ಡಾ|| ಹೊ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯ

ಇಕ್ಷುಗಂಗೋತ್ರಿ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋದಯ ಕವನಗಳು

ಕುವೆಂಪು

ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ
ವಾಣೀವಿಲಾಸಪುರಂ, ಮೈಸೂರು-೨

ಇಕ್ಷುಗಂಗೋತ್ರಿ

ಜಯಶ್ರೀ ಟ್ರಸ್ಟ್
ಸರಸ್ವತಿ ನಿಲಯ
ಕ್ರಮಸಂಖ್ಯೆ 263
ವಿಭಾಗ 01 ಸಂಖ್ಯೆ

ಡಾ|| ಹೊ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ
ಕುವೆಂಪು
ASC. No.: C3125
No.: 0016 — 3125
DATE:
ಗಾಂಧೀ ಭವನ ಬೆಂಗಳೂರು - 1

ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ
ವಾಣೀವಿಲಾಸಪುರಂ
ಮೈಸೂರು-೨

ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೫೭

ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ : ೧೯೭೩

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕನ್ನೂ ಕಾದಿರಿಸಲಾಗಿದೆ

ಬೆಲೆ: ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ

ಮುದ್ರಕರು

ಉಷಾ ಪ್ರೆಸ್, ಮೈಸೂರು

ಪರಿವಿಡಿ

ಸ್ವಾಮಿಜಿಗೆ*

ನಿಮಗೆ ನಾನಾವಾವ ರೀತಿಯಿಂದೆನಿತು ಋಣಿ
ಎಂದು, ಕಳೆದ ಕಾಲದ ಪುಸ್ತಕದ ಪುಟಗಳನ್
ಒಂದೊಂದನೆಯೆ ಮಗುಚಿ, ನೋಡಿದರೆ ಪಟಗಳನ್,
ಥಳಿಸುವುದು ವಜ್ರ ವೈಡೂರ್ಯಮಯ ನೆನಹುಗಣಿ,
ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಕಣ್ ಕೋರೈಸುವೋಲ್ ! ದೇಹಮಂ
ಕಾಣ್ಕೆಗೈದಿರಿ ದೇವ ಧನ್ವಂತರಿಯ ಗುಡಿಗೆ ;
ಪ್ರಾಣಮಂ ಕೊಂಡೊಯ್ದು ಭಾಗೀರಥಿಯ ತಡಿಗೆ
ಮಿಾಯಿಸಿದಿರದನು ಗುರುಮಂತ್ರದಿಂ. ಸ್ನೇಹಮಂ
ಸವಿಯೊಡ್ಡಿ, ಶಿವಲಲಾಟಾಕ್ಷಿಯೊಳ್ ಅಭೀತಿಯಿಂ
ಚರಿಸುವಂತೆಸಗಿಹಿರಿ. ಸಂನ್ಯಾಸಯೋಗದಿಂ
ಧರ್ಮಗರ್ವದ ಸೋಂಕು ಸುಳಿಯದಾ ಪ್ರೀತಿಯಿಂ
ಸಾಮಾನ್ಯತೆಯನಾಂತು, ಕಲೆಗಳನುರಾಗದಿಂ
ರಸಯೋಗಿಯಾಗಿರ್ಪ ನೀಮೆ ಶಾಂತಿಯ ಭಟಂ,
ಮೇಣ್ ಆತ್ಮದಾನಂದ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರನೆ ದಿಟಂ !

---

*ಮೈಸೂರಿನ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದ ಪ್ರಥಮ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಅದನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸುಮಾರು ೧೨ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಇಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಜನರ ಪ್ರೇಮಾದರ ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಮಹಾಸಂಘದವರು ಅವರನ್ನು ಫ್ರಾನ್ಸಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾರಿಸ್ಸಿನ ಬಳಿ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಸುಮಾರು ೨೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ವೇದಾಂತಕೇಂದ್ರದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಮೇಧಾವಿ ವರ್ಗದವರ ಪ್ರೀತಿಗೌರವಗಳಿಗೆ ಭಾಜನರಾಗಿ ಪೂಜ್ಯರಾಗಿದ್ದರು. ಹೇವಿಳಂಬಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಉಗಾದಿಯ ಮರುದಿನ ಏಪ್ರಿಲ್ ೨, ೧೯೫೭ ರಲ್ಲಿ ಹೃದಯರೋಗದಿಂದ ಹಠಾತ್ತನೆ ನಿಧನರಾದರು.

Siddheswarananda
Thursday - 28th May 1936

‘ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯ ’ರ ದೀಕ್ಷಾಗೀತೆ*

೧

‘ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯ ’ವೆ ಭಗವನ್ ಮಾನ್ಯಂ ;
‘ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯ ’ನೆ ಭಗವದ್ ಧನ್ಯಂ !
ಸಾಮಾನ್ಯತೆ ಭಗವಂತನ ರೀತಿ ;
ಸಾಮಾನ್ಯವೆ ದಿಟ ಭಗವತ್ ಪ್ರೀತಿ !
ಸಾಮಾನ್ಯರೊ ನಾವು :
ಓ ಬನ್ನಿಂ, ಓ ಬನ್ನಿಂ
ಸಾಮಾನ್ಯದ ಪೂಜೆಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಳ್ಳಿಂ ನೀವೂ !
ಸರ್ವರಿಗಾಗಿಯೆ ಸರ್ವವ ತನ್ನಿಂ ;
“ ಸರ್ವರಿನೆನಗೆ ! ಸರ್ವರಿಗೆನ್ನಿಂ !
ಸರ್ವರಿಗಾಗಿಯೆ ಸರ್ವಂ ! ” ಎನ್ನಿಂ.
ಓ ಬನ್ನಿಂ, ಓ ಬನ್ನಿಂ
ಸಾಮಾನ್ಯದ ಪೂಜೆಗೆ ಶ್ರೀ ದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಳ್ಳಿಂ !

೨

ಕೊನೆಗಂಡಿತೊ ಓರೊರ್ವರ ಗರ್ವದ ಕಾಲ,
ಇದು ಸರ್ವರ ಕಾಲ !
“ ಸರ್ವೋದಯ ! ” “ ಸರ್ವೋದಯ ! ”
ಸರ್ವೋದಯ ಯುಗಮಂತ್ರ !
ಸರ್ವೋದಯವೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಶ್ರೀತಂತ್ರ !
ಮೇಲಿಲ್ಲವೊ ಕೀಳಿಲ್ಲವೊ
ಸರ್ವ ಸಮಾನದ ರಾಜ್ಯ :

---

* ೧೯೫೦ ನೆಯ ಜನವರಿ ೨೬ ನೆಯ ಗುರುವಾರ ಭಾರತವು ಸರ್ವಪ್ರಜಾಧಿಪತ್ಯ (ರಿಪಬ್ಲಿಕ್) ವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ.

ಅಧ್ಯಕ್ಷನೊ ಸೇನಾನಿಯೊ
ಕಮ್ಮಾರನೊ ಚಮ್ಮಾರನೊ
ಕಾಯಕವೆಲ್ಲವು ಪೂಜ್ಯ !
ಕೈಗಾರನೊ ಕಲೆಗಾರನೊ
ಇರ್ವರಿಗೂ ಸಮಭೋಜ್ಯ ;
ಇನ್ನಿಲ್ಲವೊ ಅಹಮಹಮಿಕೆ,
ತರತಮಗಳ ವ್ಯಾಜ್ಯ !
ಉಣಿಸಿಗೆ ಮೇಣ್ ಉಡುಪಿಗೆ ಮೇಣ್
ಆರಾಗಲಿ ಆರಡಿಯನ್
ಹಿಡಿಯುವುದಿನ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ !
ಲೌಕಿಕದೊಳ್ ಲೌಕಿಕರಿಗೆ
ಆರಾಗಲಿ ಆರಡಿಯೊಳ್
ಹೊರಳುವುದಿನ್ ‘ ಪೂಜ್ಯ ’ !
—ಇದು ಲೌಕಿಕ ರಾಜ್ಯ !

೩

ಸಾಮಾನ್ಯರೊ ನಾವು :
ಓ ಬನ್ನಿಂ
ಸಾಮಾನ್ಯದ ಪೂಜೆಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಳ್ಳಿಂ
ನೀವೂ ! ನೀವೂ ! ನೀವೂ !—
ನಿಲ್ ಇನ್, ದಿಟ್ಟಗೆ ನಿಲ್ ಇನ್ !
ಬಾಗಿದ ಸೊಂಟವ ನೆಟ್ಟಗಿಡು ;
ಬೆದರಿದ ಬೆನ್ನಂ ನೇರ್ ಮಾಡು.

ನೆಲ ನೋಡುವ ಕಣ್ಣಂ ಮೇಲೆತ್ತಿ
ಅಭ್ಯಾಸಂ ಮರೆತಾ ತಲೆಯೆತ್ತಿ
ಎದುರಾಳಿಯ ಮೊಗ ನೋಡು !
ಶತಶತಮಾನಂ ಗಗನವ ಹೀರದೆ,

ದಾಸ್ಯದ ತಿಮಿರದಿ ದಾರಿಯೆ ತೋರದೆ,
ದಾರಿದ್ರ್ಯದ ಶವಭಾರದಿ ಬಗ್ಗಿ,
ದರ್ಪದ ಪದಘಾತಕೆ ದೈನ್ಯದಿ ಕುಗ್ಗಿ
ಕುನಿದಿಹ ವಕ್ಷವನುಬ್ಬಿಸಿ ಉಸಿರಾಡು!

ತೊಲಗಿತು ನಿನ್ನೆಯ ನಾಯ್‌ಪಾಡು;
ಇನ್ನಿದು ದಿಟಕೂ ನಿನ್ನಯ ತಾಯ್‌ನಾಡು:
ನಿನ್ನದೆ ನೆಲ! ನಿನ್ನದೆ ಹೊಲ!
ನಿನ್ನದೆ ಕಾನ್! ನಿನ್ನದೆ ಬಾನ್
ನಿನ್ನದೆ ನುಡಿ! ನಿನ್ನದೆ ಗುಡಿ!
ನಿನ್ನದೆ ಹೊಳೆ! ನಿನ್ನದೆ ಬೆಳೆ!
ನಿನಗಾಗಿಯೆ ನಿನ್ನೊಲವಿಗೆ
ಇನ್ ಮೀಸಲ್ ನೀ ಬೆಳೆವ ಬೆಳೆ!
ನಿನಗಾಗಿಯೆ ನಿನ್ನೊಲವಿಗೆ
ಇನ್ ಮೀಸಲ್ ನೀ ಉಳುವ ಇಳೆ!

೪

‘ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರೊ ’ ನಾವು:
ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯದ ಪೂಜೆಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಳ್ಳಿಂ ನೀವೂ!
ಹೆಸರಾಸೆಗೆ ಕೆಸರಾಸೆಗೆ
ಉಸಿರನು ನೋಯಿಸೆವಾವು;
ಹಿಡಿಯದು ನಮ್ಮನು ಕೀರ್ತಿಯ ಹವ್ಯಾಸದ ಹೆಬ್ಬಾವು!
ಭಗವಂತನೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಸಾಮಾನ್ಯನ್:
ಸಾಮಾನ್ಯನೆ ಸರ್ವೋತ್ತಮ ಶ್ರೀಮಂತನ್!
ಆತನೆ ಒರ್ವನ್, ಆತನೆ ಸರ್ವನ್,
ಸರ್ವಾತ್ಮನ್ ತಾನ್ ಸರ್ವಾನನ್ಯನ್!
ನಮಗಿಲ್ಲಯ್ ಶಾಶ್ವತ ನಾಮದ ಗರ್ವಂ,
ನಶ್ವರವನೆ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿಸುವಾ

ಅಹಂಕಾರದಾ ಮಿಥ್ಯಾಗರ್ವಂ.
ನಶ್ವರ ಸುಖಿಗಳ್ ನಾವು :
ಕೇಡಲ್ಲವೊ ನಮಗಾ ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಸಾವು !
ಹಿಂಜರಿಯೆವು, ಅಂಜೆವು, ಸಾಮಾನ್ಯತೆಗಾವು !
ನೇಗಿಲ್ ಲೇಖನಿ ತಕ್ಕಡಿ ಕತ್ತಿ
ನಮಗೆಲ್ಲಂ ಸಮರಸ ಸಂಪತ್ತಿ.
ನಮಗಲ್ಲವೊ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ್
ಪೊತ್ತಿಸುವಾ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯ
ಪುಲ್‌ವೆಂಕೆಯ ಕಾಂತಿ,
ಹೆಸರಿನ ವಿಭ್ರಾಂತಿ !
ಹೆಸರರಿಯದ ದಿನದಿನದಾ
ಒಲುಮೆಯ ಬಾಳಿನ, ನಲುಮೆಯ ಸೇವೆಯ
ಅಖ್ಯಾತಿಯೆ ನಮ್ಮಾತ್ಮದ ಚಿರಶಾಂತಿ !
ಶಾಂತಿಗೆ ದುರ್ಗಂ, ಶಾಂತಿಸ್ವರ್ಗಂ,
ಅಖ್ಯಾತಿಯೆ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಶ್ರೀಮನ್ ಮಾರ್ಗಂ :

೫

ಬರಿ ಲೌಕಿಕವಲ್ಲಯ್ ನಮ್ಮೆದೆಯುಸಿರಿನ ಗಮನಂ :
ಹುಸಿಯಲ್ಲದ ಋಷಿತನಕಿದೊ ನಮ್ಮಯ ನಮನಂ ;
ರಸ ತುಂಬಿದ ಕವಿಕಲೆಗಿದೊ ನಮ್ಮಯ ನಮನಂ !
ಭಗವತ್ ತ್ಯಾಗಿಗೆ ಇದೊ ನಮನಂ !
ಶ್ರೀಮದ್ ಯೋಗಿಗೆ ಇದೊ ನಮನಂ !—
ಮೇಣ್....
ಮರೆ ಮೋಸದ ಬೂಟಾಟಿಕೆಗಿದೊ ಮರ್ದನ ದಮನಂ !
ಧರ್ಮದ ಸೋಗಿನ ದುರ್ಲಾಭಕೆ ಕೋ ಧಿಕ್ಕಾರದ ಶಮನಂ ;
ಮೇಣ್ ಬಲಭೇಷಜ ವಮನಂ !—
ಹನಿ ಹನಿ ಸೇರುತ ಹರಿಯುವ ಜನ ಜನತಾ ಭಕ್ತಿ

ತಾನದೆ ತಿಳಿಯಯರ್ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಶ್ರೀಶಕ್ತಿ.
ಸರ್ವೋದಯವೆಮ್ಮಯ ಗುರುದೀಕ್ಷಾಮಂತ್ರಂ ;
ಸರ್ವಪ್ರೇಮಜ ಸಮತಾಭಾವಂ ಶಿಕ್ಷಾತಂತ್ರಂ ;
ಸರ್ವಸಮರ್ಪಣ ಯೋಗದ ಮರ್ಮಂ
ಬೋಧಿಪ ನಿತ್ಯ ನಿರಂತರ ಕರ್ಮಂ
ಸಾಧಿಪ ಲೀಲಾನಂದದ ಧರ್ಮಂ ರಕ್ಷಾಯಂತ್ರಂ !
‘ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರೊ ’ ನಾವು :
ಓ ಬನ್ನಿಂ,
ಸಾಮಾನ್ಯದ ಪೂಜೆಗೆ ದೀಕ್ಷೆಯ ಕೊಳ್ಳಿಂ
ನೀವೂ ! ನೀವೂ ! ನೀವೂ !

ಮನೆ ಮನೆಯ ತಪಸ್ವಿನಿಗೆ

ಮನೆಮನೆಯಲಿ ನೀನಾಗಿಹೆ ಗೃಹಶ್ರೀ:
ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಹೆಸರು ನಿನಗೆ 'ಗೃಹಸ್ತ್ರೀ'!
ಹೇ ದಿವ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯೆ,
ಹೇ ಭವ್ಯೆ ದೇವಮಾನ್ಯೆ,
ಚಿರಂತನ ಅಕೀರ್ತಿಕನ್ಯೆ,
ಅನ್ನಪೂರ್ಣೆ, ಅಹಂಶೂನ್ಯೆ,
ನಮೋ ನಿನಗೆ ನಿತ್ಯಧನ್ಯೆ!

ರಾಷ್ಟ್ರಸಭಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷಿಣಿ
ಶ್ರೀಮತಿ ಆ ಸರೋಜಿನಿ,
ಝಾನ್ಸಿರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಬಾಯಿ
ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಮಹಾತಾಯಿ
ನೀನೆ ಬಸಿರು, ನೀನೆ ಉಸಿರು,
ನೀನಿದ್ದರೆ ಅವರ ಹೆಸರು!
ಭದ್ರತಾ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ
ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿವಾಗ್ಮಿತೆ
ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನ
ನಿನ್ನ ಭೂಮುದಿದಿರಿನಲ್ಲಿ
ರಾಜಕೀಯದಲ್ಪತೆ!

ಅಡುಗೆ ಮನೆಯೆ ಪರ್ಣಶಾಲೆ;
ಒಲೆಯ ಅಗ್ನಿ ಮಖಜ್ವಾಲೆ!
ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಕಟು ತಪಸ್ಯೆ:
ಹುಣ್ಣಿಮೆಯೂ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ!

ಆದರೂ ಅದೀನಾಸ್ಯೆ
ನೀನೆ ನಮಗೆ ಧೈರ್ಯ, ಆಶೆ !
ನಿನ್ನ ಪಾದಕಿದೋ ಪೂಜೆ :
ಪೂತ ಕವನ ಧವಳ ಲಾಜೆ !

ಬೆಂಕಿ, ಹೊಗೆ ; ಹೊಗೆ, ಬೆಂಕಿ !
ಮಸಿ, ಮುಸುರೆ ; ಮುಸುರೆ, ಮಸಿ !
ಆದರೇನು ? ನಿಶ್ಶಂಕೆ
ಚೌಧುರಾಣಿ ಮಹೀಯಸಿ !
ನೀನೆ ಗರತಿ, ನೀನೆಯೆ ರತಿ,
ಎದೆ ಎದೆಗೂ ಹೂವಾರತಿ :
ನೀನಿರದಿರೆ ಲೋಕದ ಗತಿ
ದುರ್ಗತಿ, ಮೃತಿ, ದೇವರೆ ಗತಿ !
ರಕ್ಷಿಸು, ಓ ದೈನಂದಿನ
ಸಂಸಾರದ ರಸರೂಪದ
ಚಿರ ತಾಪಸಿ, ಸುರ ರೂಪಸಿ,
ಯತಿಸತಿ ಶಿವೆ, ಓ ಪಾರ್ವತಿ !

ಹಿಡಿಯದಿರಲಿ ನಿನಗಾದರು
ಗಂಡಸರಾ ಕುತ್ತ :
ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯ ಪಡೆಯುವೊಂದು
ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಪಿತ್ತ !
ಹೊಸಲಾಚೆಗೆ ನೀನೋತರೆ
ಹೊಸಲೀಚೆಗೆ ಬೆಳಕಿಲ್ಲ :
ಹೆಸರಾಸೆಗೆ ನೀ ಸೋತರೆ
ಉಸಿರಾಸೆಯೆ ನಮಗಿಲ್ಲ !

ಮನೆ ಮನೆಯ ತಪಸ್ವಿನಿಗೆ

ಮನೆಮನೆಯಲಿ ನೀನಾಗಿಹೆ ಗೃಹಶ್ರೀ :
ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಹೆಸರು ನಿನಗೆ 'ಗೃಹಸ್ತ್ರೀ' !
ಹೇ ದಿವ್ಯ ಸಾಮಾನ್ಯೆ,
ಹೇ ಭವ್ಯೆ ದೇವಮಾನ್ಯೆ,
ಚಿರಂತನ ಅಕೀರ್ತಿಕನ್ಯೆ,
ಅನ್ನಪೂರ್ಣೆ, ಅಹಂಶೂನ್ಯೆ,
ನಮೋ ನಿನಗೆ ನಿತ್ಯಧನ್ಯೆ!

ರಾಷ್ಟ್ರಸಭಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷಿಣಿ
ಶ್ರೀಮತಿ ಆ ಸರೋಜಿನಿ,
ಝಾನ್ಸಿರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಬಾಯಿ
ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ಮಹಾತಾಯಿ
ನೀನೆ ಬಸಿರು, ನೀನೆ ಉಸಿರು,
ನೀನಿದ್ದರೆ ಅವರ ಹೆಸರು !
ಭದ್ರತಾ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ
ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿವಾಗ್ಮಿತೆ
ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನ
ನಿನ್ನ ಭೂಮುದಿದಿರಿನಲ್ಲಿ
ರಾಜಕೀಯದಲ್ಪತೆ !

ಅಡುಗೆ ಮನೆಯೆ ಪರ್ಣಶಾಲೆ ;
ಒಲೆಯ ಅಗ್ನಿ ಮುಖಜ್ವಾಲೆ !
ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಕಟು ತಪಸ್ಯೆ:
ಹುಣ್ಣಿಮೆಯೂ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ!

ಆದರೂ ಆದೀನಾಸ್ಯೆ
ನೀನೆ ನಮಗೆ ಧೈರ್ಯ, ಆಶೆ !
ನಿನ್ನ ಪಾದಕಿದೋ ಪೂಜೆ :
ಪೂತ ಕವನ ಧವಳ ಲಾಜೆ !

ಬೆಂಕಿ, ಹೊಗೆ ; ಹೊಗೆ, ಬೆಂಕಿ !
ಮಸಿ, ಮುಸುರೆ ; ಮುಸುರೆ, ಮಸಿ !
ಆದರೇನು ? ನಿಶ್ಶಂಕಿ
ಚೌಧುರಾಣಿ ಮಹೀಯಸಿ !
ನೀನೆ ಗರತಿ, ನೀನೆಯೆ ರತಿ,
ಎದೆ ಎದೆಗೂ ಹೂವಾರತಿ :
ನೀನಿರದಿರೆ ಲೋಕದ ಗತಿ
ದುರ್ಗತಿ, ಮೃತಿ, ದೇವರೆ ಗತಿ !
ರಕ್ಷಿಸು, ಓ ದೈನಂದಿನ
ಸಂಸಾರದ ರಸರೂಪದ
ಚಿರ ತಾಪಸಿ, ಸುರ ರೂಪಸಿ,
ಯತಿಸತಿ ಶಿವೆ, ಓ ಪಾರ್ವತಿ !

ಹಿಡಿಯದಿರಲಿ ನಿನಗಾದರು
ಗಂಡಸರಾ ಕುತ್ತ :
ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯ ಪಡೆಯುವೊಂದು
ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಪಿತ್ತ !
ಹೊಸಲಾಚೆಗೆ ನೀನೋತರೆ
ಹೊಸಲೀಚೆಗೆ ಬೆಳಕಿಲ್ಲ :
ಹೆಸರಾಸೆಗೆ ನೀ ಸೋತರೆ
ಉಸಿರಾಸೆಯೆ ನಮಗಿಲ್ಲ !

ನಿನ್ನಿಂದಲೆ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದೆ
ಜನ ಜನದಾ ಕುಸಂಸ್ಕೃತಿ ;
ನಿನ್ನಿಂದಲೆ ಸೆಡೆತಡಗಿದೆ
ಮನಮನದಾ ಅಸಂಸ್ಕೃತಿ.
ರಾಮಾಯಣ ಮಾಭಾರತ
ಶಾಕುಂತಲ ಕಾದಂಬರಿ
ಬಹುಕವಿಗಳ ರಸಸೃಷ್ಟಿಯ
ಬಹುಕಲೆಗಳ ರಸದೃಷ್ಟಿಯ
ತುಷ್ಟಿಗೆ ಮೇಣ್ ಪುಷ್ಟಿಗೆ ನೀನ್
ದೇವತೆಯಾಗಿರುವೆ ;
ಆ ಸೀತೆಯೊ ಮಾಶ್ವೇತೆಯೊ
ಸಾವಿತ್ರಿಯೊ ದಮಯಂತಿಯೊ
ಆರಾದರು ಸರಿಯೆ
ಹೆಗಲೆಣೆ ನಿನಗಾ ಪೆರ್ಮೆಗೆ
ಪಿರಿದನು ನಾನರಿಯೆ !

ತಾಳುತ್ತಿದೆ ಬಾಳುತ್ತಿದೆ
ನಿನ್ನಿಂದೆಮ್ಮ ಇಳೆ.
ಹೇ ದಿವ್ಯೆ, ಸಾಮಾನ್ಯೆ,
ಮನೆಮನೆಯಾ ಊರ್ಮಿಳೆ,
ಗೃಹಿಣಿ, ಗರತಿ, ದೇವಿ, ತಾಯಿ,
ಹೆಸರಿಲ್ಲದ ಮಹಿಳೆ,
ಮಣಿವೆನು ಇದೊ ನಿನ್ನಡಿಗೀ
ಹುಸಿವೆಸರಿಗೆ ಮರುಳಾಗದ
ಹೆಸರೊಲ್ಲದ ಹಸುಳೆ !

ಸೌಖ್ಯದ ನೆಲೆ, ಶಾಂತಿಯ ಮನೆ,
ಸೌಂದರ್ಯದ ಶಿವಮಂದಿರೆ,

ಸಾಮಾನ್ಯದ ಸಿರಿತವರೆ,
ಹಿಡಿಯದಿರಲಿ ನಿನಗವರಾ
ಹೊಗಳಿಕೆಯಾ ಕೀರ್ತಿಯ ಶನಿ,
ಗೃಹ ಗೃಹ ಗೃಹ ತಪಸ್ವಿನೀ !
ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ದಪ್ಪಕ್ಷರ
ಮೇಣ್ ಚಿತ್ರದ ಕ್ಷಣಿಕಕೆ ನೀ
ಬೆಪ್ಪಾಗದೆ, ಹೇ ಜನನೀ,
ಒಪ್ಪಾಗಿರು, ಒಲವಾಗಿರು ;
ನಿಜಮತದಲಿ ಋಜುಪಥದಲಿ
ನಡಸೆಮ್ಮನು, ಋತದರ್ಶಿನಿ
ಹೇ ಮನುಕುಲ ಕಲ್ಯಾಣೀ !

೧೭–೩–೧೯೫೦

ಅಪತ್ರಿಕಾ ವಾರ್ತೆ

ರವಿ ಮೂಡಿದನು ;
ಕವಿ ನೋಡಿದನು :
ಬ್ರಾಹ್ಮೀಘಟನೆಗೆ ಭಾವಸ್ಪಂದಿತೆಯಾದಳು ಸಹೃದಯೆ ಪೃಥಿವಿ !

ರವಿ ಮೂಡುತಿರೆ
ಕವಿ ನೋಡುತಿರೆ
ಕ್ರತುವಿಂದುಣ್ಮಿತು ಗಾಯತ್ರಿ,
ವಾಗ್ರಸರೂಪಿಣಿ ಸಾವಿತ್ರಿ :—
" ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಃ
ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣಿಯಂ
ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ
ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ! "
ಆಲಿಸಿ ರಸವಿದ್ಯುನ್ಮಯಿಯಾದಳ್ ಸಹೃದಯೆ ಪೃಥಿವಿ !

ರವಿ ಮೂಡಿದನು,
ಕವಿ ನೋಡಿದನು :
ಬಾನುಲಿಯೊರೆಯದ ಪತ್ರಿಕೆ ಬರೆಯದ
ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಗೋಷ್ಠಿಗೆ ಕರೆಯದ
ಆ ವನವಾಸೀ ವಾರ್ತೆ
ತಾನಾದುದು ದಿಕ್ಕರಿ ಕರ್ಣ ಸುವಾರ್ತೆ !
ನಂದನಸುಮ ಜಯಮಾಲೆಯನೆತ್ತಿತು ಐರಾವತ ಹಸ್ತಂ ;
ರಸರೋಮಾಂಚನ ತಟಿದಾಲಿಂಗನಕಾನಂದಿಸಿತೀ ವಿಶ್ವಸಮಸ್ತಂ !
ಅಂಬರ ಔಕಸ ಹಸ್ತನ್ಯಸ್ತಂ
ಕುಂಭ ಹಿರಣ್ಮಯಮಾ ಸೋಮಂ

ಕುಂಭಿನಿಗವತರಿಸಿತು ಸ್ವಧರ್ಮಾವಮಂ !
ಆ ಋಷ್ಯನುಭವದಗ್ನಿಯ ಸೇತುವೆಯಿಂ
ಪರಿದಿಳಿತಂದುದು ಅಮೃತಂ ದೈವೀಚರಣಸಮೂಹಂ,
ಮೃಣ್ಮಯ ಪರಿವರ್ತನಕಾರಣ ಯೋಗಕ್ಷೇಮಂ,
ಅತಿಮಾನಸ ಋತಚಿನ್ಮಯ ದಿವ್ಯಪ್ರೇಮಂ !

೩೧–೧–೧೯೫೧

ಏನೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಿ?*

ಏನೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಿ? ಏನೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಿ
ಈ ವೈರ ಸಂದಿಗ್ಧ ವಿಷಮ ಸಂಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ?
ಬೆಂಕಿ ಬೇಡೆಂದೆ? ಶತಮಾನಗಳ ದಾಸ್ಯಕಶ್ಮಲ
ಸುಡುವುದೆಂತು? ಕಷ್ಟ ತಪ್ಪಲಿ ಎಂದೆ? ಆತ್ಮ
ಪರಿಪಕ್ವವಹುದೆಂತು? ಭಾರತಕೆ ಬರದಿರಲಿ
ರಣರುದ್ರನೆಂದೆ? ಕರಗದೆ, ಬಿರುಕುಗಳ್ ಬರಿದೆ
ಬೆಸೆಯುವುವೆ? ಕರ್ಮಾರನಿಕ್ಕದೆಯೆ ಛಿದ್ರಗಳ್
ತೊಲಗುವುವೆ? ಏನೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಿ ನಿನ್ನನೋ
ಆದಿಶಕ್ತಿ? ಸಮರಾಗ್ನಿ ಸರ್ವಮಂ ಸುಡಲೆಂದೆ?
ಹಿರಿ ಬೆಲೆಯ ಕಲೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಗಳೆಲ್ಲ ಸಿಡಿಲಗ್ನಿ
ಮಳೆಯಿಂದೆ ಕರಿಕುವೋಗಲಿ ಎಂದೆ?

ಹೊಸಕವಿಯ
ಹೊಸರಚನೆ ಮೂರ್ಖಸೈನಿಕರಂಧ ರೋಷಕ್ಕೆ,
ಸೇನಾನಿಗಳ ಸುಯೋಧನ ಛಲಕೆ, ಪ್ರತಿಭಟಿಪ
ಮಿತ್ರಪಕ್ಷದ ಆಕ್ರಮಿಪ ಶತ್ರುಪಕ್ಷದ ಉಗ್ರ
'ಅಗ್ನಿನೀತಿ'ಗೆ ನಶಿಸಲೆಂದೆ? ಕವಿ ಸಹಿಸುವನೆ
ಕಲೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಾಶಮಂ, ಹೇ ಜಗನ್ಮಾತೆ?
ಈ ಜಗದ್ ಯುದ್ಧಕಿಂ ಪಿರಿಯನ್ವೈಸಲೆ ಕವಿಯ
ರಚಿಸುತಿಹ ರಾಮಾಯಣಂ ಮೇಣ್ ಕೆಂಪುವೂ ಗಿಡದಿ,
ಪಕ್ಷಿಗಾಂಧಿಯ ತೆರದಿ, "ಶಾಂತಿ ಸುಗ್ಗಿಗೆ ಸುವ್ವಿ,
ಸುವ್ವಿ!" ಎನುವೀ ಟುವ್ವಿ ಹಕ್ಕಿಯಾಲಾಪನಂ?—
ಏನೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಿ? ಏನೆಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಲಿ

---

* ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಮಧ್ಯಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಜಪಾನೂ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ
ಯುದ್ಧದ ಬಿಸಿ ಭಾರತಕ್ಕೂ ತಟ್ಟಿದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ.

ಈ ವಿಷಮ ಸಂಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಓ ಮಹಾತಾಯಿ ?
ಕೊರತೆಗಳೇನೆ ಇರಲಿ, ಕೈಮುಗಿದುಲಿವೆನಿಂತು :
“ ನಿನ್ನಿಚ್ಛೆ ನೆರವೇರಲಿ ! ಕವಿಯಾಸೆ ಕೈಸೇರಲಿ !
ಬೇಗ ಲೋಕಕೆ ಶಾಂತಿ ಮೈದೋರಲಿ ! ಸರ್ವರಿಗೆ,
ತಾರತಮ್ಯಗಳಳಿದು, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮತೆಗಳ್
ಸಿದ್ಧಿಯಾಗಲಿ, ಸಾಧಿಸಲ್ ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥಮಂ !”

ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೦–೪–೧೯೪೨

ಶ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋದಯ ಮಹಾಪ್ರಗಾಥಾ

೧

ಓಂ !
ಭೂವ್ಯೋಮ ಸ್ವರ್ಲೋಕ ಲೋಕಾಂತರ ವಿಹಾರೆ,
ನಿಖಿಲ ಲೋಕ ಕವೀಂದ್ರಗಣ ಚಕಚಕಿತ ಹಾರೆ,
ಸರ್ವ ಭಾಷಾ ಸರೋವಾಙ್ಮಯಿ ರಸ ಶರೀರೆ,
ಸಕಲ ವಿದ್ಯಾ ಕಲಾ ಶ್ರೀಮದಮೃತಾಹಾರೆ,
ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪು ಚಿದಂಬರಾಮ್ನಾಯದೋಂಕಾರೆ,
ಕಯ್ ಮುಗಿದು ಬೇಡುವೆನು ಏಳ್, ತಾಯೆ, ಏಳ್ ;
ಕಾಲ್ಗೆರಗಿ ಬೇಡುವೆನು ಏಳ್ !
ನಿನ್ನಾ ಬೃಹದ್ ವೀಣೆಯಂ ಕರದಿ ತಾಳ್ ;
ನಿನ್ನಾ ಮಹದ್‌ವಾಣಿಯಿಂದಿರದೆ ಪೇಳ್
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಗಾಥೆಯಂ, ಕೇಳ್,
ಓ ತಾಯೆ, ವಂದಿಸುವ ಕಂದನಂ ಕೇಳ್ :
ಏಳ್, ಪೇಳ್, ಬಾಳ್ !
ಸತ್ಯಲೋಕದಿನಿಳಿದು ಬಂದೆನ್ನ ಮಾನಸ ಸರೋಜಕವತರಿಸು ;
ದಿವ್ಯ ಮೃದು ಕಿಂಕಿಣೀ ಕ್ವಣಿತ ನೂಪುರ ಚಾರು ಚರಣಗಳನಿರಿಸು
ಸಾಗರದ ಶೈಲೋಪಮ ತರಂಗ ರುಂದ್ರ ವಿನ್ಯಾಸದಿಂ ಚರಿಸು ;
ಇಂಚರದ ಕನ್ನಡದ ಕಿಡಿನುಡಿಗಳಂ ಕುಡಿನಾಲಗೆಗೆ ಕುಣಿಸಿ ಬರಿಸು

೨

“ ಏಕೆ ಈ ಉತ್ಸಾಹ ?
ಏನು ಆನಂದವಿದು ನಿನಗೆನ್ನ ಕಂದ ? ”
“ ಏಕೆ ಕೇಳುತಿಹೆ ?
ಹೇಳುವುದು ನೋಡಮ್ಮ ಹರಿದೆನ್ನ ಬಂಧ ! ”

ಬಂಧನಂ ಮಾತ್ರಮಲ್ತಂಬಿಕೆಯ ಮೆಯ್ಯಿಂದಮೂ ಹರಿದುದಲ್ತೆ ?
ಸಂಕೋಲೆಯುಂ ಖಂಡಿಪಾತುರದಿ ತಾಯೊಡಲ ಚೆಲ್ವು ತುಂಡಾಯ್ತೆ ?"

"ಬಂದ ರೋಗವನೆಂತೊ ಪರಿಹರಿಸಲೊಂದಂಗಮಂ ಬೇರಿಡುವವೋಲ್
ಇಂದಿಟ್ಟರೇನಂತೆ ಮುಂದೆ ಸಂಧಿಸದಿಹುದೆ ನದಿ ಸಿಂಧು ಸೇರ್ವವೋಲ್."

"ಐಕ್ಯವನೆ ಬಯಸಿ ನೀನಾದರದಿ ದುಡಿಯಲಾ ಶಂಕೆ ನನಗಿಲ್ಲ :
ಚಿನ್ಮಯಿಾ ಭಾರತಿಗೆ ಮೃಣ್ಮಯದ ಹಂಚಿಕೆಯು ವಂಚನೆಯೆ ಸಲ್ಲ !"

"ಆ ಪದಕೆ ದುಡಿಯುವೆವು, ಅದಕಾಗಿ ಮಡಿಯುವೆವು ಮೈತ್ರಿಯಲಿ, ತಾಯಿ.
ಸಹನೆಯನು ಶಕ್ತಿಯನು ಹೃದಯ ವೈಶಾಲ್ಯವನು ಕೃಪೆನೀಡಿ ಕಾಯಿ."

"ನಿನ್ನೆದೆಯ ನಿನಗೊರೆಯೆ ನಾ ಕೇಳಿದೆನು ಕಂದ :
ಸರ್ವಜ್ಞೆ ನನಗರಿವುದೆಲ್ಲ !
ನನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿಂದುಕ್ಕುತಿದೆ ನಿನ್ನ ಆನಂದ :
ಶಕ್ತಿ ನಾನೆನಗರಿದುದಿಲ್ಲ !
ನಡೆವುದಿಂತೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನಿಚ್ಛೆಯಿಂದ ;
ಫಲಂ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ !
ದಿವ್ಯ ಲೀಲಾರ್ಥಮೆಂದರಿವುದಯ್, ಕಂದ :
ಹುಲುಗೆ ನಿನ್ನಾನಂದ !"

೩

ಹರಸಿದಳು ತಾಯಿ, ಹರಸಿದಳು ದೇವಿ, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದೆ :
ಸೆಲಸಿದಳು ಕವಿಶಿಶುವ ಕಂಠದಿ ಜಗದ್ವಂದ್ಯ ಚರಣಾರವಿಂದೆ !
ಬನ್ನಿ ಓ ಬನ್ನಿ, ಘಂಟೆಘೋಷದೊಳೆನ್ನಿ : "ಮಾತರಂ ವಂದೇ !"
"ಮಾತರಂ ವಂದೇ ! ಮಾತರಂ ವಂದೇ ! ಮಾತರಂ ವಂದೇ !"

ಬಾನಿಳಿದು ನಿಲ್ವ, ಬುವಿ ಏರಿ ಸೋಲ್ವ ಆ ಮಲೆಯ ತಲೆಗೆ,
ಅನ್ನಮಯದಾಚೆ ತನ್ನತನದೀಚೆ ಚಿನ್ಮಯದ ಶಿಲೆಗೆ,

ಬನ್ನಿ ಓ ಬನ್ನಿ ನಿತ್ಯಸುಂದರ ಸತ್ಯದಮೃತದಾ ನೆಲೆಗೆ!
ನಮ್ಮ ಸಂತೋಷವನು ವಿಶ್ವವಾಲಿಸುವಂತೆ ಉಲಿಯುವಾ ಮುದಕೆ
ಈ ನಿಮ್ನ ಸಾಲುವುದೆ? ಆ ಉನ್ನತಕೆ ಬನ್ನಿ, ಘೋಷಗೈವುದಕೆ.

ಓ ಬಾರ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ; ಬಾರ ಓ ವಿಂಧ್ಯಾದ್ರಿ; ಬಾರಾ ಹಿಮಾದ್ರಿ
ಕುಲಾದ್ರಿಗಳೆ ಬನ್ನಿ, ಸುರಾದ್ರಿಗಳೆ ಬನ್ನಿ, ಬಾರೈ, ಹರಾದ್ರಿ!
ಬಾರಮ್ಮ ಗಂಗೆ; ಬಾರಮ್ಮ, ತುಂಗೆ; ಬಾರ ಓ ಸಿಂಧು;
ಯಮುನೆ ಕಾವೇರಿ ಗೋದೆಯರ ಸೇರಿ ಬಾ, ಕೃಷ್ಣಬಂಧು:
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಗಾಥೆಯಿಾ ಮಂತ್ರಮಂಗಳಕೆ ತೀರ್ಥಂಗಳಂ ತಂದು
ಕುಂಭ ಕುಂಭದಿ ತುಂಬಿ ಎರೆಯಿರಂಭೋಧಿಗಳನೋಜೆಯಿಂ ನಿಂದು,
ಭಾರತಾಂಬೆಯ ಮುಡಿಗೆ ಬಿಂದು ಬಿಂದುಗಳಾಗೆ ರತುನಗಳೆ ಮಿಂದು.

೪

ಏನು ಕಾಂತಿಯಿದು ಏನು ಶಾಂತಿ ಈ ತುಂಗಶೃಂಗದಲ್ಲಿ!
ಆವ ಲೋಕದಾಲೋಕವಿದು ನಮ್ಮನೊಸಗೆ ಕರೆವುದಿಲ್ಲಿ?
ಮರ್ತ್ಯವಲ್ಲವಿದು ದಿವ್ಯಧಾಮವದೊ ನೋಡು, ಬೆಳಗುಮೆಯ್ಯ
ಪುಣ್ಯಮೂರ್ತಿಗಳು ಕೀರ್ತಿಧವಳರೆನೆ ಹರಸಲೆತ್ತಿ ಕಯ್ಯ
ಸಾಲು ಸಾಲರಳಿ ಹಾಲುರುಳಿದಂತೆ ಮಿಂಚಿ ಮೆರೆವರಯ್ಯ!

ಆದಿ ವಿದ್ಯೆಯದೊ ವೇದಪುರುಷನದೊ ದಿವ್ಯ ಉಪನಿಷತ್ತು
ಭರತಮಾತೆಯಾ ನಿತ್ಯ ರೂಪವನು ನೆತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು
ಹರಕೆಗೈವರದೊ ದೇಶದೇಶಕಾದೇಶ ಸುಧೆಯನಿತ್ತು!

ಆ ವಿಭಕ್ತೆ ತಾನಿಲ್ಲಿ ಅವಿಭಕ್ತೆ ನಿತ್ಯವೈಕ್ಯಭೂತೆ;
ದ್ವೈತೆ ವೃತ್ತಿನಲಿ, ಅದ್ವೈತೆ ಚಿತ್ತಿನಲಿ, ದಿವ್ಯೆ, ಮಹಾಶ್ವೇತೆ:
ಒಡಲು ಬಿರಿದೊಡೇನ್? ಉಸಿರು ಒಡೆಯುವುದೆ? ಭಕ್ತಿಭಾವಜಾತೆ
ಅನೇಕವಾಗಿಯೂ ಏಕವಾಗಿಹಳು ನೋಡು ಭರತಮಾತೆ,
ಸರ್ವ ತತ್ತ್ವ ಮತ ಧರ್ಮ ಸತ್ವ ಪೀಯೂಷ ಸ್ತನ್ಯದಾತೆ
ಹಿಂದು ಮುಸಲ ಸಿಖ ಕ್ರೈಸ್ತ ಪಾರಸಿಕ ಮುಖಾಖಿಲಾತೀತೆ!

ತಾಯನೋಲೈಸಲಿದೆಕೊ ನೆರೆದಿಹುದು ಋಷಿ ಮಹರ್ಷಿ ವೃಂದ,
ಬೆಳಕೆ ಮುಗಿಲಾಗಿ, ಮುಗಿಲೆ ಮೊಗವಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಮೂಡಿದಂದ.
ಚಿಂತೆಯೆಂತಂತು ಚಿದ್ರೂಪವಾಂತು, ದೇವರಾಜ ಇಂದ್ರ
ದೇವ ದೇವತಾ ಸಂಘ ಸಹಿತ ಆನಂದ ನೃತ್ಯ ರುಂದ್ರ
ಬಂಧಮುಕ್ತಂಗೆ ಪೂಜೆಗೆಯ್ವವೋಲ್, ಕೋಟಿ ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ
ಭೋಂಕನುದಿಸಿ ಬಂದಂತೆ ಕೋರೈಸೆ ವಿಶ್ವನಯನ ಕೇಂದ್ರ
ಭಾರತಾಂಬಿಕಾ ಮುಕ್ತಿ ಪೀಠವದೊ ಸಿದ್ಧ ಯೋಗಿ ಸಾಂದ್ರ !

ನೋಡು ಪೌರಾಣ ಲೋಕದವತಾರರವರೆ ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ ;
ನೋಡು ತೀರ್ಥಂಕರಾದಿ ಬುದ್ಧ ಗುರು ದೇವ ರಾಮಕೃಷ್ಣ !
ನೋಡು ಕವಿವರರು ವ್ಯಾಸ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ಕಾಳಿದಾಸ, ಭಾಸ;
ಬಳಿಯೆ ತಳತಳಿಸುತಿಹನು ಕಾಣು ಕರ್ಣಾಟ ಕವಿ ಕುಲೇಶ !
ಅಲ್ಲಿ ವಂಗ ಗುರು, ಇಲ್ಲಿ ನಾನಕರು, ಸಂತ ಕವಿ ಕಬೀರ;
ಇತ್ತ ಸಿಡಿಲಾಳು ಕಾಣವನೆ ನಿನ್ನ ರಾಜಕೀಯ ವೀರ !

ನಿನ್ನ ಆಚಾರ್ಯನವನೆ ಸಂಪೂಜ್ಯನೆಸೆವನತ್ತ ನೋಡು;
ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೈಗಂಬರಾದಿ ದಿವ್ಯರಿದೊ, ಮಣಿದು ನಮನ ಮಾಡು !

ಅಲ್ಲಿ ರಾಜರ್ಷಿ, ಇಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರರ್ಷಿ, ಅತ್ತ ಚಕ್ರವರ್ತಿ;
ಅವರೆ ಶಿಲ್ಪಿವರರವರೆ ಗಾಯಕರು, ನಮ್ಮ ನೆಲದ ಕೀರ್ತಿ.
ಇತ್ತ ಕೈಮುಗಿದು ಕಾಣ ನಿಂತಿಹನು ಉರಿವ ದೀಪವರ್ತಿ :
ಹೆಸರ ಮೆರೆಯದೆಯೆ ಉಸಿರನಿತ್ತವನು, ಬಾಳ್ಗೆಗುಸಿರ್ ಸ್ಫೂರ್ತಿ,
ಹೊಲವನುತ್ತವನು, ಹೊರೆಯ ಹೊತ್ತವನು, ದುಡಿವ ದೈವಮೂರ್ತಿ !
ದೇವವಾಣಿಗಳ್ ಕೋಟಿ ಕಂಠಗಳ್ ಉಲಿವ ಘೋಷವೊಂದೇ;
ತಳುವಿರೇಕೆ ನೀವೋಡಿ ಬನ್ನಿ ನಾವ್ ಕೂಡಿಕೊಳುವ ಇಂದೇ.
ಸುರರ ಕೊರಳುಲಿಗೆ ನರರ ಕೊರಳುಲಿಯ ನೆರೆದು ಉಲಿವ : 'ವಂದೇ !
ಮಾತರಂ ವಂದೇ ! ಮಾತರಂ ವಂದೇ ! ಮಾತರಂ ವಂದೇ !'

೫

ಶ್ರೀದಿನಂ, ದಿಟವಿದು ಮಹಾದಿನಂ, ವಿರಾಡ್ ದಿನಂ :
ಗುರುದೇವ ಪರಮಹಂಸ ಮಹಾಸಮಾಧಿಯ ದಿನಂ !
ಅರವಿಂದ ಯೋಗೀಂದ್ರ ಜನ್ಮೋತ್ಸವದ ದಿನಂ !
ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಮಂ ತ್ಯಜಿಪ ಮೈತ್ರಿಯ ಮಹದ್ ದಿನಂ !
ಭಾರತಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪುಣ್ಯೋದಯದ ದಿನಂ !
ಶ್ರೀಮನ್ ಮಹಾದಿನಂ, ಭಗವದ್ ದಯಾ ದಿನಂ,
ದಿಟವಿದು ವಿರಾಡ್ ದಿನಂ !

ನಮೋ ನಿನಗೆ, ದಿನದೇವ !
ಪ್ರೇಮ ಚೇತನ ಮಹದ್ ವ್ಯೋಮದಿಂ ಮೂಡಿ ಬಾ ;
ವೈರದ ತಮಶ್ಶಿಖರ ಶೈಲಮಂ ಮೆಟ್ಟಿ ಬಾ ;
ಮನದ ಹಿಮಘನದ ನಿದ್ರಾ ಜಡವನೆಳ್ಚರಿಸಿ ಬಾ ;
ಜೀವಗಳ ಚೇತನ ಸ್ರೋತಮಂ ನೆರೆ ಹರಿಸಿ ಬಾ ;
ದಾಸ್ಯ ಶೃಂಖಲೆಗಳಂ ಹೃದಯ ಹೃದಯದಿ ಕಳಚಿ ಬಾ ;
ಮನ ಮನದ ಬಾಗಿಲ್ಗಳಂ ಬಿರಿದು ಸೆರೆ ಬಿಡಿಸಿ ಬಾ !
ಬಾ, ಬಾರ, ನೀ ತಾರ ಭಗವದಾವೇಶಮಂ,
ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಕ್ಕೆ ಮೋಕ್ಷದುದ್ದೇಶಮಂ !

ಕದಿರ ಕೈದುವನಾಂತು ಕತ್ತಲೆಯನೊತ್ತಿ ಬಾ ;
ಜನ ಹೃದಯ ಹೊಲದಲಿ ಅಹಿಂಸೆಯಂ ಬಿತ್ತಿ ಬಾ ;
ಲೋಕಕೆ ಅಶೋಕ ಸಂದೇಶಮಂ ಸಾರಿ ಬಾ :
'ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ! ಸತ್ಯಕ್ಕೆ !'
'ನಾವೆತ್ತಿದೀ ಧ್ವಜಂ !'
'ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ! ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ !'
'ತಾನಕ್ಕೆ ಬಲ್ ಭುಜಂ !'
ಎಂದುಲಿವ ಕಂಠ ಕೋಟಿಯೊಳುದಿಸಿ ಬಾ !

'ಜಯಮಕ್ಕೆ! ಶುಭಮಕ್ಕೆ! ಗೆಲವಕ್ಕೆ! ಸೊಗವಕ್ಕೆ!
ಭಾರತ ಚಿರಾಯುವಕ್ಕೆ!'
ಎಂಬ ಮಂತ್ರಕೆ ಮೂಡಿ ಬಾ;
ತೊಳಗಿ ಬಾ, ಬೆಳಗಿ ಬಾ, ಏರಿ ಬಾ! ಬಾ ಬಾ!

ಸಾರಿ ಬಾ ಸರ್ವರ್ಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಮಂ;
ಸಾರಿ ಬಾ ಸರ್ವರ್ಗೆ ಸಾಮ್ಯತ್ವಮಂ;
ಸರ್ವರ್ಗೆ ಸಾರಿ ಬಾ ಸೌಹಾರ್ದಮಂ:
ಸರ್ವ ಲೋಕದ ಸರ್ವ ಸಂತೋಷಮಂ,
ಸರ್ವರಿಂ ಸರ್ವರಾ ಉದ್ಧಾರಮಂ!

೬

ನನಸಾದುದೊ ಶತಮಾನದ
ಶತ ಶತ ಮನದಾ ಕನಸಿಂದು:
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಂಗ್ರಾಮದಿ
ಗತಿಸಿದಮಿತ ಹುತಆತ್ಮರ
ಬಲಿದಾನಂ ಫಲಿಸಿತೊ ಇಂದು!
ಓ ಎಳೆಯರೆ, ಓ ಮುದಿಯರೆ,
ಓ ಗೆಳೆಯರೆ ಐತನ್ನಿ;
ಹೊಸ ಬಾಳಿಗೆ ಹೊಸನೋಂಪಿಯ
ಹೊಸ ಕಂಕಣವನು ತನ್ನಿ:

ಆ ಜಾತಿಯ ಈ ವರ್ಣದ
ಭೇದದ ಭೂತವನಿಂದೇ
ಸಂಹರಿಸುವ ಸುರ ನೀತಿಯ
ವ್ರತವಾಗಲಿ ಪಥವೊಂದೇ!
ಪೊರೆಗಳಚಿದ ಹೊಸ ನಾಗರ
ಹೆಡೆಯೆತ್ತುವ ತೆರದಿ

ಹೊಸ ನೋಂಪಿಯ ಹೊಸ ಹುರುಪಿಂ
ಝಳಪಿಸಲಾ ಖುತ ಖಡ್ಗಂ
ದೃಢ ಮುಷ್ಟಿಯ ಕರದಿ !
' ದೇವಿಗೆ ಬಲಿ ಭಾರತ ಕಲಿ ! '
ಎಂಬುವ ಉಲಿ ತೊಟ್ಟಿಲ ಬಳಿ
ಜೋಗುಳವಾಗಲಿ ಬಾಯ್ಗೆ ;
ಕಂದನ ತೋಳ್ ತಾ ಕರವಾಳ್
ಜಗದಂಬೆಗೆ ದಿಟವೆಂಬುದೆ
ನಂಬುಗೆಯಾಗಲಿ ತಾಯ್ಗೆ !

ಇನ್ನೆಂದೂ ಮುಂದೆಂದೂ
ಬರದಿರಲಿಂದೆಯ್ತುಂದೀ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕೆ ಕುಂದು.
ಪುರುಷಾರ್ಥದ ಪರಮಾರ್ಥದ
ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಚೇತನಕೀ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸಂಕೇತವೆ
ಚಿರಕೇತನವಾಗುವವೋಲ್
ಕೃಪೆಯಿರಲೆಂದೆಂದೂ !

೭

ಲೋಕ ಮಲಗಿದಂದು ನೀ ನಟ್ಟ ನಡೂ ರಾತ್ರಿ
ಎಚ್ಚರಾಂತೆ ; ಅವಿಶ್ರಾಂತೆಯಾದೆ ಪುನರ್ ಯಾತ್ರಿ.*

---

* ಕ್ರಿ. ಶ. ಸಾವಿರದ ಒಂಬಯ್ನೂರ ನಾಲ್ವತ್ತೇಳನೆಯ ಆಗಸ್ಟ್ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ತಾರೀಖು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ಕಳೆದ ಮರುಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಆಗಸ್ಟ್ ಹದಿನೈದು ಜಗಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟೊಡನೆ ಭಾರತ ದೇಶ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಘೋಷಿಸಿತು. ಅಂದಿನ ಇರುಳು ಹನ್ನೊಂದು ಗಂಟೆಯಿಂದ ಹನ್ನೆರಡೂವರೆ ಗಂಟೆವರೆಗೆ ರೇಡಿಯೋ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ದೆಹಲಿಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಸಮೇತವಾದ ವಾರ್ತಾ ಘೋಷಣೆಯನ್ನೂ ವಿಪುಲ ಜನಸಂಘ ಘೋಷವನ್ನೂ ಆಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ ಸಮನ್ವಿತರಾದ ಪುಣ್ಯವಂತರಿಗೆ ತಮಗಾದ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಾಗಬಹುದು ಈ ಕವನ ಪಂಕ್ತಿಗಳು.

ಸರ್ವಕಾಲ ಸರ್ವದೇಶ ಸರ್ವ ಮೋಕ್ಷ ಮಂತ್ರೀ,
ಅಸ್ವತಂತ್ರೆ ಸುಸ್ವತಂತ್ರೆಯಾದೆ ವಿಶ್ವತಂತ್ರೆ.
ಮನುಜ ಕುಲದ ಪುರೋಗತಿಗೆ ಪೂಜ್ಯ ಅಧಿಷ್ಠಾತ್ರಿ,
ಅಖಂಡಿತೇ ಸಪಂಡಿತೇ ನೀನೆ ಜಗದ್‌ಧಾತ್ರಿ.
ಜಡವನೊದ್ದು ನಿದ್ದೆಗೊಡಹಿ ಎದ್ದು ನಡೆವ ವೇಳೆ
ಚರಣ ಚಲನ ಚಕಿತವಾಯ್ತು ಚತುರ್‌ವಾರ್ಧಿ ವೇಲೆ.
ಆ ಸುವಾರ್ತೆಗಾಶುವಾರ್ತೆ ನೆರವನಿತ್ತು ಪೇಳೆ
ಒರ್ವನಿರುಳ ಮೌನದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮನದಿ ಕೇಳೆ
ಬೆಳ್ಳಿಬೆಟ್ಟದಿಂದ ದುಮುಕಿ ರುದ್ರನಟ್ಟಹಾಸ
ತಿರೆಯ ತಟ್ಟಿದಂತೆ ಬಂತು ಜನ ಸಮುದ್ರ ಘೋಷ !
ಏನು ಘೋಷ ! ಏನು ತೋಷ ! ಏನು ಆವೇಶ !
ದೇವವೃಂದ ಸಹಿತ ಬಂದ ಇಂದ್ರ ರುಂದ್ರ ಘೋಷ !

ಆಲಿಸದರೊಳನಿತು ಇಲ್ಲ ಲೇಶಮಾತ್ರ ರೋಷ :
ದ್ವೇಷವಿಷವನೀಂಟಿ ರುದ್ರನಮೃತಕಿಹುದೆ ದೋಷ ?
ಪ್ರಾಣ ಮನೋಮಯಕೆ ಏರಿ ಅನ್ನಮಯ ವಿಕಾಸ
ಅನ್ನಮಯಕೆ ಇಳಿದಿದೆ ಆನಂದಮಯದ ಕೋಶ !

ಏಳು ತಾಯಿ, ಬಾಳು ತಾಯಿ, ಜಗತ್ ಕಲ್ಯಾಣಿ ;
ಯುಗ ಯುಗಾಯು ಜಗವನಾಳು, ಧರ್ಮಚಕ್ರಪಾಣಿ ;
ದಿಗ್‌ದಿಗಂತ ರಣಿತಮಕ್ಕೆ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ವಾಣಿ ;
ಸುಕೃತದಿಂದೆ ಎದ್ದು ನಿಂದೆ ; ನಡೆ ಮುಂದೆ, ರಾಣಿ !
ನುತಿಗೆ ನಿಂದೆಗೊಲವದೊಂದೆಯಾಗಿ ತೆರಳು ಮುಂದೆ ;
ಮರಳಿ ಹಿಂದೆ ಬೀಳದಿಂದೆ ನುಗ್ಗು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ !
ತಾಯಿ ತಂದೆ ಗುರುಗಳೊಂದೆಯಾಗಿ ಬಂದೆ, ದೇವಿ ;
ನಡೆ ಇಂದೆ, ನಡೆ ಮುಂದೆ, ನಡೆ ನಮ್ಮನೋವಿ !

ಶಾಂತಿ ಸತ್ಯ ಮುಕ್ತಿ ಧರ್ಮ ತತ್ತ್ವ ಮಹೋದಾತ್ತೆ
ಕಾವ್ಯ ಶಿಲ್ಪ ನೃತ್ಯ ಗಾನ ಸಕಲ ಕಲಾವೇತ್ತೆ.

ಶ್ರದ್ಧೆಯಾಗಿ, ಬುದ್ಧಿಯಾಗಿ, ತಪಸ್ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ,
ಭಗವದಾತ್ಮ ಸಿದ್ಧಿಗಾಗಿ ಪರಾಭಕ್ತಿಯಾಗಿ,
ನಡಸು ನಮ್ಮನೆಲ್ಲ, ಅಮ್ಮ, ಪೂರ್ಣಯೋಗಕಾಗಿ !

ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಅಂತ್ಯಮುಕ್ತಿ, ಸಾಂತೆ ಮೇಣನಂತೆ :
ದೇಶ ದೇಶದವರಿಗವರ ದೇಶ ದೇವಿಯಂತೆ
ತೋರಿ ನಮಗೆ ತೋರುತಿರುವೆ ಭರತಮಾತೆಯಂತೆ !

ನಮೋ ದೇವಿ ! ನಮೋ ತಾಯಿ ! ನಮೋ ಭರತಮಾತೆ !
ಅಸಾಮಾನ್ಯೆ, ಲೋಕಮಾನ್ಯೆ, ಧನ್ಯೆ ಭಾಗ್ಯದಾತೆ !
ನಮಸ್ ಸತ್ಯೆ, ನಮೋ ನಿತ್ಯೆ, ನಮೋ ಜಗನ್ಮಾತೆ !

೮

ಜಯ ಜಯ ಜಯ ವಿಜಯಿಯಾ ಭವ, ಹೇ ವೈಜಯಂತಿ !
ನಿನ್ನ ನೆಳಲೊಳೀಳ್ಗೆವಡೆದು ಗೆಲ್ಗೆ ಭುವನ ಶಾಂತಿ !
ಓ ಸುವರ್ಣೆ, ಹೇ ಅವರ್ಣೆ, ನೀಲಿಮಾ ತ್ರಿವರ್ಣೆ,
ಉಷಸ್ ಪೀತೆ, ದಿವಾ ಶ್ವೇತೆ, ನಿಶಾನೈಲ ಜಾತೆ,
ಸುಧಾ ಶಂಖ ಶಂಕರಾ ಗದಾ ಭಯಂಕರಾಽಜಿತೆ,
ಅಮೃತ ದಿವ್ಯಖಚಿತ ಭವ್ಯ ಧರ್ಮಚಕ್ರ ರಾಜಿತೆ,
ಪ್ರೇಮ ನಿನ್ನ ಪರಮ ಅನ್ನವಾಗಲವನಿಪೂಜಿತೆ !

ಮೈತ್ರಿ ಸಹನೆ ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ನಭೋ ಗಾಮಿಯಾಗು !
ಪೊಡವಿಯಾಳು ! ಕಡಲ ಸೀಳು ! ಗೆಲ್ಲು, ಬಾಳು, ಹೋಗು !
ಗ್ಲಾನಿಯೆಲ್ಲಿ ಹಾನಿಯೆಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ರಕ್ಷೆಯಾಗು ;
ಕ್ರೌರ್ಯವೆಲ್ಲಿ ಪಾಪವೆಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗು ;
ಕ್ಷಾಮ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಗಳಲಿ ನೀ ಸುಭಿಕ್ಷೆಯಾಗು :
ಅಣ್ಣನಿಹನೊ ಕನ್ನಡದಾ ಭುಜಧ್ವಜೋದ್ದಂಡ !
ಚಿಣ್ಣ, ನಿನಗೆ ಬೆಂಬಲಮಿರೆ ಗಂಡಭೇರುಂಡ

ಶಂಕೆ ಬೇಡ; ಬಿಂಕದಿಂದ ನುಗ್ಗು, ನಡೆ, ಹೋಗು;
ಸದಾ ಕಾಲ ಸರ್ವದೇಶ ಸಕಲ ಮಿತ್ರನಾಗು!

ಭರತಖಂಡದಗ್ನಿಕುಂಡದಿಂದ ಸಿಡಿದ ಕೆಂಡ
ಲೋಕ ತಾಪ ಹರಣ ರೂಪ ಧರಿಸಲಾಯ್ತು ಝುಂಡಾ!
ನಮ್ಮ ನಾಡ ಪೆಂಪಿನೊಂದು ನೀಳ್ದ ಬಾಹು ಶಾಖೆ
ದಿವಿಜರೂರ್ಗೆ ಧಾಳಿಯಿಡುವುದೀ ಮಹಾ ಪತಾಕೆ!
ಗೌರವಕ್ಕೆ ಬಣಗು ಟಿಕ್ಕೆಯೂರೆಗೋಲು ಸಾಕೆ?
ಧ್ವಜಸ್ತಂಭ ನಿನಗೆ ಮೇರು: ದ್ಯುಮಂಡಲಾವಲಂಬಿ!
ರಜತ ಶೈಲ ನಿನಗೆ ತೇರು: ದಿವೌಕಸಾವಲಂಬಿ!
ಹಾರು, ಏರು, ಓ ಧ್ವಜವೆ,
ವೈನತೇಯ ಸಮ ದ್ವಿಜವೆ!
ಚಂದ್ರ ಚುಂಬಿ, ಸೂರ್ಯ ಚುಂಬಿ, ಖಚರ ಚರಣ ಚುಂಬಿ,
ಹಾರು, ಏರು, ನೋಡುತಿಹುದು ನಾಡು ನಿನ್ನ ನಂಬಿ.

ತ್ರಿದಶ ಹರ್ಷ ವೃಷ್ಟಿಯದೋ ವರ್ಷ ಛದ್ಮರೂಪಿ;
ವಿಧಿಯ ಹರಕೆ ಮೆರೆವುದದೋ ಇಂದ್ರಚಾಪರೂಪಿ:*
ದೇವರಿಗೂ ಮೆಚ್ಚಿದೆಂದು ನಂಬದವನೆ ಪಾಪಿ!

ಅಮರ ಬಾಹು, ಅಸುರ ರಾಹು, ನೆಲಕೆ ಮುಗಿಲ ಕಾಹು;
ಕರ್ಮ ಜಗಕೆ ಧರ್ಮಪುರುಷನಿಟ್ಟ ಬೆರಳ ಬೇಹು;
ಹೇ ತ್ರಿವರ್ಣ ಕೇತನ,
ನೀನೆ ನಮ್ಮ ಚೇತನ;
ಪ್ರೇಮ ಧೈರ್ಯ ಸತ್ಯ ಧರ್ಮ ಶಾಂತಿ ಚಿರನಿಕೇತನ!

---

* ಆಗಸ್ಟ್ ಹದಿನೈದನೆಯ ತಾರೀಖು ಸಂಜೆ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಮೂರು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ಜನಮಯ ಚಕ್ರವಾಳದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜಾರೋಹಣದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಸುರಿದುದೆಂದೂ ತುಸು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೆ ಹೊಳವಾಗಿ ಗಗನಾಭ್ರವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೇತನ ಪಟದ ತ್ರಿವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಭಿತ್ತಿಯಾಗಿ ಸಮರಸವಾಗಿ ಸೊಗಸಾಗಿ ಕಾಮನಬಿಲ್ಲು ಕಟ್ಟಿತೆಂದೂ ರೇಡಿಯೋ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರನು ವರ್ಣಿಸಿದ್ದನ್ನು ಸಹೃದಯರು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

೯

ಮರೆವುದೆಂತಾ ನಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಶಿಲ್ಪಿಯಂ
ದಿವ್ಯ ದಿನದೀ ಶುಭ ಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ?
ಮರೆವುದೆಂತಯ್ ಭುವನ ಗೌರವ ಮಹಾತ್ಮನಂ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದೀ ಸುಪ್ರಭಾತದಲ್ಲಿ ?
ಹಜ್ಜೆಹಜ್ಜೆಯನಿಡಿಸಿ ಕೈಹಿಡಿದು ನಡೆಗಲಿಸಿ
ಬಿಡುಗಡೆಗೆ ತಂದ ಆ ತಂದೆಯೆಲ್ಲಿ ?
ಎಲ್ಲಿ ? ಓ ಅವನೆಲ್ಲಿ ? ನಿಚ್ಚವೂ ನಮ್ಮೆದೆಯ
ನಂಜೀಂಟುವಾ ನೀಲಕಂಠನೆಲ್ಲಿ ?

ಜನಮನದ ಹಗೆತನದ ರೋಷ ಹಾಲಾಹಲದಿ
ಹಾಲುದಿಸಿ ಬರುವಂತೆ ಮೂಡಿ ಬಂದೆ !
ಕ್ರಿಸ್ತಬುದ್ಧರ ಮೈತ್ರಿಯಂ ಸಾರಿ ಸಾಧಿಸುತೆ
ವಿಶ್ವಸೇವಕರ ಪಂಕ್ತಿಯಲಿ ನಿಂದೆ !
ಯಂತ್ರನಾಗರಿಕತೆಯ ರಾಜಕೀಯದ ಕುಟಿಲ
ತಂತ್ರಕಧ್ಯಾತ್ಮ ಮಂತ್ರವನು ತಂದೆ !
ಇಂದಿನುತ್ಸವಕೆಮ್ಮನುಳಿದೆಲ್ಲಿ ಹೋದೆ, ಹೇ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕನ್ಯೆಯಂ ಪಡೆದ ತಂದೆ ?

ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವದೊಳವನಿಲ್ಲ, ಆ ದೂರದಲಿ
ಕ್ರೋಧ ಕಾರ್ಪಣ್ಯ ರೋದನಗಳೊಡನೆ,
ಕೆನ್ನೀರು ಕಣ್ಣೀರುಗಳ ಹೊನಲ ಗೋಳ್‌ನಡುವೆ
ದಾರಿದ್ರ್ಯ ದೈನ್ಯ ಧನಮದಗಳೊಡನೆ
ವಾದಿಸುತೆ ಬೋಧಿಸುತೆ ಕರುಣೆಯಂ ಸಾಧಿಸುತೆ
ಭಕ್ತಿಯಿಂ ದೇವನಂ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೆ
ನಿರಶನವ್ರತನಿಷ್ಠನಾಗಿಹನು ನೋಡಲ್ಲಿ
ಧರ್ಮ ಶಕ್ತಿಯ ಕೃಪೆಯನರ್ಥಿಸುತ್ತೆ !

ಈಶ್ವರ ಕೃಪಾಬಲದ ಯಾಚನೆಯ ಸಲುವಾಗಿ
ಭೂಮಾತೆ ಕಳುಹಿಸಿಹ ದೂತಭಿಕ್ಷು ;
ಈ ಲೋಕಮಂ ನಿರ್ನಿಮೇಷಮವಲೋಕಿಸುವ
ಆ ಲೋಕ ಋತದೊಂದಲೋಕ ಚಕ್ಷು ;
ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಂ ಸೃಷ್ಟಿ ತಾನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳೆ
ದುಡಿಯುತಿರ್ಪುದಕವನೆ ದಿವ್ಯಸಾಕ್ಷಿ!
ಗಾಂಧಿಯೆಂಬಾ ಪೆಸರೆ ನಾಂದಿಯಾಗಲಿ ನಮ್ಮ
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಭ್ರಮಕೆ : ಹಾಡು, ಪಕ್ಷಿ!

೧೦

ಜಯ್ ಶ್ರೀ ಗಾಂಧಿಗೆ ಜಯ್ !
ಜಯ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಶ್ರೀ ನಾಂದಿಗೆ ಜಯ್ !
ಜಯ್ ಭಗವತ್ ಕೃಪೆಯಾ ಶ್ರೀಮತ್ ಕರುಣೆಯ
ಚಿರಬಂಧಿಗೆ ಜಯ್ !
ಜಯ್ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜಕೆ !
ಜಯ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವ ಸಾಧಿಸಿದಾ ವೀರ ಶ್ರೀ ಭುಜಕೆ !
ಜಯ್ ಸತ್ಯ ಅಹಿಂಸಾ ತ್ಯಾಗ ಸಮರ್ಪಣದಾ
ಋತಚಿನ್ಮಯ ನಿಜಕೆ !

ಅರ್ಪಿತವಾಗಲಿ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಂ
ಶ್ರೀ ಚಾಮುಂಡಿಯ ಪದತಲಕೆ !
ಅರ್ಪಿತವಾಗಲಿ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಂ
ಶ್ರೀ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ಕ್ರೀಬಲಕೆ !
ಅರ್ಪಿತವಾಗಲಿ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಂ
ಪರಮಹಂಸ ಗುರುವರನಡಿಗೆ !
ಅರ್ಪಿತವಾಗಲಿ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಂ
ಅರುಣಾಚಲ ಋಷಿಯೆದೆಗುಡಿಗೆ !

ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಲಿ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಂ
ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದರ ಸಿರಿಮುಡಿಗೆ!
ಸಮರ್ಪಿತವಾಗಲಿ ಈ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಂ
ಚಿರ ಕಲ್ಯಾಣಕೆ ಅಡಿಗಡಿಗೆ!
ರಕ್ಷೆಯಾಗಲಿ ರಾಮಚಂದ್ರನ ರುದ್ರ ಕೋದಂಡ!
ರಕ್ಷೆಯಾಗಲಿ ಆಂಜನೇಯನ ವಜ್ರ ದೋರ್ದಂಡ!

ಕೋಂಟೆ ನಿಲ್ಲಲಿ ಕೃಷ್ಣ ಚಕ್ರದ ಭೀಷ್ಮ ಲಯಕೋಪ!
ಕೋಂಟೆ ನಿಲ್ಲಲಿ ಭೀಮಸೇನನ ಭುಜ ಗದಾಟೋಪ!

ಕಾವಲಾಗಲಿ ಕಲಿ ಧನಂಜಯ ಚಾಪ ಗಾಂಡೀವ!
ಕಾವಲಾಗಲಿ ರುಂದ್ರ ಬಲರಾ ವಾಲಿ ಸುಗ್ರೀವ!

ರಕ್ಷೆಯಾಗಲಿ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರ ಪರಮ ಗುರುದೇವ!
ರಕ್ಷೆಯಾಗಲಿ ಸಕಲ ರಕ್ಷಕನಾ ಮಹಾದೇವ!

ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ

೧೫–೮–೧೯೪೭

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ

(ಪ್ರಥಮ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ)

೧೫—೮—೧೯೪೮

ತುಹಿನಗಿರಿ ರಂಗದಲಿ ಧವಳಗಿರಿ ಶೃಂಗದಲಿ
ಮಿಂಚಿನಂಚಿನ ಮುಗಿಲ ಸಿಂಹಾಸನೆ !
ಬೆಳುದಿಂಗಳೊಳು ಮಿಂದ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಹೊನ್ನಿರುಳ
ಅಸಾಂದ್ರ ನಕ್ಷತ್ರ ಚಂದ್ರವಸನೆ !
ವಸಂತ ಕಾನ್ತಾರ ಲತಾಂತ ಸಂಶೋಭಿ
ಅನಂತ ಸಂಕಾಶ ತುಷಾರ ರಶನೆ !—

ತೆಗೆ ! ತೆಗೆ !—
ಸಾಲ್ಗುಮೀ ಬಣ್ಣನೆಯ ಲಲಿತ ಚಾಮರ ಸೇವೆ :
ಇಂತು ನಿನ್ನನದೆಂತು ಬಣ್ಣಿಸಲಿ ನಾನಿಂದು,
ಹೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ? ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಎಂಬರೆ ನಿನ್ನನ್
ಓ ದುರ್ಗವಾ ದುರ್ಗೆ ? ಬಲಿಪರಂಪರೆಯಿಂದೆ
ಪೋಷಿತಳ್ ನಿತ್ಯಯಜ್ಞೋದ್ಭವೆ ಮಹಾಕಾಳಿ
ನೀನಲ್ತೆ ? ಮಸಣದೊಳ್ ತಪಮಿರ್ಪ ಕಾಪಾಲಿ
ನಿನಗಿನಿಯನಲ್ತೆ ? ಹೇ ರಕ್ತ ತರ್ಪಣ ತೃಪ್ತೆ,
ನಿನ್ನನೆಂತಾಂ ಚಿತ್ರಿಸಲಿ ಪೇಳ್ ಪದ್ಮಪೀಠದಲಿ ?
ತೊಡಿಸಲೆಂತಾಂ ನಿನಗೆ ಸುಮಚಾರು ಹಾರಮಂ,
ಹೇ ರುಂಡಮಾಲಿನಿಯೆ ? ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಯೆ ದಿಟಂ
ನೀಂ ; ರೌದ್ರಿಣಿಯೆ ದಿಟಂ !

ವರುಷವೊಂದಾಯ್ತಲಾ
ನೀನುದ್ಭವಿಸಿ ನಮಗೆ. ಸರ್ವಮಂಗಳೆಯೆಂದು
ಸುಸ್ವಾಗತಂ ಬಯಸಿದೆವು ನಿನಗೆ ನಾವಂದು.

ಚಿತ್ರದ ಪುಲಿಯನೋತು ದಿಟದ ಪುಲಿಯಂ ಪಿಡಿದ
ಪಸುಳೆಪಾಂಗಾಯ್ತುಲಾ ನಮಗೆ ! ಹೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ,
ಪರಕೀಯರೊಡ್ಡಿರ್ದ ಪಂಜರದೊಳಿರ್ದಂದು
ನೀನೆನಿತು ಚೆಲ್ವೆಯಾಗಿರ್ದೆ, ಮೃಗಶಾಲೆಯೊಳ್
ಕಬ್ಬೊನ್ನೊಳಿರ್ಪ ಮೃಗರಾಜನಂ ಕ್ಷೇಮದಿಂ
ನೋಳ್ಪರ್ಭಕಂಬೋಲ್, ನಿನ್ನನೀಕ್ಷಿಸಿದರ್ಗೆ ?
ಬಾಗಿಲಂ ತೆರೆದ ಬೋನಿನೊಳಿರ್ಪ ಕೋಳ್ಮಿಗಂ
ನೆಗೆದು ಹೊರಚಿಮ್ಮಿದಂತಾಯ್ತುಲಾ ! ದಾಸರ್ಗೆ
ಶೃಂಖಲಾಲಂಕಾರ ಸೌಂದರ್ಯೆ ನೀಂ ದಿಟಂ !
ಅಂಜುಕುಳಿಗಳಿಗಲ್ಲ ನೀನ್ ; ಹೇಡಿಗಳಿಗಲ್ಲ ನೀನ್ ;
ಭೀಮಾಂಜನೇಯರಂ ಪೂಜಿಸುವ ಧೀರರ್ಗೆ
ಸರ್ವಮಂಗಳೆ, ಭದ್ರೆ, ಕಲ್ಯಾಣಿ, ಶಿವೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ.
ಇನ್ನುಳಿದ ಹೆಂಬೇಡಿಗಳ್ಗೆಲ್ಲ ಮಾರಿ ಮೇಣ್
ಚಂಡಿ !

ಹೆತ್ತಯ್ಯನನೆ ಹುಟ್ಟಿದೊಡನೆಯೆ ತಿಂದೆ,
ಹೇ ಭಯಂಕರಿ ! ಪಂಚನದಿಗಳಲಿ ನೆತ್ತರನೆ
ಹರಿಯಿಸಿದೆ ! ಪ್ರಕೃತಿ ಸುಂದರ ಮಧುರ ಫಲಪುಷ್ಪ
ಪರಿಮಳದ ಕೌಶೇಯ ಕೋಮಲದ ಕಾಶ್ಮೀರದೊಳ್
ಪೊತ್ತಿಸಿದೆ ನಾಣ್ಗೇಡಿತನದ ಕಲಹಾಗ್ನಿಯಂ ;
ಅಗ್ನಿಪುತ್ರಿಯೆ ದಿಟಂ ನೀನಗ್ನಿಸಂಭವೆ ಆ
ದ್ರೌಪದಿಯವೋಲ್ ! ಮತ್ತಿತ್ತವಿಾ ತೆಂಕಣಾಸೆಯೊಳ್
ಗುರುತರ ಪ್ರಲಯ ನಾಟಕಕೆ ಮುನ್ನುಡಿಯುತಿಹೆ,
ಹೇ ರೌದ್ರಿ, ಕಿಡಿಕಿಡಿಯ ರಣನಾಂದಿಯಂ !

ಜನನಿ,
ನೀನಿಂದು ಕಾಳಿಯಾಗಿರ್ಪೊಡಂ ಬಲ್ಲೆನಾಂ
ನೀನಂತರದಿ ಭದ್ರೆ ಮೇಣ್ ಶುಭಂಕರಿಯೆಂಬುದಂ.

ಕ್ಲೇಶಮೂಷೆಯೊಳೆಮ್ಮ ಕಾಳಿಕೆಯ ಕಳೆಯದೆಯೆ
ನಿನ್ನ ಕಾಳೀಮುಖಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಾಗದು, ದೇವಿ.
ಬಾಪು ಮೇಣುಸ್ಮಾನರಂತೆ ಸಿಂಗರು* ನಿನ್ನ
ಯಜ್ಞ ಕುಂಡದ ಬೇಳ್ವೆಗಿಂಧನಗಳಾಗಿಹರ್ ;
ಈಗಳಶರೀರಿಗಳ್ ಆತ್ಮಬಲದಿಂದೆಮಗೆ
ಬೆಂಬಲಂ ನಿಂದಿಹರ್ ಧರ್ಮ ಸಂಗ್ರಾಮದೊಳ್.
ವೀರ ನಾಯಕರೆಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರಂಗಳಂ
ಪಿಡಿದು ನಡಸಿರ್ಪರ್ ಅಕಂಪಿತರ್, ಅಚಂಚಲರ್,
ಮುಷ್ಟಿಯೊಳ್ ಮೇಣ್ ದೃಷ್ಟಿಯೊಳ್. ಅಂತೆಯೆ ತಪೋಧನರ್
ಋಷಿಯರುಂ ಕವಿಗಳುಂ ಸಂನ್ಯಾಸಯೋಗದಿಂ
ಕಾಳಿಯಿಂ ಕಮಲೆ ಮೈದೋರ್ಪಂತೆ ಮಾಡಲ್ಕೆ
ತೊಡಗಿಹರ್, ತಂತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ತಪಸ್ಯೆಯೊಳ್.
ಜ್ಞಾನಿಗಳ್, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ್, ಯಂತ್ರ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ್,
ಕುಂಚ ಲೇಖನಿ ಚಾಣ ನೇಗಿಲ್ಗಳೆಲ್ಲರುಂ
ನಿನ್ನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಣ ಯಜ್ಞದೊಳಿಂದು ನಿಷ್ಠಿತರ್.
ಆ ಎಲ್ಲರನು ಹರಸು, ಹೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದುರ್ಗೆ ;
ನಮ್ಮ ಸಾಧನೆ ಸಿದ್ಧಿಗಾಣ್ಬಂತೆ ಶ್ರೀಘ್ರದಿಂದೀ
ದುರ್ಗಾವತಾರಮುಂ ಮುಗಿಸಿ ಬಾ ; ಮೂಡಿ ಬಾ
ಶಾಂತಿ ಶಶಿ ಕಾಂತಿಯಂ ಸಿಂಚಿಸಿ, ಲಸಲಕ್ಷ್ಮಿಯೋಲ್ !

೧೦–೮–೧೯೪೮

* ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯಾದ ಭಾರತ ಸೇನೆಯ ದಳಪತಿಗಳು.

ಇದು ವಿಶ್ವಘಟನೆ*

ಇಂದು ಈ ಲೋಕದಲಿ, ನಡೆವ ಘಟನೆಗಳೆಲ್ಲ
ಅಜಗಳ್ಳೆಸಲೆ ಈ ಗಜೇಂದ್ರ ಘಟನೆಯ ಮುಂದೆ !
ಮುಂದೆ, ಈ ಯುದ್ಧವೂ ವಿಸ್ಮೃತಿಯೊಳದ್ದಿದಾ
ಶತಮಾನ ಶತಗಳಾಚೆಯ ಕಣ್ಗೆ ತಳತಳಿಸಿ
ಪೊಳೆವುದೀ ಪ್ರಾಯೋಪವೇಶದ ಪವಿತ್ರ ದೃಶ್ಯಂ.
ರಾಮದರ್ಭಾಸ್ತರಣ ಶರಧಿತರಣ ವ್ರತಂ,
ಭೀಷ್ಮನ ಶರದ ಶಯ್ಯೆ, ಸಾಕ್ರಟೀಸನ ಕರದ
ವಿಷಪಾತ್ರೆ, ಯೇಸುಕ್ರಿಸ್ತನ ಶಿಲುಬೆ—ಅವೆಲ್ಲಮುಂ
ಒರ್ಮೆಯ್ಯೊಳವತರಿಸಿದಂತಿದೆ ಮಹಾತ್ಮನೀ
ನಿರಶನದ ನೋಂಪಿ : ಸಂಗ್ರಾಮವೀರನ ದೃಢತೆ ;
ಜ್ಞಾನವೀರನ ನಡತೆ ; ಲೋಕ ಪಾಪ ಪ್ರತಿಮ
ಹಿಂಸಾ ವಿಷವನೀಂಟಿ, ಸಕಲರ ಸುಖಕೆ ತಾನೆ
ಬಲಿಯಪ್ಪ ಕಲಿತನದ ಶಾಂತಿವೀರನ ಮೃಡತೆ !—

ತೊದಲುತಿದೆ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಜಿಹ್ವೆ. ಮೂಕವಾಗಿದೆ
ಹೃದಯದುತ್ಕಟ ಶೋಕದಾರ್ತರುದಿತಂ.—ಸಿದ್ಧಿ
ಬೇರುಂಟೆ ಸಕಲಸಾಧನದ ಗಂತವ್ಯಕ್ಕೆ ?
ಯಾರ ಬದುಕೆಲ್ಲ ಬಾಳ್ವೆಯ ಸಫಲತೆಯೊ ಅದಕೆ
ಅದುವೆ ಗುರಿ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಮವ್ಯರ್ಥವಲ್ ; ಅದರಿಂದೆ,
ಸತ್ತರೂ ಸಾರ್ಥಕಮೆ ! ಬದುಕಲಿನ್ ಪೇಳ್ವುದೇನ್ ?
ನಿನ್ನನಭಿಷೇಕಿಸುವೆನಶ್ರುತೀರ್ಥದಿ, ನನ್ನ
ಓ ಜಗದ್ಗುರೂ, ಸರ್ವಮಂಗಳ ಶ್ರೀತರೂ !

೨೩–೨–೧೯೪೩

---

* ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿಜಿ ಉಪವಾಸ ಪ್ರಾರಂಭಮಾಡಿ ಇವತ್ತಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ದಿನಗಳಾದುವು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿ ಚಿಂತಾಜನಕ. ಇನ್ನು ಒಂಬತ್ತು ದಿನಗಳು ಹೇಗೆ ಸಾಗುತ್ತವೆಯೋ ದೇವರಿಗೆ ಗೊತ್ತು. ಸರಕಾರದ ಮನೋಭಾವದಲ್ಲಿ ಕಾಠಿನ್ಯ ಬಂದಿನಿತೂ ಕುಗ್ಗಿದಂತಿಲ್ಲ. ಲೋಕದ ಸಂತಸಮುದಾಯವೆಲ್ಲ ಕಾತರತೆಯಿಂದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಬೇಡುತ್ತಿದೆ.

ಶ್ರೀರಾಮಪುರದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಜಿ*

ದಿವ್ಯಮಂತ್ರವ ಜಪಿಸು : ಬೆಂಬಲ ಮಹಾತ್ಮನಿಗೆ !
ದೂರವೆನಿತಾದರೇನ್ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಜವಕೆ ?
ಇಂದೊಬ್ಬನೆಯೆ ನಡೆದನಾ ದೈವವನು ನೆಮ್ಮಿ
ಮತವೈರ ದಹಿಸಿದಾ ಶ್ರೀರಾಮಪುರಕೆ !
ನಿನ್ನ ಹೆಸರಿನ ಹಳ್ಳಿ ಅದು, ಓ ರಾವಣಾರಿ ;
ನಿನ್ನ ನಾಮದ ಭಕುತನಾ ಪೂಜ್ಯಗಾಂಧಿ.
ನಿನ್ನ ಚರಿತೆಯನುಲಿದ ಕವಿಗೆ ನೀಡೀ ಭಿಕ್ಷೆ :
ಬೇಡುತಿಹೆನಸಹಾಯನಿಗೆ ಆಗು ರಕ್ಷೆ !
ಶಂಕೆಯೇತಕೆ, ಹೃದಯ ? ಇರಲು ಜಗದೀಶ ದಯಾ
ರಕ್ಷೆಯಾಗದೆ ಪೇಳ್ ಅಮರ ಲಕ್ಷಸೇನೆ ?
ಕೋಟ್ಯಾತ್ಮಸಂಬಂಧಿ ಪೇಳೊಂಟಿಗನೆ ಗಾಂಧಿ ?
ಕೋಟಿ ಹೃತ್ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಕೋಟಿ ಫಣೆಗಳನೆತ್ತಿ
ಕೋಟಿ ನಿಲ್ವನದೊ ಧರ್ಮಫಣಿರಾಟ್ ತಾನೆ !

೨೨-೧೧-೧೯೪೬

---

* ಗಾಂಧಿಜಿ ಒಬ್ಬರೆ ನೌಕಾಲಿಯ ಬಳಿಯ ಶ್ರೀರಾಂಪುರವೆಂಬ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಾ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಸಂಪರ್ಕ ಬೆಳೆಸಿ ಸಖ್ಯಸಾಧನೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಇಳಿ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಡು ನೀರಿನ ಭೀಷಣ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ, ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭೀಷಣತರವಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯಪ್ರಕೃತಿಯ ಮಧ್ಯೆ, ಹಾಲಾಹಲದಲ್ಲಿ ಅಮೃತಮಂಥನಕ್ಕಾಗಿ ದೀಕ್ಷೆತೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಪತ್ರಿಕಾ ಗವಾಕ್ಷ*

ಸುದ್ದಿಯನೋದುತ್ತಿರೆ ಬಳಿಗೈತಂದಳು ಕಿರಿಮಗಳು ;
ಮುದ್ದಿನ ಮೊಗದರಳಿಗೆ ಮುತ್ತಿದ್ದುವು ಕರಿದುಂಬಿಯ ಕುರುಳು.
ತೆಕ್ಕನುಕ್ಕಿ ಜಾಗ್ರತವಾದುದು ನನ್ನೊಳಗಾ
ಪಶ್ಚಿಮ ಪಂಜಾಬಿನ ಹಿಂದೂ ತಂದೆಯ ಕರುಳು :
ದುಕ್ಕಕೆ ಸೆರೆಬಿಗಿದುದು ಕೊರಳು.
ಮಂಜಾದುವು ಕಣ್ :
ಪತ್ರಿಕೆ, ಹಿಂದೂ ; ಪಟ್ಟಣ, ಮೈಸೂರು.
ತೊಯ್ದುದು ಪಶ್ಚಿಮ ಪಂಜಾಬಿನ ಮಣ್ !—
ಅಃ ದುರ್ಬಲ ಬಲಿ ಕಬ್ಬಿಗನೀ ಕಣ್ಣೀರು !—
ಏನದು ? ಕಾಣ್ :
ಜನ, ಜನ, ಜನ, ಜನ, ಜನ !
ಯೋಜನ, ಯೋಜನ, ಯೋಜನ,
ಜನಜಂಗುಳಿ ಸರಪಣಿವರಿದಿದೆ ಸರ್ಪಣರಸ್ತೆಯಲಿ !
ಹುಟ್ಟಿದ ನೆಲ ಕೆಟ್ಟು,
ನೆಲೆಗೆಟ್ಟು....
ಹೊಲಮನೆ ಐಸಿರಿ ಎಲ್ಲವ ಬಿಟ್ಟು,
ಕಾಲ್ಗೆಟ್ಟು....
ಕಣ್ಗೆಟ್ಟು....
ಮತವೈರದ ಸಿಟ್ಟುರಿಯಲಿ ಸುಟ್ಟು,
ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮುರವಟ್ಟು,
ಹಿಂದೂಸ್ತಾನದ ದಿಗಂತರಕ್ಷೆಗೆ ಬಾಯ್ಬಿಟ್ಟು

---

* ಭಾರತ ವಿಭಜನೆಯ ಅನಂತರ ಪಶ್ಚಿಮ ಪಂಜಾಬಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಸಿಕ್ ರಿಗೆ ಒದಗಿದ ದಾರುಣ ದುರಂತದ ವರದಿಯನ್ನು ೯-೧೦-೪೭ ರ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಓದಿದ ಬರೆದದ್ದು.

ಜನವಾಹಿನಿ ತರ್ಪಣವರಿದಿದೆ ಸರ್ಪಣರಸ್ತೆಯಲಿ,
ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಂ ಪಥ ಸಂತ್ರಸ್ತಂ
ಗೋಳಿಯದೆಗೆದಿದೆ ದುರವಸ್ಥೆಯಲಿ !
ಜೋಲುತ ನಡೆಯುವ ತಾಯಿಯ ಮಡಿಲಲಿ
ಅದೊ, ಆಲಿಸು, ಒರಲುತ್ತಿದೆ ಕೂಸು ;
ಅವಳೆಡೆ ಕುಂಟುವ ಕಂದನ ಕಾಲಿನ
ನೆತ್ತರಿಂಗಿದೊ ನಾನೋದುವ ಪತ್ರಿಕೆ
ಕೆಮ್ಮಾಸು !
ಕೈವಿಡಿದೊಲಿದವನೆಲ್ಲಿ, ಓ ತಾಯಿ !—
ಅಯ್ಯೊ ಹೇಳಲು ಬರುವುದೆ ಬಾಯಿ ?
ನಾಲಗೆ ಸತ್ತಿದೆ ; ಅದೇ ಲೇಸು !
ಪಡೆದಯ್ಯನದೆಲ್ಲಿ, ಓ ಕಂದ ?
ನೀನಾದರು ಹೇಳ್, ಏನಾದ ?
‘ ಗೋಳಿಡುವಕ್ಕನ ಪಾಪಿಗಳುಯ್ವರು,
ಅವಳನು ಬಿಡಿಸಲು ಹೋದ....’
ಸರಿ, ಬಿಡು, ಮುಂದಾದುದು ಗೊತ್ತು :
ತಲೆ ನೆಲಕುರುಳಿತ್ತು ;
ನೆತ್ತರು ಮಣ್ಣನ್ ತೊಯ್ದಿತ್ತು ;
ಪಾಕಿಸ್ತಾನಂ ಫಲವತ್ತಾಯ್ತು !
ನಿನಗೇನೊರೆಯಲಿ ಹೇಳ್, ತಂಗಿ ?
ಸೀತೆಯನುಯ್ದಾ ರಾಕ್ಷಸನಂ ಭಂಗಿಸಿದಾತನೆ ಆಪತ್ಸಂಗಿ !
ಬೆಂಕಿಯ ಮಗಳಾ ದ್ರೌಪದಿ ನಿನಗಾಗಲಿ ರಕ್ಷೆ :
ದುಶ್ಶಾಸನನಿಗೆ ತಪ್ಪಿತೆ ಶಿಕ್ಷೆ ?
ಧೈರ್ಯದ್ರುಮ ಭೀಮನ ಕರೆ ; ಅವನಿನ್ನೂ ಸತ್ತಿಲ್ಲ !
ಅವನಾ ರೋಷದ ಅಗ್ನಿ ಸಮುದ್ರಂ ಇನ್ನೂ ಬತ್ತಿಲ್ಲ !
ಅಣ್ಣನ ಕಣ್ ಸನ್ನೆಯ ಸಾತ್ತ್ವಿಕವಿನ್ನೂ ಉರಿಹೊತ್ತಿಲ್ಲ !
ನೀ ದೃಢಳಾಗಿರೆ ಮೃಡನಡಹಾಯ್ವರು ಕೇಳ್, ತಂಗಿ,

ದುಶ್ಶಾಸನನಿಗೆ ವಧೆ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ ;
ನಿನ್ನ ರಕ್ತೆಗದೊ ಪಣತೊಟ್ಟಹನಾ
ಭೀಮನ ಪೂಣ್ಕೆಗೆ ಬೆಪ್ಪಿಲ್ಲ !
ತೊಯ್ದಾ ಪತ್ರಿಕೆಯನು ಕೈಬಿಟ್ಟೆ ;
ಮಗಳನು ಮುದ್ದಿಸಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟೆ ;
ಕೊನೆಗೆ . . .
ಕ್ಷೇಮಂಕರಿ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ
ಭಾವದ ಹೃದ್ವಾರದಿ ತೊನೆಯುತ ನಡೆದೆನು ನಾ ದೇವರ ಮನೆಗೆ !

ಗತಿಸಿದ ರಾಜಕೀಯ ರಾವಣನೊಬ್ಬನಿಗೆ

ಅಂತು ಕೊನೆಗೂ ತೊಲಗಿದೆಯ ಪುಣ್ಯಭೂಮಿಯಿಂ,
ಪಾಪಾತ್ಮ! ಅಲ್ಲಾದೊಡಂ ವೈತ್ರಿಯಂ ಕಲ್ತು
ಬರ್ದುಕು, ಕರ್ಮಕೆ ತಕ್ಕ ಶಿಕ್ಷೆಯ ಅನಂತರಂ !
ಏನ್ ಕಾಯುತಿದೆಯೊ ನಿನಗಲ್ಲಿ, ಹೇ ದುರಾತ್ಮಾ?
ನೆನೆದರೆಯೆ ವೈನಡುಗುತಿದೆ ನನಗೆ : ನರಕಂ
ತನ್ನೆಲ್ಲ ಪಾಪ ಶಿಕ್ಷಾ ಶುನಕ ಕೋಟಿಯಂ
ಕಳುಹದೇನಿರ್ಪುದೆ ಕೊರಳ್‌ಬಿಚ್ಚಿ, ಪೇಳ್, ನಿನ್ನ
ಗೆಯ್ದ ಪಾಪಂಗಳಂ ಬೇರ್ಪಡಿಸೆ ನಿನ್ನಾತ್ಮದಿಂ ?
ಕೋಟಿ ದುಃಖಂಗಳಂ ಪೆತ್ತು ಭಾರತಕಿತ್ತ
ಶಠದನುಜ, ನಿನ್ನ ದುಃಕೃತ ಫಲಂಗಳನಲ್ಲಿ
ಕಾಣ್ : ಬಂಗಾಳ ಪಂಜಾಬುಗಳ ಕೊಲೆಗಳಿಂ
ಸಂಭವಿಸಿದನ್ಯಾಯಮಂ, ಶೋಕಮಂ, ಶಾಪಮಂ,
ಕುದಿವೆದೆಯ ಕಣ್ಣೀರ ತಾಪಂಗಳಂ ಕಾಣ್,
ಕಾಣ್, ಕಾಣ್ ! ಸತ್ತ ಮೇಲಾದೊಡಂ ಕಣ್ ಬಂದು
ಕಾಣ್ !—

ಅಲ್ಲಾದೊಡಂ ಮರೆವೊಗು ಮಹಾತ್ಮನಂ,
ಸರ್ವಮಂ ಕ್ಷಮಿಸಿ, ರಕ್ಷಿಸಬಲ್ಲ ದಿವ್ಯಾತ್ಮನಂ :
ವೈರಿ ದಶಶಿರನಾತ್ಮಮುಂ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನೊಳಗೆ
ಕರೆದುಕೊಂಡವನ ನಾಮವನುಚ್ಚರಿಸುತುರುಳಿ
ಒಡಲನುಳಿದಾ ಸತ್ಯ ಅಹಿಂಸಾ ದಯಾತ್ಮನಂ !

ಸತ್ತಂಗೆ ಹಗೆ ಹೊಲ್ಲ. ನಿಂದಾ ಕಳಂಕದಿಂ
ಹೊಲೆಯಾಗಲೊಲ್ಲದೀ ಕವಿಜಿಹ್ವೆ. ರಾವಣಗೆ

ದುರ್ಯೋಧನಂಗೆ ಕರುಣದಿ ಮರುಗುವೀ ಮನಂ
ನಿನಗೆ ಕಲ್ಲಾಗದಯ್. ನಿನ್ನ ಕರ್ಮಕೆ ಬಯ್ದೆ,
ನಿನಗಲ್ಲ. ಅನ್ಯಲೋಕಂಗಳಲ್ಲಾದೊಡಂ
ನಿನ್ನಾತ್ಮಕೈತರ್ಕೆ, ಪಾಪವಕ್ರತೆ ಮಾಣ್ದು,
ಋಜುತೆ! ನಿನಗೊಳ್ಳಿತಂಗೆಯ್ಯಲಿ ಜಗನ್ಮಾತೆ!

೧೨-೯-೧೯

ಕವನ ಮಾತ್ರವೆ, ಕೇಳ್, ಶಕ್ತಿಮಂತ್ರ !*

ಅವತರಿಸು ಬಾ ಇಂದೆ ಹಿಂದುವಿನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ
ಹಂದೆತನವಂ ನೂಂಕಿ,
ಓ ಲಂಕಾಭಯಂಕರ ಸಮೀರಕುಮಾರ,
ಹೇ ಆಂಜನೇಯ !
ನಿನ್ನಾ ಸಮುದ್ರಮಂ ಲಂಘಿಸಿದ ಶಕ್ತಿ,
ಪರ್ವತವ ಕಿತ್ತೆತ್ತಿ ಪೊತ್ತು ತಂದಾ ಶಕ್ತಿ,
ದಂಭದರ್ಪೋನ್ಮತ್ತ ರಾಕ್ಷಸರ ಮರ್ದಿಸಿದ ಶಕ್ತಿ,
ಸೀತಾಪತಿವ್ರತಾ ಮಾನವಂ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದ ಶಕ್ತಿ,
ದುಷ್ಟದಾನವ ಲಂಕೆಯಂ ಧಗದ್ದಹಿಸಿದಾ ಶಕ್ತಿ,
ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದ ಶಕ್ತಿ,
ಯೋಗಸಿದ್ಧಿಯ ಶಕ್ತಿ,
ರಾಮಭಕ್ತಿಯ ತಪಶ್ಶಕ್ತಿ,
ಉದ್ಭವಿಸಲಿಂದು ಹಿಂದುವಿನ ಹೃದಯದಲಿ
ಆ ನಿನ್ನ ರುಂದ್ರಶಕ್ತಿ,
ದುಷ್ಟದಾನವ ದಮನ ದಲನ ದೀಕ್ಷಾಶಕ್ತಿ,
ಓ ಲಂಕಾಭಯಂಕರ ಸಮೀರಕುಮಾರ,
ಹೇ ಆಂಜನೇಯ !

ಉದ್ಭವಿಸು ಬಾ ಇಂದೆ ಹಿಂದುವಿನ ಭುಜ ಭುಜಗ ಫಣೆಗೆ
ಹಂದೆತನವಳಿವಂತೆ,
ಓ ಕೌರವ ಭಯಂಕರ ಸಮೀರಕುಮಾರ,

---

* ಪೂರ್ವಬಂಗಾಳದ ನೌಕಾಲಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಲೆ ಬಲಿ ರಾಕ್ಷಸೀಯವಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ. ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧೀಜಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೊಲೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಬಲೆಯರ ಮೇಲೆ ಅತ್ಯಾಚಾರ, ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮತಾಂತರ, ಮದುವೆ ಇವು ಭಯಾನಕ.

ಹೇ ಭೀಮಸೇನ !
ನಿನ್ನ ದನಿಗೇಳ್ದ ದುರ್ಯೋಧನಂ
ಕೊಳದಿಂದದೆಂತುಣ್ಮಿ ಚಿಮ್ಮಿದನೊ ತಾನ್
ಅಂತೆವೋಲ್ ನಮ್ಮಾ ಹೃದಯ ವಲ್ಮೀಕದಿಂ
ಚಿಮ್ಮಿ ಮಲೆಯಲಿ ನಿನ್ನುಗ್ರ ಗದಾ ಲಯೋರಗಂ
ಪಾಪ ವಿಧ್ವಂಸನಕೆ ಪೂಣ್ದ ಪುಣ್ಯ ಪ್ರಲಯ ರುದ್ರನೋಲ್ !
ಕಲಿಸೆಮಗೆ ನಿನ್ನಾ ಘೋರ ಛಲಮಂ
ದುರುಳ ದುಶ್ಯಾಸನನ ಕರುಳ ಕಿತ್ತೆಳೆದು ನೆತ್ತರ್ ಕುಡಿವವೋಲ್
ನೀಡೆಮಗೆ ನಿನ್ನ ಭೈರವ ರುಂದ್ರ ಬಲಮಂ
ಬಕ ಹಿಡಿಂಬರ ಕೊರಳ್ ಮುರಿವವೋಲ್,
ಭಗದತ್ತನಾನೆಯಂ ಪತ್ತಿ ಕೊಂದೊತ್ತಿ ಕುರಿದರಿವಾಳ್ವವೋಲ್
ಕಲಿಸೆಮಗೆ ನಿನ್ನಾ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾ ಪ್ರತಾಪಮಂ
ದ್ರೌಪದಿಯ ಮಾನಕ್ಕೆ ದುರ್ಯೋಧನೋರುಸ್ಥಲವನುಡಿವವೋಲ್
ದಂಭದರ್ಪದ ಕಿರೀಟವನೊದೆವವೋಲ್,
ಧೈರ್ಯ ದಿವ್ಯಾಗ್ನಿಯಿಂ ಭೀರುಹೃದಯದ ತನುಂ ಕಿಡುವವೋಲ್
ಪೆಣ್ ಮುಡಿಗೆ ಕೆನ್ನೀರಿನೋಕುಳಿಯ ಹೂಮುಡಿಸುವೋಲ್,
ದಿವ್ಯ ಧರ್ಮಧ್ವಜಂ ತಾಂ ದಿಗ್ವಿಜಯ ಗೌರವಕೆ
ದಿಗ್ದಂತಿಗಳ್ ಬೆಚ್ಚಿ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡುತಿರೆ
ಗಗನೋತ್ತಮಾಂಗಮಂ ಗುಡಿಸುವೋಲ್ !
ಉದ್ಭವಿಸಲಿಂದು ಹಿಂದುವಿನ ಹೃದಯದಲಿ
ನಿನ್ನತುಲ ಶೌರ್ಯ ಹೈಮಾಚಲಂ
ದುಷ್ಟದಾನವ ದಮನ ದಲನ ದೀಕ್ಷಾ ಛಲಂ,
ಓ ಕೌರವ ಭಯಂಕರ ಸಮೀರಕುಮಾರ,
ಹೇ ಭೀಮಸೇನ !

೧೧-೧೧-

ಧಿಕ್ ಧಿಕ್ ಧಿಕ್ !

ನೇಸರುದಯಿಸುವ ನಾಡಿಂದಲೈತಂದು ಅದೊ
ಬಂಗಾಳ ಕೊಲ್ಲಿಯಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಿದೆ ಭೀತಿ :
ಭರತ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾದು ಹೋಗಿದೆ ಅದರ
ಭೀಕರ ಬೃಹಚ್ಛಾಯೆ ! ಜನಮನದೊಳೇನೊ ಭಯ ;
ರೂಪಕೆಳಸುವ ಪ್ರೇತವತ್ ಶಂಕೆ : ಮನೆಯೊಳಗೆ
ಪಿಸು ಮಾತು. ದೀಪಗಳ್ ಕೂಡ ಮುಸುಗಿನ ಕೆಳಗೆ
ತಲೆಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತಿವೆ. ಗಗನಕೇರುವ ಮನುಜ,
ಇಲಿಗಳೊಲ್, ಕುಣಿ ತೋಡುತಿಹನು ಬಿಲದೊಳಗಡಗಿ
ಬದುಕಲ್ಕೆ. ಲಾರಿಲಾರಿಯಲಿ ಸೆಟ್ಟರ ಮನೆಯ
ಹೊನ್ ಹದುಗಿ, ಹುದುಗಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಳ್ಳಿಗೋಡುತಿದೆ.
ಗಾಡಿಯಲಿ ಚಿಂದಿ ಹರಕಲು ಮುರುಕುಗಳನೆಲ್ಲ
ಹೇರಿ, 'ಎಲ್ಲಾದರೂ ಸರಿಯೆ, ಏನಾದರೂ
ಸರಿಯೆ, ಇಲ್ಲಿರವು ಬೇಡೆಂ' ದು ದೌಡೋಡುತಿದೆ
ಗಾರುಗೊಂಡಿಹ ಬಡತನಂ. ರೈಲು ರೈಲುಗಳ್
ಹೊರಲಾರದೆಯೆ ಹೊತ್ತು, ಹೆದರೆದೆಯ ಹೊರೆಗಳಂ
ಧಾವಿಸುತ್ತೋದುತಿವೆ ನಿಲ್ದಾಣದಿಂ. 'ಧೈರ್ಯ !
ಧೈರ್ಯ !' ಎಂಬರ ಕೊರಳೆ ಗದ್ಗದಿಸುತಿದೆ ; ಏಕೊ
ಏನೊ, ಕಂಪಿಸಿ ತೊದಲುತಿದೆ ! ನಾಡನೀ ಸ್ಥಿತಿಗೆ
ತಂದಿಟ್ಟವರಿಗಾವ ಕರ್ಮ ಕಾಯುತ್ತಿದೆಯೊ
ದೇವರೊಬ್ಬನೆ ಬಲ್ಲ. ರಾಮಾಯಣದ ನಾಡು ;
ಮಾಭಾರತದ ನಾಡು ; ವೀರಪೂಜೆಯ ನಾಡು ;
ಈ ನಾಡನೀ ನಾಚಿಗೆಯ ಗತಿಗೆ ನೂಕಿದಾ
ರಾಜತಂತ್ರದ ಲೋಭನೈಚ್ಯಕೆ—ಧಿಕ್ ! ಧಿಕ್ ! ಧಿಕ್ ! *

ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೨-೪-೧೯೪೨

---

* ಕ್ರಿಪ್ಸ್ ಸಂಧಾನ ಮುರಿದು ಬಿದ್ದ ಸಮಯ.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ರಜತೋತ್ಸವ

ವ್ಯಕ್ತಿಗಿರ್ಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ್ ಪಿರಿದಾದೊಡಂ
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಂತಪ್ಪ ಸಂಸ್ಥೆಗದು
ಬರಿಯಲ್ಪವೈಸೆ ! ಅದರಿಂದವೂಂ ಮುಂದೆ ಆ
ನಿನ್ನ ಸ್ವರ್ಣೋತ್ಸವಕೆ ಮುಡಿಪನಿಟ್ಟಹೆನೊಂದು
ಪರಿಣತಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಗಾಥಮಂ. ಇಂದುಲಿವ
ಈ ಕವನವೊಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯಾಕರ್ಮದೋಲ್
ಬರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಮೆಂದರಿವುದೌ, ಓ ನನ್ನ
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಮಾತೆ. ಶಿಶುತನವನುತ್ತರಿಸಿ
ಬಾಲ್ಯ ಕೌಮಾರಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆವೀ ನಿನಗೆ
ನಾಂ ಚಿರಕೃತಜ್ಞನೆಂ : ಬುದ್ಧಿಗನ್ನವನಿತ್ತೆ ;
ಹೃದಯಕಮೃತವನಿತ್ತೆ ; ಮೇಣಂತೆ ಲೌಕಿಕದ
ಜೀವಿತಕ್ಕಾಶ್ರಯವನಿತ್ತೆ. ನಿನ್ನ ಬೆಳಕಿಗೆ
ಪೊಕ್ಕು, ಕವಿ ಋಷಿ ಕೃತಿಯ ರಸಸುಖವನೀಂಟಿದೆನ್ ;
ನಾನಾಮುಖದ ದಿವ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಜಗಜ್
ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಿಂ ಗುಹ್ಯಸೃಷ್ಟಿಯ ರಹಸ್ಯಮಂ
ಸವಿದೆನಾಂ, ಬುದ್ಧಿಯ ಕ್ಷುರಸ್ಯ ಧಾರಾ ನಿಶಿತ
ಜಿಹ್ವೆಯಿಂ. ಮೇಣ್, ನರರ ನಡುವಿರ್ದ್ದೊಡಂ ದಲ್
ಚಿರಂತನೇಕಾಂಗಿ ನಾಂ, ಪಡೆದೆನೊರ್ವನ ಪುಣ್ಯ
ಸಹವಾಸಮಂ. ದಿವಂಗತನಾದನಾತನುಂ,
ಕವಿಯ ಕೃತಿಗಳನೊಲಿದು ಕೇಳ್ವ ಲೋಕಕೆ ಕಿವುಡು
ಬರ್ಪಂತೆ. ಓ ನನ್ನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಜನನಿ,
ಹೇ ದೇವಿ, ಒರೆದಾ ಸಮಸ್ತ ಕೃಪೆಗಳಿಗೆ ನಾಂ
ನಿನಗಿದೊ ಕೃತಜ್ಞನೆಂ. ಮಣಿವೆ ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಿಂ
ನಿನ್ನಡಿಗೆ, ಹರಕೆಯಂ ಬೇಡಿ.

ಕೇಳ್, ಆದೊಡಂ,
ನಿನ್ನ ಕವಿಶಿಶುವ ಪೆರ್ಮೆಯ ನುಡಿಗಳಂ ; ಕ್ಷಮಿಸಾ
ಕಿಡಿಗಳಂ : ದೇವಿ ನೀನೊರ್ವಳಲ್ತೆನ್ನೆರ್ದೆಯ
ಗುಡಿಯ ಗೋಪುರ ಕೃತಿಗೆ ಕಾರಣಳ್. ನಿನಗಿನ್
ಮಿಗಿಲ್ ಇರ್ಪುವಾ ಗಿರಿ ಅರಣ್ಯ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯುಂ,
ಮತ್ತಮಾ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರ ದೇವಮಾನವನ
ತಪಕೆ ಸಿದ್ಧಿಗೆ ಮೆಯ್ಯವೋಲಿರ್ಪ ಗುರುಮಂದಿರಂ.
ನೀಂ ಬೋಧಿಸಿದ ತತ್ತ್ವಗಳನಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ
ನಾಂ. ಆ ಸ್ವತಂತ್ರತೆಗೆ ನೀನಿನ್ನುಮಾಸೆಯಿಂ
ನೋಂತಿರ್ಪೆಯೌ. ಸಂಕಟದ ಸೊಲ್ಲಿದಂ, ತಾಯೆ,
ಕೇಳ್ : ನೀನಸ್ವತಂತ್ರೆ ! ನಾಡಿಗಿಲ್ಲದುದೆಂತು
ನಿನಗೆ ದೊರೆಕೊಳ್ವುದೌ, ಜನನಿ ? ನಮಗಿಲ್ಲದುದು
ನಿನಗೆಲ್ಲಿ ? ನಾಮಲ್ತೆ ನಿನ್ನ ಸಿರ್ ? ಮುಂದೆ ಆ
ನಿನ್ನ ಸ್ವರ್ಣೋತ್ಸವಕ್ಕಾದೊಡಂ ಕವಿಯ ಈ
ಹೆಬ್ಬಯಕೆ ಕೈಗೂಡಿ, ಇಂದಿನ ಬೃಹನ್ನಿಶೆಯ
ನೇಮಿಯಿಂ ಮೂಡಿ ಬಹ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸೂರ್ಯನಾ
ದಿವ್ಯ ಜ್ಯೋತಿಃಸ್ಫೂರ್ತಿಯಿಂದೆನ್ನ ಅಂದಿನಾ
ಪಕ್ವತರ ಮಧುರ ಪರಿಣತ ವಾಣಿ ಉಲಿವವೋಲ್
ಮಹತ್ತರ ಪ್ರಗಾಥಮಂ, ಆ ಸರಸ್ವತಿ, ದೇವಿ,
ಸಿರಿಗನ್ನಡಂ ಗೆಲ್ವವೋಲೆಮಗೆ ದಯೆಗೆಯ್ಗೆ !

೧೦–೭–೧೯೪೧

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯೆ ಭಗವತಿ ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತಿಗೆ*

೧

ಓಂ
ಅಸತ್ತಿನಿಂದೆ ಸತ್ತಿನೆಡೆಗೆ
ತಮಸ್ಸಿನಿಂದೆ ಜ್ಯೋತಿಯೆಡೆಗೆ
ಮೃತ್ಯುವಿಂದೆ ಅಮೃತದೆಡೆಗೆ
ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ತಾರಿಣಿ,
ವಿದ್ಯೆಯಾಗಿ ಮುಕ್ತಿಯೀವ
ಅವಿದ್ಯಾಪರಿಹಾರಿಣಿ,
ಬಂಧನಭವತಾರಿಣಿ,
ನಮೋ
ಸಕಲ ರಸಾನಂದ ಕಲಾ
ಕ್ಷೇತ್ರರೂಪಧಾರಿಣಿ,
ನಮೋ ನಮೋ ನಮೋ
ಹೇ ತಮೋಹಾರಿಣಿ !

೨

ಏಳು, ಬ್ರಹ್ಮಹೃದಯ ಸದ್ಮೆ,
ರಸಋಷಿ ಕವಿ ಪ್ರಾಣಪದ್ಮೆ :
ಹೇಳು, ಎಲ್ಲ ಬಲ್ಲ ಜಾಣೆ,
ನಿಖಿಲ ಜಗಜ್ಜೀವ ವೀಣೆ
ನೀನಿಲ್ಲದೆ ನಾನು ಕಾಣೆ
ಸೃಷ್ಟಿಯ ಪರಮಾರ್ಥವ.

---

* ಮೈಸೂರು ಮಹಾರಾಜಾ ಕಾಲೇಜಿನ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸಂದರ್ಭ[ದಲ್ಲಿ]
ರಚಿತವಾದದ್ದು.

ಓ ಪ್ರಾಚ್ಯೆ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೆ,
ಔತ್ತರೇಯೆ, ದಾಕ್ಷಿಣಾತ್ಯೆ, ಸರ್ವಮಿಥ್ಯೆ, ಪೂರ್ಣಸತ್ಯೆ,
ಕಲಿಸು ಚಿದಾನಂದಚಿತ್ತೆ,
ಬಾಳ್ವೆಯ ಪುರುಷಾರ್ಥವ.

೩

ಹೇ ಅನಕ್ಷರೇ,
ಹುಟ್ಟುವಂದು ತಾಯಿಯಾದೆ ;
ಹೊರೆಯುವಂದು ತೊಟ್ಟಿಲಾದೆ ;
ಬೆಳೆಯುವಂದು ಗದ್ದೆ, ತೋಟ,
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಚೆಲುವುನೋಟ,
ಬಾನು, ಮುಗಿಲು, ಬೆಟ್ಟ, ಕಾಡು,
ಹುಲಿಯ ಬೀಡು, ಹಕ್ಕಿಹಾಡು,
ಹೊಳೆಯ ಮಳೆಯ ಮಲೆಯ ನಾಡು—
ನೂರು ರೂಪ ನೂರು ಭಾವಗಳಲಿ ಕಾವ್ಯಬೋಧೆ
ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಫುರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಕೃತಿಮಾತೆಯಾದೆ,
ಭವ್ಯಸೃಷ್ಟಿರೂಪಿಣಿ,
ಹೇ ಗುರುಸ್ವರೂಪಿಣಿ !

೪

ರಸಕ್ಷೀರಶರಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯಹಸ್ತ
ಕಡೆಯುತಿರಲು ಮೂಡಿತೊಂದು ಮೇರುಸದೃಶ ಹುತ್ತ :
ಸುಪ್ತಫಣಿಯು ಗುಪ್ತರೋಷವಾಗುವಂತೆ ತಪ್ತ
ಸುರುಳಿಬಿಚ್ಚುತಿತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಆದಿಕವಿಯ ಚಿತ್ತ !
ಹೇ ಅರೂಪಮೋಹಿನಿ,
ನಿನ್ನ ಸುಳಿಗೆ ಸೆಳೆದ ಮನಸು
ಹಸುಳೆಯುಸಿರ ಹೊನ್ನ ಕನಸು

ಹೊಸತು ರಸದ ಹಸಿವೆಯಿಂದ ಸುಳಿದುದತ್ತ ಇತ್ತ :
ಜೀವಮಧುಪ ಕುಟಜಕೋಟಿಗಳಲಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತ
ಪುಷ್ಪಲಕ್ಷವಕ್ಷಗಳನು ಚುಂಬಿಸುತ್ತ
ಹೀರಿ ಹಾರಿ ಝೇಂಕರಿಸಿತು ಮಕರಂದ ನಿಮಿತ್ತ.
ಸೇರ್ವೆಯಾಯ್ತು ಮಧುಪಟಲದಿ
ಜೇನ್‌ಗಣ್ಣಿನ ಶತಜಟಿಲದಿ
ಕರ್ಣಾಟಕ ಸರಸ್ವತಿಯ ಜಿಹ್ವೆಯಮೃತ ವಿತ್ತ !

೫

ಹೇ ಮೃತ್ಯುಮಾಧುರೀ,
ಸಾವಿನೊಂದು ನೋವಿನೊಂದು ಹಾವಿನಂತೆ ಬಂದೆ ;
ಹುತ್ತಹೊಕ್ಕು ಕವಿಯನೆಳೆದು ದೂರ ಕರೆದು ತಂದೆ :
ಸಹ್ಯಶಿಶುಗೆ ಚಾಮುಂಡಿಯೆ ಸ್ತನ್ಯವಾಗೆ ನಿಂದೆ !
ಹೊಸತೆ ಹುಟ್ಟಿದೆಳೆಯ ಕರು
ತಾಯ್ಗೆಚ್ಚಲನರಸುವೋಲ್
ಕವಿಯಾತ್ಮದ ತೃಷೆಯ ತರು
ತಡವಿ ಹುಡುಕಿ ಚಾಚಿರೆ ತೋಳ್,
ಕೃಪಾಮಯೀ ಜಗಜ್ಜನನಿ
ಜ್ಞಾನಾಮೃತ ದಿವ್ಯಸ್ತನಿ,
ನಿನ್ನ ವಕ್ಷದಮೃತಕಲಶ ಹಸಿದ ತುಟಿಗೆ ತಾಗಿ
ರಸವನೀಂಟಿದತಲ ಭೋಗಿ
ಅತುಲ ವೈನತೇಯನಾಗಿ
ಅಮರಗಂಗೆ ಭಗೀರಥಗೆ ಒಲಿದಳಪಗೆಯಾಗಿ !
ಗಂಗೆಯೊಡನೆ ಥೇಂಸಿಗಾಯ್ತು ಗಹನ ಗಗನಸಂಗಮ ;
ನೆರೆಯುಕ್ಕಿದ ಕಾವೇರಿಗೆ ಸೊಗಸಿದುವು ವಿಹಂಗಮ :
ವಂದಿಸುತ್ತ ಸಂಧಿಸಿದುವು ಧನ್ಯ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮ !

೬

ಏನದ್ಭುತ, ಏನ್ ಸಾಹಸ, ಕೃತಿಲೋಕಾಕರ್ಷಣ:
ಶತಚಿಂತನ ರಸಭಾವನ ರೋಮಾಂಚನ ಘರ್ಷಣ!
ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಯ ದೇವಾಸುರ ಫಣಿಮಂಥನ ಮಂದರ,
ಐರಾವತ ಉಚ್ಚೈಃಶ್ರವ ಅಮೃತ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಂಧುರ,
ಹಾಲಾಹಲ ವಿಷಘೋರವನೀಂಟುವ ಶಿವ ಸುಂದರ:
ಏನದ್ಭುತ, ಏನ್ ಸಾಹಸ, ಕೃತಿಲೋಕಾಕರ್ಷಣ!
ಕವಿಧಮನಿಯ ರಕುತದಲ್ಲಿ
ತೇಲಾಡಿತು ಹಿಮಾಲಯ;
ಉಚ್ಛ್ವಾಸದಿ ಸ್ಪಂದಿಸಿತಾ
ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಅರಣ್ಯಚಯ!
ಶತ ಶತ ಶತ ವಿಕಸಿತ ದಲವಾದುದು ಋಷಿಹೃನ್ನಿಲಯ:
ಅವತರಿಸಿತು ತನ ಚರಣದ ಮಧುಛಂದೋ ನಾಟ್ಯಲಯ;
ವಿಶ್ವಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ವೇದಿಕೆಯಾದುದು ಶ್ರೀ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ!

೭

ಚಿದ್ರೂಪಿಣಿ ಭವತಾರಿಣಿ ಉತ್ತರೋತ್ತರೆ
ಕವಿಯನೆತ್ತಿ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಕೆ
ಬಂದಳಿತ್ತ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ
ಶ್ರೀ ವಿವೇಕ ಪರಮಹಂಸ ದಕ್ಷಿಣೇಶ್ವರೆ:
ಕಣ್ದೆರೆಯಿತು ಬೋಧನಾ
ಗರಿಗೆದರಿತು ಸಾಧನಾ
ಆಲೋಕಲೋಕ ಯಾತ್ರೆಯಾಯ್ತು ದಿವ್ಯದರ್ಶನ.
ಲಲಿತಾದ್ರಿಯ ಲಲಿತಸಂಗ
ಚಾಮುಂಡಿಯ ರುದ್ರರಂಗ
ಕಾರಂಜಿಯ ಜಲತರಂಗ
ತಾವಾದುವು ವಿದ್ಯಾಂಬಿಕೆಯಂತರಂಗ!

ಬಾನಾದುದು ಭಗವಂತನ ಮಾನಸ ಚಿದ್ರೂಪ ;
ಬುವಿಯಾದುದು ಭಗವತಿಯಾ ಮೈತ್ರಿಯ ಮೃದ್ರೂಪ ;
ಜಗವೆಲ್ಲವು ತಾನಾದುದು ರಸಲೀಲಾರೂಪ !
ರಸದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡವೆ ಋತಚಿನ್ಮಯ ಕಾವ್ಯಮಯ ;
ಅನುಭಾವದ ವಿಜ್ಞಾನಕೆ ಅನ್ನವು ಆನಂದಮಯ !

೮

ಆಕಾಶದ ಆನಂತ್ಯದಿ, ಹೇ ಅನಂತೇ,
ಗರಿಗೆದರಿಂದೆ ಖಗಚೇತನ ಚಿದಾನಂದ ಚಿಂತೆ.
ಹಾರುತ್ತಿದೆ ! ಏರುತ್ತಿದೆ !
ಅಗ್ನಿಗೆ ಬಳಿಸಾರುತ್ತಿದೆ !
ಸುಗಿಯದವೋಲ್ ಶೂನ್ಯತೆಗೀ ಮಮಕಾರದ ಚಿಕ್ಕೆ,
ಋತಚಿನ್ಮಯಿ, ಕ್ರತುದೀಕ್ಷಿತೆ, ನಿನ್ನಯ ಕೃಪೆಯಕ್ಕೆ
ಸಾಧನದೀ ಸಾಹಸಕ್ಕೆ
ಸೋಲದವೋಲ್ ರೆಕ್ಕೆ !
ಪೂರ್ಣತೆಯಿಂದ್ವೈತಂದೀ ಪೂರ್ಣಸೃಷ್ಟಿ
ಪೂರ್ಣತೆಯಿಂ ಪಡೆಯುವಂತೆ ಪೂರ್ಣಪುಷ್ಟಿ
ಅರವಿಂದದವೋಲ್ ಅರಳಲೆಮಗೆ ಯೋಗಪೂರ್ಣದೃಷ್ಟಿ !
ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ

ಶ್ರೀ ಗೋಮಟ ಮಹಾಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕ ಪ್ರಗಾಥಂ*

೧

ಕರೆಯುತಿದೆ ನಿನ್ನನೀ ನಮ್ಮ ತಪ್ತ ಭೂಮಿ ;
ಏಳು, ಶ್ರೀ ಗೋಮಟಸ್ವಾಮಿ !
ಳು, ಓ ಏಳು, ಕಡೆದು ಜಡತಾ ಅಚಿನ್ನಿದ್ರೆಯಂ ;
ಳು, ಓ ಏಳು, ಒಡೆದು ಶತಶತಮಾನ ಮೌನದ ಶಿಲಾಮುದ್ರೆಯಂ !
ುಣೆಯಿಂದೆಮಗಾಗಿ ಏಳಯ್ಯ ನಿರ್ವಾಣ ಸುಪ್ತಿಯಿಂ,
ನ್ನೊಂದು ಪರಿಪೂರ್ಣತಾ ದಿವ್ಯ ತೃಪ್ತಿಯಿಂ !
ಮ್ಮ ಹೃದಯದ ಬೃಹಚ್ಚೇತನದ ಮೂರ್ತಿಯಾಗೇಳು ಬಾ ;
ನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸರ್ವಸ್ವ ಸ್ಪರ್ಶಮಣಿಯಾಗೇಳು ಬಾ !
ಂದಣಾಲಸ್ಯದ ತಮಿಸ್ರಕ್ಕೆ ರವಿದೇವನಾಗಿ ಓ ಮೂಡಿ ಬಾ ;
ುಂದಣ ಅಭೀಪ್ಸೆಯಾ ಕೈರವಕೆ ಕುಮುದೇಂದುವೋಲುದಿಸಿ ಬಾ !
ನುಗ್ರಹಿಸು ಬಾ ;
ದ್ಧರಿಸು ಬಾ ;
ಷ್ನ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವೆಮ್ಮ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವಾಗೆ ಆಶೀರ್ವದಿಸು ಬಾ !

೨

ನ್ನ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಮಂ ?
ಗದಿರು, ಮಹಾಗುರುವೆ ; ನಮ್ಮದಿದು ಮರ್ತ್ಯಾವಿವೇಕಂ !
ತ್ಯನೂತನನಪ್ಪ ನೀಂ ಜೀರ್ಣನೆಂತಪ್ಪೆಯಯ್ ? .
ರ್ಣಪರಿಪೂರ್ಣನಿಗೆ ನಿನಗೆ ಉದ್ಧಾರವೆಂದರರ್ಥವೇನಯ್ ?

---

* ಮೈಸೂರಿಗೆ ಸುಮಾರು ಹದಿನೈದು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ 'ಗೋಮಟ ರಿ'ಯಲ್ಲಿ ಬಹು ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅರಣ್ಯವಾಸದ ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲಿದ್ದ ಗೋಮಟೇ ರ ಶ್ರೀ ವಿಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಾನಂತರ ನಡೆದ ಪ್ರಥಮ ಮಹಾಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕ ಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ.

ಅಲ್ತಲ್ತು ;
ನಿನ್ನ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವಲ್ತು :
ಹಾಳಾದುದೆಮ್ಮ ಬಾಳಿಂದು ತಾಂ ಮರಳಿ ಪಡೆಯುತಿದೆ ತನ್ನುದ್ಧಾರಮಂ !
ಕೊಳೆ ತಳ್ತುದೆಮ್ಮ ಬಾಳ್ಗಿಂದಾಗುತಿದೆ ಮೀಹದೊಲ್ ಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕಂ :
ಜ್ಞಾನ ಮೇಣ್ ಭಕ್ತಿ ಮೇಣ್ ವೈರಾಗ್ಯ ಸಂಕೇತದಾ
ಅಮೃತ ಘೃತ ದಧ್ಯಾದಿ ಪುಣ್ಯಾಭಿಷೇಕಂ !

೩

ಕನ್ನಡದಾದಿಯ ಕಬ್ಬಿಗನಾ ಪಂಪಂ
ತನ್ನಾದಿಪುರಾಣದೊಳೊರೆದನು ನಿನ್ನಧ್ಯಾತ್ಮದ ಪೆಂಪಂ,
ಧೈರ್ಯದ ಔದಾರ್ಯದ ಮೈತ್ರಿಯ ಮೇಣ್ ತ್ಯಾಗದ ಗುಣ್ಪಂ.
ಅದನಾಲಿಸಿದಾ ಕವಿಕಲಿ ಚಾವುಂಡೇಶಂ
ಆ ಭವ್ಯತೆಗೊರ್ ಪ್ರತಿಮೆಯನಾಶಿಸಿ ಪುಡುಕುತ್ತಿರೆ,
ಅನುಭವ ಭೂಮತೆಗಾಕಾರವ ಕೋರುತ್ತಿರೆಯಿರೆ
ಕಳದುಜ್ಜುಗದಿಂ ಸಂಜೆಯ ಪಾಳಿಯಕೊರ್ ದಿನಮೈತರುತಿರೆ,
ಕಂಡನ್ ಕಲ್ವೆಟ್ಟಿನ ಕೋಡಂ.
ಬಯ್ಗಿನ ಬಾನ್ಗಿದಿರೆದ್ದುದು ಆ ಶ್ರವಣನ ಗಿರಿಚೂಡಂ,
ಭೀಮಂ, ರುಂದ್ರಂ, ಆಕಾಶೋನ್ನತ ಗೂಢಂ !
ನಿಂದನ್ ನಟ್ಟಾ ಎಡೆಯೊಳೆ ರಸಯೋಗಪ್ರತಿಭಾರೂಢಂ :
ಕಂಡನ್ ; ಕಂಡನ್ ; ಕಂಡನ್ ; ಕಂಡನ್ ;
ಕೊರೆಯುವವೋಲ್ ಕರೆಯುವವೋಲ್ ನೋಡಿದನಾ ಕಲ್‌ಗುಂಡನ್.
ಕಾಣ್ಕೆಯೆ ಕಂಡರಿಸಿದವೋಲ್ ಮೂಡಿದನಾ ಗೊಮಟೇಶಂ,
ತುಂಬಿದ ಶ್ರೀಗಾತ್ರಕೆ ಕುನಿಯಿತೊ ಎನೆ ದಿಗ್‌ದೇಶಂ,
ಸಾರ್ಥಕಮಾಗಲ್ ಚಾವುಂಡೇಶ್ವರ ಭೂಮಾವೇಶಂ !
ಆ ಕಂಡುದನೆಯೆ ಕಂಡರಿಸಿದನೈಸಲೆ ಶಿಲ್ಪಿ,
ಕನ್ನಡನಾಡಿಗೆ ಕಣ್ಣಾಗಲ್ ಪೆರ್ಮೆಯ ಪೆರ್‌ಬಂಡೆಯ ಕಲ್ ಕಲ್ಪಿ !

೪

ಗ್ವಿಜಯಿಯಾದೊಡಂ ವಿಜಿಗೀಷುವೃತ್ತಿಯಾ
ರತ ಚಕ್ರೇಶ್ವರಂ ನಿನ್ನಗ್ರಜಂ
ಂದು 'ಆ ವೃಷಭಗಿರಿ ಮೇಖಳಾಭಿತ್ತಿಯೊಳ್
ತ್ತೀಯ ವಿಶ್ವ ವಿಶ್ವಂಭರಾ ವಿಜಯಪ್ರಶಸ್ತಿಯಂ'
ತ್ತಿಸಲ್ ಪೋಗಿ ನೋಡಿದೊಡಲ್ಲಿ ತನಗೆ ತಾವಿಲ್ಲದಂತೆ
ೂರ್ವ ಚಕ್ರೇಶ್ವರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳ್ ತುಂಬಿರ್ದುದಂ ಕಂಡು
ೋಕಮಂ ಗೆಲ್ದವಂ ಕೀರ್ತಿಶನಿವಶನಾಗಿ
ಮ್ಮಿಗಡಿಯಾಳಾಗಿ ಬಿದಿಯ ನಗೆಗೀಡಾಗುವೋಲ್
ಂಡರತ್ನದಿ ಸೀಂಟಿ ಆ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೊಳೊಂದನಳಿಸಿ
ಂಡರಣೆಗೈಸಿದನ್ ತನ್ನೀ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಂ,
ಾಶ್ವತವನರಿಯದೀ ನಶ್ವರ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಂ:

ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತನರೇಶ್ವರ
ುಸ್ತಕವಿನ್ಯಸ್ತಶಾಸನಂ ಸಕಲ ಜಗ
ಸ್ತಾರಿತಯಶನನ್ವಯ
ಸ್ತಾರಕನಾದಿದೇವನಗ್ರತನೂಜಂ.

ಭುವನವಿಶೇಷಕನಿಕ್ಷ್ವಾ
ವಂಶಗಗನೇಂದು ಚಕ್ರರತ್ನಾಧೀಶಂ
ವನಿಧಿವಲ್ಲಭನಾನತ
ವಿಜಗಣಂ ನೆಗಟ್ದ ನಾಭಿರಾಜನ ಮೊಮ್ಮಂ.

ಆವನ ದಿಗ್ವಿಜಯದೊಳ್ಳೆ
ಾವತಗಜನಿಭಗಜಂಗಳಿಂ ಭುವನತಳಂ
ೀವಿದುದಾವನ ಸೈನ್ಯದೊ
ಾವರಿಸಿದ ಧೂಳಿ ಪೂಟ್ದುದಂಭೋನಿಧಿಯಂ:

" ವೇಳಾವನಂಗಳುಂ ಕು
ತ್ಕೀಳಂಗಳುಮಾವ ನೃಪನ ಪಡೆ ನಡೆವೆಡೆ ನಿ
ರ್ಮೂಳಂಗಳಾದುವಾವನ
ತೋಳಿಂ ನಿರ್ವಿದಕ್ಕತ್ತು ಜಳಧಿವರಮುವನಿತಳಂ:

" ದೇವಾಂಗನೆಯರ್ ಪಾಡುವ
ರಾವನ ಜಸಮಂ ಕುಳಾಚಳಾವಳಿಯೊಳ್ ಶೌ
ರ್ಯಾವಷ್ಟಂಭದಿನಾಳ್ದವ
ನಾವಂ ಷಟ್ಖಂಡಮಂಡಿತಕ್ಷಿತಿತಳಮಂ

" ಆತಂ ಭರತೇಶ್ವರನಿಂ
ತೀ ತೆರದಿಂ ನೆಗಳ್ದಿ ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯನೀ ವಿ
ಖ್ಯಾತ ವೃಷಭಾದ್ರಿಯೊಳ್ ಸುರ
ಗೀತಯಶಂ ನಿಱಿಸಿದಂ ನೆಲಂ ನಿಲ್ವಿನೆಗಂ."

೨೫

' ನಿಲ್ವಿನೆಗಂ ನೆಲಂ ! '
ಅಧಿಕಾರ ಮೋಹಕ್ಕೆ ದರ್ಪಕ್ಕೆ ಏಂ ಪೈತ್ಯಮೇಂ ಚಲಂ ?
ಅಂದಿನಾ ಶನಿಯೆ ತಾನಿಂದಿಗೂ ಕದಡುತಿಹುದೆಮ್ಮ ಬಾಳಂ.
ಆ ರೋಷ ಆ ದ್ವೇಷ ಆ ಅಹಂಕಾರದಾವೇಶಗಳೆ
ಪಿಡಿದಿರ್ಪವಲ್ತೆ ಪೇಳಿಂದಿಗೂ ರಾಜ್ಯಸೂತ್ರಂಗಳಂ ?
ವಹಿಸಿರ್ಪವಲ್ತೆ ರಣನಾಟಕಕೆ ಶಕುನಿಪಾತ್ರಂಗಳಂ ?
ಹೇ ಪೂಜ್ಯ ಬಾಹುಬಲಿ,
ಹೇ ಅಹಿಂಸಾ ಪರಮ ಧರ್ಮ ಕಲಿ,
ಆ ರೋಷ ಆ ದ್ವೇಷ ಆ ಅಹಂಕಾರಂಗಳಂ,
ಆ ಕೀರ್ತಿಲೋಭ ಮೇಣ್ ಆ ರಾಜ್ಯದಾಹಂಗಳಂ,
ನಿನ್ನಣ್ಣ ಭರತನೊಳ್ ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತಿದಿರಾದ
ಆ ತಿಮಿರ ಆಸುರೀ ದೂತರ್ಕಳಂ
ನೀನಂದು ಧವಳಸತ್ತ್ವದಿ ಗೆಲ್ದೆಯಲ್ತೆ,

ರತಂವೆರಸಿ ವಿಶ್ವಮಡಿಗೆರಗುವೋಲ್ !
ಯೋಗಶಿಖರದಿ ತ್ಯಾಗದಾ ಗೆಲ್ಗಂಬಮಂ ಮೆರೆದೆಯಲ್ತೆ
ಲೋಕಸರ್ವಂ ಮಣಿದು ಬೆರಗಾಗುವ್ರೋಲ್ !
ಲಿಸಯರ್, ಗುರುವೆ, ಶಾಂತಿಯ ಕಲ್ಪತರುವೆ,
ಏನಂದು ನಿನ್ನಗ್ರಜಂಗೊರೆದಾ ವಚೋವೇದಮಂ,
ಟದಿಂ ನೆಲಂ ನಿಲ್ವಿನೆಗಂ ನಿಲುವ ಮೇಣ್ ಮೀರ್ವ
ಶ್ವತದ ವಿಜಯಪ್ರಶಸ್ತಿಯಂ :
ರ್ವಮಾನವ ಮನೋ ವೃಷಭಗಿರಿಭಿತ್ತಿಯೊಳ್
ರಂ ಮೆರೆವ ವಜ್ರಲಿಪಿ ವಿಜಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯಂ :

ನಿನ್ನೀ ಬೆಸಸಿದ ಚಕ್ರಮ
ನ್ನೀ ದೇಹಾದ್ರಿಯಂ ಗೆಲಲ್ ನೆಱಿಯದು ನೀಂ
ನ್ನ ನಿದೇಶಿರ್ಪೆಯದೆಂ
ನ್ನ ಗೆಲಲ್ ವಜ್ರಗಿರಿಯನಾರ್ಕುಮೆ ವಜ್ರಂ !

ನೆಲಸುಗೆ ನಿನ್ನ ವಕ್ಷದೊಳೆ ನಿಶ್ಚಳಮಿಾ ಭಟಖಡ್ಗಮಂಡಲೋ
ಪ್ಲವನ ವಿಭ್ರಮ ಭ್ರಮರಿಯಪ್ಪ ಮನೋಹರ ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಭೂ
ವಲಯಮನಯ್ಯನಿತ್ತುದುಮನಾಂ ನಿನಗಿತ್ತೆನಿದೇವುದಣ್ಣ ನೀ
ಓಲಿದ ಲತಾಂಗಿಗಂ ಧರೆಗಮಾಟಿಸಿದಂದು ನೆಗಬಿತ್ತು ಮಾಸದೇ ?

ಅವಧರಿಸದೆ ನಿನ್ನೊಳ್ ಪಿರಿ
ವಿನಯಮಂ ನೆಗಟ್ದ ದೋಷಮಂ ತಪದೊಳ್ ನೀ
ವೆನಸದಾಗ್ರಹಮಂ ಬಿಸು
ವುದೊರ್ಮೆಗೆ ಮಱೆವುದೆನ್ನ ದುರ್ವಿಳಸನಮಂ !”

೬

ಸ್ವರೂಪದ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕರಣರೂಪ ಮೋಕ್ಷಂ
ಪೂರ್ಣತಾ ಸಿದ್ಧಿಯದೆ ಮನುಜ ಜನ್ಮಕೆ ಪರಮ ಚರಮ ಲಕ್ಷ್ಯಂ ;

ಕೈವಲ್ಯದಾ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದೊಳ್ ನೆಲೆಸಿರ್ಪ ನೀಂ ಜಗದ್ವಂದ್ಯಂ :
ನಿನ್ನ ನೆನೆವುದೆ ನಮಗೆ ಚೇತನೋದ್ಬೋಧನಂ ;
ನಿನ್ನ ಪೂಜೆಯೆ ನಮಗೆ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನಂ ;
ಆ ದಿವ್ಯ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯಾ ಕ್ರಿಯೆಗನ್ಯ ಕರ್ಮಂಗಳೆಲ್ಲ ಹಿಮಗಿರಿಯಿದಿರ ವಿಂಧ್ಯಂ !
ಹೇ ಸಾಧುಕುಲ ಶಾಶ್ವತ ಸ್ಫೂರ್ತಿ,
ಹೇ ವಿರಾಡ್ ಭವ್ಯ ಗುರುಮೂರ್ತಿ,
ನೆಲೆಸು ನಮ್ಮೆರ್ದೆಗಳಲಿ ನಿನ್ನಾ ತಪೋರೂಪದಿಂ ;
ಜ್ಯೋತಿಯೆಡೆಗೆತ್ತು ನಮ್ಮಾತ್ಮಂಗಳಂ ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯ ಈ ತಮಃಕೂಪದಿಂ ;
ಭೂಮವಾಗಲ್ ನಮ್ಮ ಚೈತನ್ಯಮದನುದ್ಧರಿಸು ಈ ಅಲ್ಪತ್ವದಭಿಶಾಪದಿಂ !
ನಿನ್ನ ಕನ್ನಡ ನಾಡನೊಂದುಗೂಡಿಸಿ ಕಾಯಿ ;
ನಿನ್ನ ಕನ್ನಡನುಡಿಯನಾಡಿ ಧನ್ಯವಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಬಾಯಿ ;
ಅನ್ಯಭಾಷಾಮೋಹದಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಪಕ್ಕಾಗದಿರಲೆಮ್ಮ ತಾಯಿ !
ನಿನ್ನ ಭಾರತಭೂಮಿ ನಿನ್ನುನ್ನತಿಗೆ ಬೆಳೆದು ನಿಲ್ಗೆ ;
ಪೃಥಿವಿಯ ಸುಧಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಭಾರತಿಯ ಶಾಂತಿಮಯ ವಕ್ಷದಿಂ ಸಲ್ಗೆ ;
ಮರ್ತ್ಯಮಾನಸಕೋಶಕವತರಿಸಿ ನಿತ್ಯಮತಿಮಾನಸಂ ಗೆಲ್ಗೆ ;
ಪೂರ್ಣತಾ ಸಿದ್ಧಿಯಿಂದೀ ಧರೆಯನೇಗಳುಂ ಕ್ಷೀರಕೈವಲ್ಯಮಾಳ್ಗೆ ;
ಶ್ರೀ ಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕದೊಳುದಿಸಿ ನದನದಿಗಳೆಮ್ಮಳಿಯ ಸಿರಿಸೊಗಂ
ಚಿರಂ ಬಾಳ್ಗೆ !

೯-೯-೫೧

ಅಳುಕದೀ ಕನ್ನಡಂ!

ಪಂಪರನ್ನರ್ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ
ಹರಿಹರಾದಿಗಳುಸಿರ್ ನಮ್ಮೊಳಿರ್ಪನ್ನೆಗಂ
ಅಳುಕದೀ ಕನ್ನಡಂ, ಅಳಿಯದೀ ಕನ್ನಡಂ,
ಉಳಿವುದೀ ಕನ್ನಡಂ! ಮೊನ್ನೆ ಕಣ್ ಬಿಟ್ಟುದೀ
ಪಸುಳೆ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯವಾ ಮುತ್ತ ನುಡಿತಾಯ್ಗೆ
ಮೊಲೆವಾಲನಿತ್ತೊಲಿದು ಸಲಹಿದಪುದೆಂಬಾಸೆ
ನಗೆಗೇಡು, ನಾಣ್ಗೇಡು, ಬೆಳ್ತನಂ! ತಾಯಿಂದೆ
ಪಸುಳೆಬಾಳ್; ತಾಯೆರ್ದೆಯೆ ಸಿಸುಗೆ ಕೂಳ್। ಪೆತ್ತಳಂ
ಪಳಿದುಳಿವುದೇನರ್ಭಕಂ ಪೇಳ್? ಪ್ರಭೇದವೇನ್
ಗೊತ್ತೆ, ಪಸುಳೆಗೆ ಮತ್ತೆ ಪೇನ್ಗೆ? ನೆತ್ತರುಣೆ ಪೇನ್;
ಪಾಲುಣಲ್ ಪಸುಳೆ. ಕೊಂದು ಸಾವುದು ಕೊನೆಗೆ ತಾನ್
ಪೇನ್; ಬಳ್ದು ಬರ್ದುಕಿಪುದು ತನ್ನಬ್ಬೆಯಂ ಪಸುಳೆ!
ನೆತ್ತರುಣಿ ಪೇನಾಗದೆಯೆ ಪಸುಳೆ ತಾನಾಗಲೀ
ಕನ್ನಡಮ್ಮನ ಎರ್ದೆಯ ಅಮೃತ ಜೀವನವೀಂಟಿ,
ಮರಳಿ ಜೀವಾಮೃತವನೀವ ವಿದ್ಯಾಲಯಂ!

೨೩-೧೨-೧೯೪೨

ಅಖಂಡ ಕರ್ಣಾಟಕ !

ಅಖಂಡ ಕರ್ಣಾಟಕ :
ಅಲ್ತೊ ನಮ್ಮ ಕೂಗಾಟದ ರಾಜಕೀಯ ನಾಟಕ !
ಹರಸುತಿಹನು ದೇವ ಗಾಂಧಿ ;
ಮಂತ್ರಿಸಿಹುದು ಋಷಿಯು ನಾಂದಿ ;
ತನಗೆ ತಾನೆ ಋತಸ್ಯಂದಿ
ಅವಂಧ್ಯೆ ಕವಿಯ ಕಲ್ಪನೆ !
ಒರ್ವನಾದೊಡೋರ್ವನಲ್ತು :
ಶಕ್ತಿ ಸರ್ವನಲ್ಪನೆ ?
ಹಿಂದದೊಂದು ಹಿರಿಯ ಕನಸು :
ಇಂದು ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಮನಸು
ಕೂಡಿ ಮೂಡಿ ನಿಂದ ನನಸು !
ತಡೆವುದೇನೊ ನಿನ್ನ ಕಿನಿಸು
ಒಣರುವಲ್ಪ ಜಲ್ಪನೆ ?
ಭುವನ ವಂದ್ಯೆ, ಕೇಳ್, ಅವಂಧ್ಯೆ
ಕವಿಯ ವಿಂಧ್ಯಕಲ್ಪನೆ !
ಅಖಂಡ ಕರ್ಣಾಟಕ :
ಅಲ್ತೊ ನಮ್ಮ ಬೂಟಾಟದ ರಾಜಕೀಯ ನಾಟಕ !
ಇಂದು ಬಂದು ನಾಳೆ ಸಂದು
ಹೋಹ ಸಚಿವ ಮಂಡಲ
ರಚಿಸುವೊಂದು ಕೃತಕವಲ್ತೊ,
ಸಿರಿಗನ್ನಡ ಸರಸ್ವತಿಯ
ವಜ್ರಕರ್ಣಕುಂಡಲ !
ಅಖಂಡ ಕರ್ಣಾಟಕ :
ಅಲ್ತೊ ನಮ್ಮ ನಾಲ್ಕು ದಿನದ ರಾಜಕೀಯ ನಾಟಕ !

ನೃಪತುಂಗನೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿ !
ಪಂಪನಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ !
ರನ್ನ ಜನ್ನ ನಾಗವರ್ಮ
ರಾಘವಾಂಕ ಹರಿಹರ
ಬಸವೇಶ್ವರ ನಾರಣಪ್ಪ
ಸರ್ವಜ್ಞ ಷಡಕ್ಷರ :
ಸರಸ್ವತಿಯೆ ರಚಿಸಿದೊಂದು
ನಿತ್ಯ ಸಚಿವ ಮಂಡಲ,
ತನಗೆ ರುಚಿರ ಕುಂಡಲ !
ಅಖಂಡ ಕರ್ಣಾಟಕ :
ಅಲ್ತೊ, ನಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಶನಿಯ ರಾಜಕೀಯ ನಾಟಕ !
ಬರಿಯ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಗಲ್ತೊ ;
ಪಕ್ಷ ಜಾತಿ ಕಲಹಕಲ್ತೊ ;
ಹಮ್ಮು ಬಿಮ್ಮು ಸೊಮ್ಮಿಗಲ್ತೊ ;
ಬಣ್ಣ ಚಿಟ್ಟೆ ಬಾಳಿಗಲ್ತೊ ;
ಜೋಳವಾಳಿ ಕೂಳಿಗಲ್ತೊ ;
ದರ್ಪ ಸರ್ಪ ಕಾರ್ಕೋಟಕ
ಸ್ವಾರ್ಥ ಫಣಾ ಕ್ರೀಡೆಗಲ್ತೊ
ರಾಜಕೀಯ ಪೇಟಕ,
ಅಖಂಡ ಕರ್ಣಾಟಕ !
ಅಖಂಡ ಕರ್ಣಾಟಕ :
ಸರಸ್ವತಿಯೆ ರಚಿಸಿದೊಂದರಾಜಕೀಯ ತ್ರೋಟಕ !
ಮೆರೆಯಲಾತ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ;
ಬೆಳಗೆ ಜೀವ ದೀಧಿತಿ ;
ಪರಮಾತ್ಮನ ಚರಣದೀಪ್ತಿ
ಶರಣ ಹೃದಯಗಳಲಿ ಹೊತ್ತಿ
ಉಸಿರುಸಿರಿನ ಹಣತೆ ಬತ್ತಿ

ಉರಿಯಲೆಂದು ತಣ್ಣಗೆ;
ಬಾಳ ಸೊಡರ್‌ಗುಡಿಯ ನೆತ್ತಿ
ತನ್ನ ಮುಡಿಯ ಬಾನಿಗೆತ್ತಿ
ಸೊಗಸಲೆಂದು ರಸಸ್ಫೂರ್ತಿ
ಭಗವಂತನ ಕಣ್ಣಿಗೆ;
ಹಾಡುತಿಹೆನು ಕಂಡ ನಾನು:
ದಿಟ್ಟಿಗೇಡೊ? ಹುಟ್ಟು ಕುರುಡೊ?
ಬುದ್ಧಿ ಬರಡೊ? ಬೇರೆ ಹುರುಡೊ?
ಮೆಳ್ಳಗಣ್ಣ, ಕಾಣೆ ನೀನು!
ಹೇಳು! ತಪ್ಪು ನನ್ನದೇನು?
ಕರ್ಣಾಟಕ ಎಂಬುದೇನು
ಹೆಸರೆ ಬರಿಯ ಮಣ್ಣಿಗೆ?
ಮಂತ್ರ ಕಣಾ! ಶಕ್ತಿ ಕಣಾ!
ತಾಯಿ ಕಣಾ! ದೇವಿ ಕಣಾ!
ಬೆಂಕಿ ಕಣಾ! ಸಿಡಿಲು ಕಣಾ!
ಕಾವ ಕೊಲುವ ಒಲವ ಬಲವ
ಪಡೆದ ಛಲದ ಚಂಡಿ ಕಣಾ
ಋಷಿಯ ಕಾಣ್ಬ ಕಣ್ಣಿಗೆ!
ವಿರೋಧಿಗಾಸ್ಫೋಟಕ,
ಕಂಡ ಕವಿಗಖಂಡ ದೇವಿ ಕಣಾ ಕರ್ಣಾಟಕ!
ಸರಸ್ವತಿಯೆ ರಚಿಸಿದೊಂದರಾಜಕೀಯ ತ್ರೋಟಕ!
ವಿರೋಧಿಗಾಸ್ಫೋಟಕ,
ಅಖಂಡ ಕರ್ಣಾಟಕ:
ಅಲ್ತೊ ನಾವು ನರ್ತಿಪೊಂದು ರಾಜಕೀಯ ನಾಟಕ!
ಅಖಂಡ ಕರ್ಣಾಟಕ!
ಅಖಂಡ ಕರ್ಣಾಟಕ!
ಜಯಸ್ ಜಯಸ್ ಜಯಸ್ ಅಖಂಡ ಕರ್ಣಾಟಕ! ೨–೫–೧೯೪

ಕರ್ಣಾಟಕ ಮಂತ್ರದೀಕ್ಷೆ*

[ಕನ್ನಡನಾಡು ಒಂದಾಗಬೇಕೆಂದು ಹಂಬಲಿಸುವ ಕನ್ನಡ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ಮಹಾದಿನ ಶುಭಮುಹೂರ್ತದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಹೊಳೆಗೊ ಕೆರೆಗೊ ಗುಂಪಾಗಿ ನಡೆದು ಮಿಂದು ಮಡಿಯುಟ್ಟು ದೇವರಿಗೆ ಬಾಗಿ ಈ ದೀಕ್ಷೆ ಕೈಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.]

ದೀಕ್ಷೆಯ ತೊಡು ಇಂದೇ ;
ಕಂಕಣ ಕಟ್ಟಿಂದೇ !
ಕನ್ನಡನಾಡೊಂದೇ ;
ಇನ್ನೆಂದೂ ತಾನೊಂದೇ !

೧

ನೃಪತುಂಗನ ದೊರೆಮುಡಿ ಸಾಕ್ಷಿ !
ಪಂಪನ ಪದ ಧೂಳಿಯ ಸಾಕ್ಷಿ !
ಕೂಡಲ ಸಂಗನ ಅಡಿ ಸಾಕ್ಷಿ !
ಗದುಗಿನ ಕವಿದೇವನ ಸಾಕ್ಷಿ !
ದೀಕ್ಷೆಯ ತೊಡು ಇಂದೇ . . . .

೨

ಇದು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಮೇಲಾಣೆ !
ಇದು ಕಾವೇರಿಯ ಮೇಲಾಣೆ !
ಇದು ಚಾಮುಂಡಿಯ ಮೇಲಾಣೆ !
ಇದು ಗೊಮ್ಮಟ ಗುರುದೇವಾಣೆ !
ದೀಕ್ಷೆಯ ತೊಡು ಇಂದೇ . . . .

---

* ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೇರಲು ಸಕಾಲವಲ್ಲವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿದೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದ್ದು.

೩

ಕಾಣಲಿ ಕನ್ನಡ ವ್ಯೋಮಾಕ್ಷಿ !
ನಿಲ್ಲಲಿ ರವಿ ಚಂದ್ರರ ಸಾಕ್ಷಿ !
ಕೇಳಲಿ ಕನ್ನಡ ಪಶು ಪಕ್ಷಿ !
ಸರ್ವ ದೇವರೂ ಶ್ರೀ ಸಾಕ್ಷಿ !
ದೀಕ್ಷೆಯ ತೊಡು ಇಂದೇ . . . .

೪

ಇಡು ನಿನ್ನಯ ಸತಿಯಾಣೆ !
ಇಡು ನಿನ್ನಯ ಪತಿಯಾಣೆ !
ಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಾಣೆ !
ಅಕ್ಕರೆ ಮೇಲಾಣೆ !
ಗುರುದೇವರ ಆಣೆ !
ನನ್ನಾಣೆ !
ನಿನ್ನಾಣೆ !
ಕನ್ನಡ ಜನರೆಲ್ಲರ ಮೇಲಾಣೆ !
ಕನ್ನಡ ನಾಡೊಂದಾಗದೆ ಮಾಣೆ !
ತೊಡು ದೀಕ್ಷೆಯ ! ಇಡು ರಕ್ಷೆಯ !
ಕಂಕಣ ಕಟ್ಟಿಂದೇ !
ಇನ್ನೆಂದೂ ತಾನೊಂದೇ !
ಕನ್ನಡ ನಾಡೊಂದೇ !

೧–೧೧–೧೯೪೬

ಕಂದ ಕನ್ನಡನಿವನು ಕೈಬಿಡದಿರಮ್ಮಾ

ಕಂದ ಕನ್ನಡನಿವನು ಕೈಬಿಡದಿರಮ್ಮಾ
ನೊಂದು ಬಂದಿಹನು ಹಾಲೂಡಿ ಪೊರೆಯಮ್ಮ !

ಕಂದಗಲ್ಲವೆ ಮೊದಲ ಪಾಳಿ ನಿನ್ನೆದೆಗಮ್ಮಾ ?
ಕಂದನಲ್ಲವೆ ನಿನ್ನ ಜೀವದಾನಂದವಮ್ಮಾ ?
ಕಂದನನು ತೊರೆದನ್ಯರಾ ಮಗುಗೆ ಮೋಹಮಾಡಿ
ಕಂದನೆಂದರೆ ಕರುಳು ಕಿಲಕಿಲ ನಗದೆ ಹೇಳಮ್ಮಾ ?

ಹೆರರ ಮಕ್ಕಳ ಮೀರಿ ನಿನ್ನವನು ಚೆಲುವನಮ್ಮಾ;
ನೀನು ಒಲಿದರೆ ಮುಗಿಲ ಸರಿಸಕೆ ನಿಲುವನಮ್ಮಾ;
ವಿಶ್ವವನೆ ಗೆಲುವನಮ್ಮಾ !
ಲೋಕವನ್ನೊಲಿಸುವನು, ನಿನ್ನನೂ ನಲಿಸುವನು,
ತಾನೊಲಿದು ನಲಿವನಮ್ಮಾ !

ನಿನ್ನ ತೊಡೆಯೇರಿ ಕೊರಳಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವೆನಮ್ಮಾ :
ನಿನ್ನ ಕಂದನ ಬೇಡಿಕೆಯ ನೀಡಿ ಸಲಹಮ್ಮಾ !
ಮೊದಲೆನ್ನ ಸಿಂಗರಿಸಿ ಕಣ್ಣಾಣಿಯೆ ನೋಡಿ ನಲಿಯಮ್ಮಾ :
ಮೊದಲು ಮುದ್ದಿಸು ನನ್ನ : ನಾ ನಿನ್ನೊಡಲು ಬಾಳುಸಿರಮ್ಮಾ !

೩೦–೫–೧೯೩೮

ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣ

ಅಥವಾ

ವಾಲ್ಮೀಕಿಗೊಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ !

ಓ ತಾಯೆ ಸರಸತಿಯೆ, ನಿನ್ನ ಬೀಣೆಯ ಮೇಲೆ
ಕುಳಿತೇನ ಮಾಡುತಿವೆ ಈ ಗೂಬೆಗಳ ಮಾಲೆ ?
ಒಂದೆರಡೆ ? ಮೂರ್ ನಾಲ್ಕೆ ? ಐದಾರೆ ? ಏಳೆ ?
ಹೊರಳುತಿವೆ ಮೆಳ್ಳೆಗಣ್ಣುಗಳು ಸಾಲು ಸಾಲೆ !
ಆವುದೊ ಹಿರಿಯ ಚಿಂತೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷಗೂಬೆಯ ತಲೆಯ ಸುತ್ತ
ನೊಣದಂತೆ ಹಾರಾಡಿ ವ್ಯೂಹವನು ರಚಿಸುತಿದೆ ಅತ್ತ ಇತ್ತ.
ಪಕ್ಕದೊಳದರ ಸಚಿವ ಹೊಗೆಸೊಪ್ಪ ಸೇದುತ್ತ
ತಲೆಗಣ್ಣು ಹೊರಳಾಡಿಸುತ ಕುಳಿತಿಹುದು ಉನ್ಮತ್ತ !
ಮತ್ತೊಂದಕೇನೊ ಕೆದರಿದಂತಿದೆ ಪಿತ್ತ.
ಅತ್ತೊಂದರಾ ಚಿತ್ತಸ್ಥಿತಿಯೊ ತತ್ತಕ್ಕೆ ತತ್ತಾ !

ದೇವಕವಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯಾ ದಿವ್ಯ ಪರ್ಣಶಾಲೆ ;
ಸುತ್ತಲೂ ಹಬ್ಬಿಹುದು ಸುಂದರ ಗಿರಿ ಅರಣ್ಯಮಾಲೆ.
ನೆತ್ತಿಯಲಿ ನಿಂತಿಹುದು ನೀಲಿಯಾಗಸ ಋಷಿಯ ಶಾಂತಿಯೋಲೆ.
ವನವ ತುಂಬಿದೆ ಪಕ್ಷಿಕೂಜನದ ಮಧುಕಂಠ ಮಧುರ ಲೀಲೆ.
ಬಳಿಯೆ ಹರಿದಿದೆ ಮಂದ ಮಂದಾಕಿನಿಯ ಶಾಶ್ವತಸಲಿಲಯಾತ್ರೆ
ನೀರ ರೂಪದಿ ಲೋಕಕಿಳಿದಿಹ ಪವಿತ್ರ ಆ ತ್ರಿಣೇತ್ರೆ.
ಏನಿದಚ್ಚರಿ ! ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿಹುದೊಂದು ಗೂಬೆಗೊಟ್ಟೆ !
ಆದಿಕವಿಯಾ ದಿವ್ಯ ಪರ್ಣಕುಟಿಯೊಳಿಯೆ ಈ ಘೂಕಗೋಷ್ಠಿ ?
ವ್ಯಾಸಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಬಿಚ್ಚಿರುವುದೊಂದು ಭೂರ್ಜಪತ್ರದ ಪುಸ್ತಕ ;
ಆ ಬಳಿಯೆ ಗರಿಯ ಚಾಪೆಯ ಮೇಲೆ ಪೇರೊಡಲ ವೀಣೆ !

ರಾಮಾಯಣವೆ ಆ ಪುಸ್ತಕ,
 ವೀಣೆ ಲವಕುಶರ ವೀಣೆ !
ರೆದ ಹಾಳೆಯ ಓದು : ಓವೊ ಸುಂದರ ಕಾಂಡವಾದಿ !

ತಾಯಿ ಸೀತೆಯ ಕರೆಗೆ ವಿಹಾಹಕೆಂದು
ವಿಯೊಡನೆ ಹೊಳೆಯ ದಂಡೆಗೆ ಓಡಿದರು ಲವನು ಕುಶನು.
ಬಿಚ್ಚಿದಾ ಪುಸ್ತಕಂ ಬಿಚ್ಚಿದಂತೆಯೆ ಇಹುದು ವ್ಯಾಸಪೀಠದಲಿ ;
ುಡಿಯುತಿರ್ದಾ ಬೀಣೆ ಮೌನವಾಂತಿಹುದಲ್ಲಿ ರಸಸಮಾಧಿಯಲಿ !
ಗಳಿಯೆ ಪರ್ಣಶಾಲೆಗೆ ಪೊಕ್ಕುದಾ ಗೂಬೆವಿಂಡು
ವಿವರನ ಮೇಣ್ ಕುಶಲವರ ಗೈರುಹಾಜರಿಯ ಕಂಡು !

" ಏನು ಅನ್ಯಾಯ ! ಏನಿದೀ ಧೂರ್ತತನ ! ಏನಹಂಕಾರ ;
ವಿಯೆಂಬ ಹೆಮ್ಮೆಯಾ ಪಿತ್ತಕಿಕ್ಕಲಿಬೇಕು ಮದ್ದುಖಾರ !
ಈ ಬೀಣೆಯಾ ಬುರುಡೆ ನಮ್ಮ ಹಕ್ಕಿಗೆ ತಕ್ಕ ಗುಹೆಯಲ್ತೆ ?
ದನಿವನು ತಂದು, ಮಕ್ಕಳಾಟಕೆ ತಂತಿಯಿಕ್ಕಿ,
ರ್ಕಶದ ಸದ್ದು ಮೂಡಿಸುತಿಹನು ಕವಿಯೆಂದು ಸೊಕ್ಕಿ !
ನಿತೊಂದು ದೊಡ್ಡ ಹೊತ್ತಗೆಯನೆಯೆ ಬರೆದಿರುವನಾದರೂ
ಮ್ಮೊಂದು ಪೆಸರ ನುತಿಗೆಯ್ಯದಿವನ ಬಿಮ್ಮು
ರಿಯುವಂತೆಸಗವೇಳ್ಕುಂ ! ವೇ . . . ಳ್ಕು . . . ಮ್ಮೂ ! !
ರೆ, ಸಚಿವ, ಒಂದೆಚ್ಚರಿಕೆಯೋಲೆಯಂ :—
ಎಲವೊ ಕವಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ತಮ್ಮೊಂದಸಂತೋಷಮಂ
ನಗೆ ತಿಳಿಸಲ್ಕಾಟಿಪುದು ಈ ಮಹಾ ಧ್ವಾಂಕ್ಷಾರಾತಿ ವಿದ್ವನ್ಮಂಡಲಂ !
ಚ್ಚರಿಕೆ ! ಇನ್ನು ಮುಂದಾದೊಡಂ ನೀನಿಂತು
ಮ್ಮನವಹೇಳನಂಗೈದೆಯಾದೊಡೆ ನಿನಗೆ . . .
ನಗೆ . . . ನಿನಗೆ . . . ನಿ . . . " ನಗೆಕೇಳಿಸಿತು ಹೊರಗೆ !
ೀಕೆ ಹಾಕುತ ನುಗ್ಗಿದರು ಲವಕುಶರು ಒಳಗೆ !
ರಾಯೋಡಿದುವು ಗೂಬೆ ಬೆಳಕಂಡಿಯಿಂ ಪೊರಗೆ !

ಬೆನ್ನೊಳೆ ಒಳಗೆವಂದ ವಾಲ್ಮೀಕಿಗಾ ಲವಂ
" ಗುರುದೇವ ಈ ಗೂಬೆಗಳಿಗೇನು ಮಾಳ್ಪುದೊ ಕಾಣೆ !
ಹಾಳಾಗುವುದು ಇವರ ದೆಸೆಯಿಂದೆಮ್ಮ ವೀಣೆ.
ನಾವಿಲ್ಲದಾಗಳೆ ಬಂದು ಮಾಳ್ಪವು ಅಸಹ್ಯಮಂ,
ಕುಳಿತು ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ."
" ಬಿಡು, ವತ್ಸ, ಬಾಗಿಲಿಗೆ
ತಡಿಕೆಯಂ ಬಿಗಿದರಾಯ್ತು !" ಎನುತೆ ಹಾಸ್ಯಕೆ ಮತ್ತೆ
" ಪಿಂತೆ ತುಂಬುರ ಮುನಿಗೆ ಕರುಬಿ ನಾರದನೊಂದು
ಗೂಬೆಯಿಂ ಸಂಗೀತಮಂ ಕಲ್ತು ಗಾನಯೋಗಿ
ತಾನಾದನೈಸೆ ಆ ಘೂಕಯೋಗಿಯ ನೆನೆದು
ಗೌರವಂದೋರಿವುಗಳಿಗೆ !" " ಕತೆ ಅದೇನ್, ಗುರುದೇವ ?"
" ಅದೊಂದು ರಾಮಾಯಣಾದ್ಭುತಂ ! ನನ್ನ ರಾಮಾಯಣಕೆ ಮಿಗಿಲ್ !
ನಾಳೆ ಪೇಳ್ವೆನ್. ಶುಚಿಗೆಯ್ದು ಮಿಡಿಯಿಮಾ ವೀಣೆಯಂ."*

೧೯೩೭

* ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕವಿಗೆ ಒಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ನೋಟೀಸು ಕೊಟ್ಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ವಿಡಂಬನೆ.

ಧರ್ಮಸ್ಥಲ

ಹೃದಯ ಧರ್ಮಸ್ಥಲದಿ ನಿನ್ನಂತರಾತ್ಮ ನಿರೆ
ಅಂಜುತಿಹೆ ಏಕೆಲೆ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಭ್ರಾತ?
ಅಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಿ, ಹೇಳಿಗೆಯ ಹಾವಿನೊಲು,
ದೇಗುಲಕೆ ವಶನೆ ಹೇಳ್ ಮಂಜುನಾಥ?

ನಿನ್ನ ಭಯದುರಿಗೊಳ್ಳಿ ನಿನಗದುವೆ ಪಂಜೊಳ್ಳಿ;
ನಿನ್ನಳುಕೆ ನಿನಗೆ ಅಣ್ಣಪ್ಪಭೂತ!
ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಹಿರಿಯ ಧರ್ಮವನು ಕೆಳತಳ್ಳಿ
ಬೆದರಿಸುವ ಗುರು ಬಿಭೀಷಿಕಾ ಪ್ರೇತ!

ಎಲ್ಲಿ ಮತ್ಸರವಳಿದು ಮೈತ್ರಿ ಮೂಡುವುದಲ್ಲಿ
ಮೂಡಿತೆಂದೇ ತಿಳಿಯೊ ಧರ್ಮಸ್ಥಲ.
ಸುಲಿಗೆ ವಂಚನೆ ಹಿಂಸೆಗಳನುಳಿದವನ ಮನವೆ
ಮಂಜುನಾಥನ ಮಂಚ, ಹೃದಯಕಮಲ!

ಮೂಢ ಹೃದಯದ ಗೂಢ ಗಾಢಾಂಧಕಾರವನು
ಹೊರದೂಡದೆಯೆ ರೂಢಿ ಎಂಬ ನೆವದಿ
ಕಾಣಿಕೆಯ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕಾಂಚನವನೆಳೆದುಕೊಳೆ
ಜ್ಯೋತಿ ಮೂಡುವುದೆಂದೊ ಜಡದ ಜಗದಿ?

ನ್ಯಾಯ ಸಮ್ಮತವಲ್ಲ ಎಂಬುದದು ಮತವಲ್ಲ;
ನ್ಯಾಯ ನರನದು; ಧರ್ಮ ಈಶ್ವರನದು.
ಹೆಮ್ಮೆಯನು ಬಿಡು, ಹಿರಿಯ! ದಮ್ಮಯ್ಯನಿಡು ಜಿನಗೆ!
ನಿನ್ನಂತೆ ಸಂಸ್ಥೆಯೂ ನಶ್ವರವದು!

ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಧರ್ಮಸಂಸ್ಥೆಗೆ ನಿಂದೆ ನನದಲ್ಲ ;
ಧರ್ಮವೇಷದ ಅಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮುನಿದೆ.
ನಿಜದ ಧರ್ಮಸ್ಥಳಕೆ ನಿಜದ ಧರ್ಮಕೆ ಇದೆಕೊ
ಕೈಮುಗಿದೆ, ಮಣಿದೆ, ಹಿರಿದು ಕಿರಿದೆನದೆ !

೨೩-೪-೧೯೪೪

ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬದ ಕಬ್ಬದ ಬಳ್ಳಿ*

೧

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕೃಪೆಯೊಳೆಮ್ಮ ದೊರೆಯ ಪೊರೆಯಲಿ !
ನಮ್ಮ ರಾಜ, ನಮ್ಮ ದೊರೆ ಚಿರಾಯುವಾಗಲಿ !
ಜಯ ಜಯ ಜಯ ಎನ್ನುತೆಲ್ಲ
ವಿಜಯಭೇರಿ ಹೊಡೆಯಿರಿ !
ಮೊಳಗಿ ಕೂಗಿರಿ ! ಜಯತು ಎನ್ನಿರಿ !
ಜಯದ ಘೋಷ ಗಗನಕೆದ್ದು
ದಿವಿಜರನ್ನು ಕರೆಯಲಿ :
ಗಗನದಿಂದ ಪುಣ್ಯ ಕುಸುಮ ಸರಿಯು ಸುರಿಯಲಿ !
ಕಹಳೆಗಳಿರ ಕೂಗಿರೈ
ವೀಣೆಗಳಿರ ಹಾಡಿರೈ
ದನಿಯು ಬೀರಿ ವಾದ್ಯಗಳಿರ ಮೆರೆದು ನಲಿಯಿರೈ !
ದೋಳುಗಳಿರ ಬಡಿಯಿರೈ
ಗುಂಡುಗಳಿರ ಸಿಡಿಯಿರೈ
ದಂಡುಗಳಿರ ನಡೆಯಿರೈ !
ನಮ್ಮ ರಮ್ಯ ಪುರದೊಳಿಂದು
ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬವೆಂಬ ಸುದ್ದಿ
ವಿಶ್ವಕೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಕೂಗಿ ಸಾರಿರೈ !
ಇಂದು ಮಹಿಷಪುರವೆ ಸಗ್ಗ
ಎಂದು ಜನರೆ ನಲಿಯಿರಿ !
ಕರೆದು ಕೂಗಿರಿ ! ಜಯತು ಎನ್ನಿರಿ !
ನಮ್ಮ ದೊರೆಯ ಕೊರಲಿಗಲರ
ವಿಜಯ ಮಾಲೆಗಳನು ಹಾಕಿ ನಲಿವ ಬನ್ನಿರಿ !

೨

ಬನ್ನಿ ರಮ್ಯ ವನಗಳೆ,
ಬನ್ನಿ ಪುಣ್ಯ ನದಿಗಳೆ,
ಬನ್ನಿ, ಋಷಿಗಳಿಂದ ಪೂಜ್ಯವಾದ ಗಿರಿಗಳೆ!
ಬಾರ ಕಡಲ ರಾಜನೆ,
ಬಾರ ಹೇ ದಿನೇಶನೆ,
ಬಾರ ಶಾಂತಿನಿಲಯ, ಬಾರ ಹೇ ಸುಧಾಕರ!
ಬನ್ನಿ ತಾರೆಗಳಿರ ಬನ್ನಿ,
ನಿಮ್ಮ ಕಾಣಿಕೆಗಳ ತನ್ನಿ,
ಕೃಷ್ಣನೃಪನ ಬೆಳ್ಳಿಹಬ್ಬಕೆಲ್ಲ ಬನ್ನಿರಿ!
"ಧನ್ಯ, ಧನ್ಯ, ಕೃಷ್ಣನೃಪಗೆ ಜಯತು" ಎನ್ನಿರಿ!
ಬನ್ನಿ ದಿವಿಜರೆಲ್ಲ ಬನ್ನಿ,
ನಿಮ್ಮ ಹರಕೆಗಳನು ತನ್ನಿ,
"ಜಯತು ಅಮೃತ ನೃಪಗೆ" ಎನ್ನಿ!
ಮಂಗಳದ ಮಳೆ ಕರೆಯಲಿ;
ಪುಷ್ಪವರ್ಷ ಹರ್ಷವರ್ಷವಾಗೆ ಸುರಿಯಲಿ;
ಕೃಷ್ಣಭೂಪನಮಿತಕಾಲ ನೆಲವ ಪೊರೆಯಲಿ!
ನಮ್ಮ ರಾಜನುಪವನಗಳ ಪುರವ ಸೃಷ್ಟಿಸಿ
ನಡುವೆ ಇರುವನೆಂದು ನೀವು ನಾಚಬೇಡಿರಿ,
ಬನ್ನಿ ರಮ್ಯ ವನಗಳೆ,
ನಿಮಗೆ ಸುಖಾಗಮನವು!
ಚೈತ್ರಸುಮದ ಸಿರಿಯನೆಲ್ಲ ದೊರೆಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ;
ಬರುತ ನಿಮ್ಮ ತಳಿರ ಸಿರಿಯ ಕೊಂಡುಬನ್ನಿರಿ!
ನಿಮ್ಮ ನಗುವ ದೀಪ ಕೋಟಿ
ಗೆಮ್ಮ ಒಡೆಯನರಸನೆಂದು
ನಾಚಬೇಡಿ ಚುಕ್ಕಿಗಳಿರ, ಹೇ ಸುಧಾಕರ;
ನಿಮಗೆ ಸದಾ ಸುಖಾಗಮನ ಬನ್ನಿರೆಲ್ಲರು!

ಬರುತ ನಮ್ಮ ರಾಜಗಾಗಿ ಜ್ಯೋತಿಮಾಲೆಯ
ಥಳಿಪ ದಿವ್ಯ ಕಾಣಿಕೆಯನು ತನ್ನಿರೆಲ್ಲರು.
"ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಶರಧಿ" ಗೆಮ್ಮ ಜನಪನೊಡೆಯನು
ಎನ್ನು ತಂಜಬೇಡ ನೀನು, ಕಡಲರಾಜನೆ:
ದಯೆಯ ಬೀಡು ನಮ್ಮ ದೊರೆಯು ನಿನಗೆ ಸ್ವಾಗತ!
ಬರುತ ನಿನ್ನ ಕಪ್ಪವಾಗಿ ಕಡಲ ಸಿರಿಯ ತಾ:
ನೀಲಮೇಘಮಾಲೆಗಳನು ಕರದಿ ಹಿಡಿದು ಬಾ!

೩

ಘಣಘಣಿಸಿರಿ, ಘಣಘಣಿಸಿರಿ
ಗುಡಿಯ ಗಂಟೆಗಳಿರ ನೀವು:
ಜಯ ಜಯ ಜಯ! ಜಯ ಜಯ ಜಯ!
ವರನೃಪಾಲಗೆಂದು ಬೀರಿ
ಮಂಗಳಸ್ವನಂಗಳಂ!
ಥಳಿಸಿ ಬೆಳಗಿ! ಥಳಿಸಿ ಬೆಳಗಿ! ಬೆಳಗಿ ಥಳಿಸಿರಿ
ಮಂಗಳಾರತಿಗಳೆ ಪುಣ್ಯನೃಪನ ಶೀಲವ!
ಸಾರಿ ಶಂಖಗಳಿರ ಭೂಪನಮಲ ಚರಿತೆಯ
ಸಾರಿ ಜಾಗಟೆಗಳೆ ಲೋಕಕವನ ನೀತಿಯ!
ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬದುತ್ಸವಗಳೆ ಹೊರಡಿ ಹೊರಡಿರಿ;
ದೊರೆಯ ವರಪವಿತ್ರ ಸಿರಿಯ ಜಗಕೆ ಹರಡಿರಿ!
ಬಾರ ಮಧುನೃಪಾಲದೂತ, ಮಧುರ ಕೋಗಿಲೆ,
ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬವೆಂಬ ಶುಭದ
ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ಕೊಂಡುಹೋಗು ವರ ವಸಂತಗೆ!
ಬರಲಿಯವನು ಚೈತ್ರನೊಡನೆ
ನಗ್ನಕಾಂತಿಯಿಂದ ಮೆರೆವ
ಕೆಂಪು ಬಿಳಿದು ಹಳದಿ ನೀಲ
ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಮೆರೆವ

ತೋರಣಾಳಿಗಳನು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬಕೆ !
ಬೀಸು, ಬೀಸು, ಸುರಭಿ ಭರಿತ ಮಲಯಜಾನಿಲ.
ಮೋಡಗಳಿರ ಬನ್ನಿ, ಬೇಗ, ಬೇಗೆಯುಡಗಲಿ ;
ದೇಶವೆಲ್ಲ ಹಸುರಿನಿಂದ ಶಾಂತವಾಗಲಿ !

೪

ತೆರಳು, ತೆರಳು, ತೊಲಗು ಬೇಗ
ಎಲೆ ದರಿದ್ರಲಕ್ಷ್ಮಿಯೆ !
ಶುಭದ ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬಕಾಗಿ
ರಾಜ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಾರೆಲೌ !
ಓಡು, ಓಡು ನಿಲ್ಲಬೇಡ ಕ್ಷಾಮಮಾರಿಯೆ ;
ಬಾರೆಲವ್ವ ಮಂಗಳೇ ಸುಭಿಕ್ಷದೇವಿಯೆ !
ರೋಗರುಜೆಗಳಿಂದು ಗಡಿಯ ದಾಟಿ ಹೋಗಲಿ,
ಶಾಂತಿಸುಖಗಳೆಲ್ಲ ನಿತ್ಯವಾಗಿ ಬಾಳಲಿ !
ಕೆಟ್ಟದೆಲ್ಲವಳಿಯಲಿ,
ಒಳ್ಳಿತೆಲ್ಲ ಬೆಳೆಯಲಿ ;
ಕೋಪ ತಾಪ ಸುಳ್ಳು ಸಿಟ್ಟು
ಭಯವು ಹೇಡಿತನಗಳೆಲ್ಲ ಮಸಣ ಸೇರಲಿ ;
ಧರ್ಮ ಸತ್ಯ ಧೈರ್ಯ ಶಾಂತಿಯೆಲ್ಲ ಕೊನರಲಿ ;
ಬೆಳ್ಳಿಹಬ್ಬವಿಂದು, ಪಾಪ ಬೆಂದು ಹೋಗಲಿ ;
ಪುಣ್ಯವೆಂಬ ಪರಮಪುಷ್ಪೈರು ಬೆಳೆದು ಫಲಿಸಲಿ !
ಕತ್ತಲೆಲ್ಲವಡಗಲಿ,
ಸುತ್ತಲುದಯವಾಗಲಿ ;
ಚಿತ್ತಭಿತ್ತಿ ಶುದ್ಧವಾಗಿ
ದೇವನಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯಲಿ !
ಬೆಳ್ಳಿಹಬ್ಬವಿಂದು ಮೃತ್ಯು ಸತ್ತು ಹೋಗಲಿ :
ಅಮೃತಪಾನಮಾಡಿ ಎಲ್ಲರಮರರಾಗಲಿ !

೫

ಧನ್ಯ ಧನ್ಯ ಪುಣ್ಯಹೃದಯ ಕೃಷ್ಣನೃಪವರ,
ಧನ್ಯಧನ್ಯ ಲೋಕಮಾನ್ಯ ರಾಜಭೂಸುರ !
ರಾಜಋಷಿಯೆ ಕರ್ಮಯೋಗಿ ನಿನಗೆ ಮಂಗಳಂ ;
ಆತ್ಮವೀರ ಧರ್ಮಧೀರ ನಿನಗೆ ಮಂಗಳಂ ;
ನಿನ್ನ ನೀತಿಯೊಲುಮೆ ದಯೆಗಳ್
ಇತರ ರಾಜರೆದೆಗೆ ತಗುಳಿ ಮುಕ್ತಿಗೊಯ್ಯಲಿ ;
ನಿನ್ನ ಬಿಳಿಯ ಬಾಳಿನಿಂದ
ಅವರು ಧರ್ಮವರಿಯಲಿ !
ಸಗ್ಗದೆಡೆಯೊಳಿಹುದು ಶಿರವು, ಪಾದ ನೆಲದೊಳು ;
ಮುಕ್ತಿ ಶ್ರೀಯನೊಂದು ಕೈಲಿ,
ರಾಜ್ಯಶ್ರೀಯನೊಂದು ಕೈಲಿ,
ಹಿಡಿಯುತಿಹವ ಪರವನೆರಡ ಸಾಧಿಸಿರುತಿಹೆ !
ಆತ್ಮಸಿರಿಯ ಮೀರಿದಾವ ಸಿರಿಯ ಬಲ್ಲೆವು ?
ನೆಲದ ಸಿರಿಯ, ಕೀರ್ತಿಸಿರಿಯ,
ಭೋಗಸಿರಿಯ, ಸರ್ವಸಿರಿಗಳನ್ನು ಮೀರಿದೆ ;
ಮರ್ಮದಿಂದ ಧರ್ಮವರಿತು
ಜನಕನಂತೆಯಾಳುತಿರುವೆ ಧನ್ಯ ನೃಪಋಷಿ !
ಧರ್ಮಮಾರ್ಗವೆಂಬುದೊಂದೆ ಕೀರ್ತಿಮಾರ್ಗವು,
ಪ್ರೇಯವದುವೆ, ಶ್ರೇಯವದುವೆ,
ಅದುವೆ ಮುಕ್ತಿಮಾರ್ಗವು.
ದೇವರಂಥ ಸಾಧುಸಂತ
ರಿಂದ ದೇವನಿರುವನೆಂದು ಜನರ ನಂಬಿಕೆ.
ಹೇ ಪವಿತ್ರರಾಜ ಋಷಿಯೆ,
ದೇವರನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿಹುದು
ಶುಭ್ರವಾದ ನಿನ್ನ ಅಮಲ ಎದೆಯ ಕನ್ನಡಿ !
ದೊರೆಯೆ ದೇವರೆಂಬ ನುಡಿಯು ಧನ್ಯವಾಯಿತು,

ಮಾನ್ಯವಾಯಿತು, ಗಣ್ಯವಾಯಿತು,
ನಿನ್ನ ಶೀಲದಿಂದ, ಹೇ ನೃಪಾಲತಿಲಕನೆ :
ಗುಣದಿ ಪೂಜ್ಯನಾದೆ ನೀನು ಹಣದಿಯಲ್ಲವು!
ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ, ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ,
ಚಕ್ರವರ್ತಿ ವರ ಅಶೋಕ,
ಯುಧಿಷ್ಠಿರಾದಿ ಮಹಾನೃಪರ
ನಾಮಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ನಾಮ ಮೆರೆವುದು !
ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಿರುವತನಕ,
ಎಳೆಯೊಳಿರುವತನಕ ಧರ್ಮ,
ಜಗದ ಕಂಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು,
ಜಗದ ಜಿಹ್ವೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು,
ನೀಲನಭದಿ ಹಾರುತಿರಲಿ
ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ಕೇತನ !
ಘೋರಮಳೆಯು ಸುರಿಯಬಹುದು,
ಚಂಡಗಾಳಿ ಬೀಸಬಹುದು,
ಸಿಡಿಲು ಮಿಂಚು ಬಡಿಯಬಹುದು ;
ಹರಿಯದೆಂದು, ಬೀಳದೆಂದು,
ಧರ್ಮವನ್ನು ಸಾರಿ ತೋರಿ
ಹಾರಿ ನಲಿಯುತಿರಲಿ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ಕೇತನ !

೬

ಕಾವ್ಯ ಶ್ರೀಯು ಬಂದು ನಿನ್ನನೋಲಯಿಸುವಳು,
ಕಲಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಂದು ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗೈವಳು,
ಕಬ್ಬದಬ್ಬೆ ಸದಾ ನಿನ್ನ ಪೂಜೆ ಮಾಳ್ಪಳು ;
ಗಾನದೇವಿ ಬಂದು ನಿನ್ನನಾದರಿಸುವಳು,
ವೇಣು, ವೀಣೆ, ಜಾಣಚಾಣ, ಕುಂಚ, ಲೇಖಣಿ,
ಎಲ್ಲ ನಿನ್ನನೊಲಿಯುತಿಹವು, ನೃಪಶಿರೋಮಣಿ !

ರಾಜ ಋಷಿಯು, ರಸಿಕ ಋಷಿಯು,
ಧರ್ಮ ಋಷಿಯು, ಕರ್ಮ ಋಷಿಯು,
ಜ್ಞಾನಭಕ್ತಿಋಷಿಗಳೆಲ್ಲ ನಿನ್ನೊಳಿರುವರು !
ಪ್ರಜೆಗಳಾದ ನಾವು ನಿನ್ನ
ಹೊಂದಿ ಧನ್ಯರಾದೆವು ;
ನಿನ್ನ ಸೇವೆ ಗೈದು ನಾವು ಮಾನ್ಯರಾದೆವು.
ಬನ್ನಿ ಬನ್ನಿ ಜನಗಳೆಲ್ಲ, ಸೇರಿ ಸಭೆಯಲಿ :
" ಧನ್ಯ ಧನ್ಯ ಯೋಗಿಮಾನ್ಯ ಕೃಷ್ಣನೃಪವರ ! "
ಎಂಬ ನಿಮ್ಮ ಹರ್ಷಘೋಷ ಗಗನಕೇಳಲಿ !

೭

ದೊರೆಯೆ ನಿನ್ನ ಹೃದಯದಾಳ ಕಡಲಿನಾಳವು ;
ಗಗನದಂತೆಯಿಹುದು ನಿನ್ನ ಮನದ ಬಿತ್ತರ !
ಭೇದಭಾವ ರಹಿತ ನೀನು ;
ವೇದವರಿತ ಸಾಧು ನೀನು ;
ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸ, ಶ್ರೀವಿವೇಕರು
ದೇಶದೇಶಗಳಲಿ ಸಾರಿ ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ
ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯವ
ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವೆ, ನೀನೆ ಧನ್ಯನು !
ಹಿಂದು, ಮುಸಲ, ಕ್ರೈಸ್ತ, ಜೈನ
ಎಂಬ ಭೇದ ಭಾವವಿಡದೆ
ರಾಮರಾಜ್ಯವಾಳುವೆ !
ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗಿರಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿ ಹರಿದರೂ
ಬೇರೆ ಬೇರೆ ನಾಮಗಳನು ಧರಿಸಿ ಹರಿದರೂ
ಹೊಳೆಗಳೆಲ್ಲ ಕಡೆಗೆ ಕಡಲ ಪಾಲೆ ಎಂಬುವ
ಮರ್ಮವರಿತ ಋಷಿಯು ನೀನು, ಧರ್ಮವೀರನೆ !
ಮಾರ್ಗವಮಿತ, ನಿಲಯವೊಂದೆ ;

ರೂಪವಮಿತ, ಸಿಹಿಯದೊಂದೆ ;
ನಾಮವಮಿತ, ಜಲವದೊಂದೆ ;
ಎಂಬ ತತ್ತ್ವವರಿತು ನೀನು ಮುಕ್ತನಾಗಿಹೆ !
ಮತದ್ವೇಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಮತಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು
ಭಾರತೀಯರೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ
ನೋಡಿ ಧರ್ಮ ವಿಷಯಗಳಲಿ
ಸಹನೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಲಿ.
ಭ್ರಾಂತಿಕ್ರಾಂತಿ ಎಲ್ಲವಡಗಿ ಸತ್ಯ ತುಂಬಲಿ ;
ಶಾಂತಿ ಸುಖವು ನಿನ್ನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನೆಲಸಲಿ !

೮

ದೊರೆಯೆ, ಕವಿಯ ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ನಿನ್ನ ಕೇಳ್ವೆನು,
ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬೇಡುವೆ-ಸ್ವಾ
ತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಬೇಡುವೆ,
ಮನ್ನಿಸೆನ್ನನಾಲಿಸು !
ಜನರ ಮತವೆ ಕವಿಯ ಮತವು,
ಅವರ ಹಿತವೆ ಕವಿಯ ಹಿತವು,
ಅವರ ವಾಣಿ ಕವಿಯ ವಾಣಿ, ಮನ್ನಿಸಾಲಿಸು !
ನಡಸು ಎಮ್ಮನೆಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಮಧ್ಯಮಾರ್ಗದಿ,
ಇಹವ ಸಾಧಿಸುತ್ತ ಪರವ ಪಡೆವ ಮಾರ್ಗದಿ !
ಕಾವ್ಯರಸವ ಹೀರಿ ಜನರು
ಹರ್ಷಪಡುವ ತೆರದಿ ಮಾಡು, ನೀಡು ವಿದ್ಯೆಯ !
ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮೆಂಬ ಭೇದ ವಿದ್ಯೆಗಿಲ್ಲವು ;
ಯಂತ್ರವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಯ್ದು ವೇದವಿದ್ಯೆಗೆ,
ಅತಿಯ ಬಿಡಿಸಿ ಮಿತಿಯ ಹಿಡಿಸು, ರಾಜ ಋಷಿವರ !
ಯಾರು ಅರಿಯದಂಥ ಮಹಾಕವಿಗಳಿರುವರು,

ಜಗವ ಬೆರಗು ಮಾಡಬಲ್ಲ
ಚಿತ್ರಗಾರರಿರುವರು,
ಶಿಲ್ಪಿತಿಲಕರಿರುವರು.
ಕಲಾವನಿತೆಯೊಲಿದ ಜನರ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಲಿಯಳು,
ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೊಲಿಯದಿರುವ ಕಲೆಗೆ ಇಲ್ಲ ಗೌರವ,
ನಿನ್ನುದಾರಶೀಲ ಸುರಿವ ಮಳೆಯ ಹನಿಯೊಳು
ಹನಿಯದೊಂದೆ ಹನಿಯಲವರ ದಿವ್ಯಶಿರದೊಳು ;
ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ಬೆಳೆವುದು,
ಜಗದ ಕಲೆಯು ಬೆಳೆವುದು,
ನಿನ್ನ ರಾಮರಾಜ್ಯ ದೇವನಿಲಯವಪ್ಪುದು !
ಕವಿಯ ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ನಾನು ನಿನ್ನ ಬೇಡುವೆ,
ಸ್ವಾರ್ಥಕಾಗಿ ಬೇಡೆ ನಾ-ಪ
ರಾರ್ಥಕಾಗಿ ಬೇಡುವೆ !—ಸ್ವಾ
ತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಬೇಡುವೆ !
ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಸಿಂಹದಂತೆ ಬೇಡುತಿರುವೆನು ;
ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಕೃಷ್ಣನಂತೆ ನೀಡು ಭಿಕ್ಷವ !

೯

ವಿಶ್ವಜನನಿ, ಯದುನೃಪಾಲ ಕುಲದ ದೇವತೆ,
ದೇವಿ, ತಾಯೆ, ಹೇ ಶ್ರೀ ಚಾಮುಂಡಿಯೆ,
ಬೆಟ್ಟವಿಳಿದು ಬಾರೆಲೌ !
ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ನೀನೆ ಪೊರೆದ
ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೃಪಗೆ ಪರಮಕೃಪೆಯ ತಾರೆಲೌ !
ವೇದಋಷಿಗಳೆಲ್ಲ ಬನ್ನಿ,
ಯೋಗಿತಿಲಕರೆಲ್ಲ ಬನ್ನಿ,
ಪೂರ್ವಕವಿಗಳೆಲ್ಲ ಬನ್ನಿ,
ಪೂರ್ವರಾಜರೆಲ್ಲ ಬನ್ನಿ,

ಕೀರ್ತಿಶೇಷರೆಲ್ಲ ಬನ್ನಿ,
ನಿಮ್ಮ ಹರಕೆಗಳನು ತಂದು ' ಸ್ವಸ್ತಿ ' ಎನ್ನಿರಿ !
ಭೂಮಿದೇವಿ ಬಾರೆಲೌ ;
ಭಾರತಾಂಬೆ ಬಾರೆಲೌ ;
ಮಗನ ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬವೆಂದು
ಉಬ್ಬುತಿರುವ ಹೃದಯದಿಂದ
ಕನ್ನಡಾಂಬೆ ಬಾರೆಲೌ ;
ನಿಮ್ಮ ಮುದ್ದು ರಾಜಮಗನ
ಬೆಳ್ಳಿಹಬ್ಬವಿಂದು ನಿಮಗೆ ಸುಖಾಗಮನವು !
ಬಾರೆಲವ್ವ ಭೂಮಿದೇವಿ, ಇತ್ತ, ಇತ್ತ ಬಾ ;
ಪುತ್ರಗಾಗಿ ನೀನು ತಂದ ಹರಕೆಗಳನು ತಾ ;
ಬಾರೆಲವ್ವ ಭಾರತಾಂಬೆ, ಇತ್ತ, ಇತ್ತ ಬಾ ;
ಮಗನಿಗಾಗಿ ನೀನು ತಂದ ವರಗಳನ್ನು ತಾ ;
ನಮ್ಮ ನಾಡ ತಾಯಿ ನೀನು,
ನಮ್ಮ ನೀನು ಅರಿಯೆ ಏನು ?
ಅಮ್ಮ ಬಾರೆ ಕನ್ನಡಾಂಬೆ, ಇತ್ತ, ಇತ್ತ ಬಾ ;
ಮುದ್ದಿಗಾಗಿ ನೀನು ತಂದ ದಾನಗಳನು ತಾ !
ಮೇಲೆ ನೋಡಿ ! ಮೇಲೆ ನೋಡಿ !
ಗಗನವೆಲ್ಲ ರಂಜಿಸಿಹುದು !
ವೇದಋಷಿಗಳೆಲ್ಲರಿಳಿದು ಬರುತಲಿರುವರು,
ಯೋಗಿವರ್ಯರೆಲ್ಲ ' ಸ್ವಸ್ತಿ ' ಎಂದು ಬರುವರು,
ಪೂರ್ವಕವಿಗಳೆಲ್ಲ ಹಾಡಿ ಹಾಡಿ ಬರುವರು,
ಹರುಷದಿಂದ ರಾಜರೆಲ್ಲರಿಳಿದು ಬರುವರು !
ಅದೋ ನೋಡಿ ! ಅದೋ ನೋಡಿ !
ಶ್ರೀ ವಿವೇಕರೊಡನೆ ಕೂಡಿ ಕರೆದು ಶಿಷ್ಯರ
ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಪರಮಹಂಸರಿಳಿದು ಬರುವರು !
ಇತ್ತ ನೋಡಿ ! ಇತ್ತ ನೋಡಿ !

ಬೇಡಕವಿಯು ಕೂಡಿ ಬಹನು ಬಾದರಾಯಣ ;
ಕಪಿಲಋಷಿಯು ಕೂಡಿ ಬಹನು ಶಂಕರಾರ್ಯನು !
ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ ! ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ !
ಗಾರ್ಗಿಯೊಡನೆ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯನಿಳಿದು ಬರುವನು !
ಇತ್ತ ನೋಡಿ ! ಅತ್ತ ನೋಡಿ !
ಅಲ್ಲಿ ಅಗೋ ! ಇಲ್ಲಿ ಇಗೋ !
"ಸ್ವಸ್ತಿ ಸ್ವಸ್ತಿ" ಎನ್ನುತೆಲ್ಲ
ಗಗನತಳವ ತುಂಬಿಯಿಳಿದು ಬರುತಲಿರುವರು !
ಇತ್ತ ನೋಡಿ ! ಇತ್ತ ನೋಡಿ !
ನಗೆಯ ಜೊನ್ನವನ್ನು ಬೀರಿ
ಗುಂಪದೊಂದು ನಲಿದು ಬರುತಲಿರುವುದಾರದು ?
ಓಹೊ ತಿಳಿಯಿತೋಹೊ ತಿಳಿಯಿತೀಗ ತಿಳಿಯಿತು !
ಯದುನೃಪಾಲವಂಶವೃಕ್ಷ
ದಲರಮಾಲೆ ಬರುತಲಿಹುದು ;
ನೋಡಿ ಚಾಮರಾಜನಲ್ಲಿ ;
ನೋಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜನಲ್ಲಿ ;
ಚಿಕ್ಕದೇವರಾಜನಲ್ಲಿ ;
ನೋಡಿ, ಹಾಡಿ, ಹಾಡಿ ನೋಡಿ ಜನರೆ ನಲಿಯಿರಿ !
"ಜಯ ಜಯ ಜಯ ! ಜಯ ಜಯ ಜಯ !
ಜಯತು ಪೂರ್ವರಾಜರುಗಳೆ" ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿ !
ಬನ್ನಿರೆಲ್ಲ, ಬನ್ನಿರೆಲ್ಲ ಧನ್ಯರಾದೆವು ;
ದೊರೆಯ ಬೆಳ್ಳಿಹಬ್ಬವಿಂದು ವಿಶ್ವ ನಲಿಯಲಿ.
ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಬಾರೆಲೈ
ಶ್ರೀವಿವೇಕ ಬಾರೆಲೈ
ವೇದವ್ಯಾಸ ಬಾರೆಲೈ
ಕಾಳಿದಾಸ ಬಾರೆಲೈ
ಬೇಡಕವಿಯೆ ಬಾರೆಲೈ !

ದೇವಿ ಸೀತೆ ಬಾರೆಲೌ ;
ಗೌರಿ ಗಾರ್ಗಿ ಬನ್ನಿರೌ ;
ಮೈತ್ರೇಯಿ ಬಾರೆಲೌ !
ಬಾರೆಲವ್ವ ವೀರನಾರಿ, ದೇವಿ ದ್ರೌಪದಿ ;
ಬಾರೆಲವ್ವ ಧನ್ಯ ನೃಪರನೊಲಿವ ಜಯಸಿರಿ !
ಬನ್ನಿರೆಲ್ಲ “ ಸ್ವಸ್ತಿ ” ಎಂದು ದೊರೆಯ ಹರಸಿರಿ ;
ಕೃಷ್ಣರಾಜ ರಾಜಋಷಿಗೆ ವಿಜಯವಾಗಲಿ !
ಬೆಳ್ಳಿಹಬ್ಬವಾಗಿ ಹೊನ್ನಹಬ್ಬವಾಗಲಿ !
ಹೊನ್ನಹಬ್ಬ ಮುಗಿಯೆ ರನ್ನಹಬ್ಬವಾಗಲಿ !
ನಮ್ಮ ರಾಜ ನಮ್ಮ ದೊರೆ ಚಿರಾಯುವಾಗಲಿ !
ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಕೃಪೆಯೊಳೆಮ್ಮ ದೊರೆಯ ಪೊರೆಯಲಿ ! *

೧೯೩೭

* ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಬರೆದ ಈ ಕವನ ಇದುವರೆಗೆ ಯಾವ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಪ್ರತಿಯೂ ಕವಿಯ ಬಳಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಮಿತ್ರರೊಬ್ಬರು ಅದರ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ರಾಜತ್ವವೇ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಶಿಸಿ ಹೋಗಿರುವ ನವೀನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈ ಕವನಕ್ಕೆ ಒಂದು ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಾತ್ರವಾದ ಬೆಲೆ ಇರಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಕವಿಯ ಮೊದಲ ತೊದಲ ಭಾಷಾಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಸ್ವರೂಪ ಏನಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಲೂಬಹುದು.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋದಯ ಶ್ರೀಗೀತೆ

ಓಂ ದ್ಯೌಃ ಶಾಂತಿರಂತರಿಕ್ಷಂ ಶಾಂತಿಃ।
ಪೃಥಿವೀಶಾಂತಿರಾಪಃ ಶಾಂತಿರೋಷಧಯಃ ಶಾಂತಿಃ।
ವನಸ್ಪತಯಃ ಶಾಂತಿರ್ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ಶಾಂತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮ ಶಾಂತಿಃ।
ಸರ್ವಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿರೇವ ಶಾಂತಿಃ॥

ಬಾರಮ್ಮ ದೇವಿ,
ಓ ತಾಯಿ ಭಾರತಿಯೆ, ನಿನ್ನ ಮಗಳನು ಹರಸು.
ವರುಷ ಒಂಬತ್ತುರಾಚೆಯಲಿ ಬಂಧನಮುಕ್ತಳಾದಂದು
ನೀ ಕಂಡ ಕನಸು,
ಎರಡು ಕೋಟಿಯ ಹೃದಯದಲಿ ಶತಮಾನದಿಂ ಕುದಿದ ಒಮ್ಮನಸು,
ದುರ್ಮುಖಿಯೆ ಸುಮುಖಿ ತಾನಾದ ದೀವಳಿಯ ಸುದಿನದಿಂದು
ತಾನಾಗಿಹುದು ನನಸು!
ಪುಲಕಿಸುತ್ತಿದೆ ಪಡುಗಡಲ್;
ರೋಮಾಂಚನದಿ ನಿಮಿರುತಿದೆ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ;
ಗಂಧ ಚವರಿಯ ಬೀಸುತಿದೆ ಮಲಯ ವನಸೀಮೆ;
ಪಕ್ಷಿ ಕೋಟಿಯ ಕಂಠ ಘೋಷಮುಕ್ಕುತಿದೆ
ದಿಕ್ಕು ಕಿವಿಗೆಡುವಂತೆ, ದೇವರ್ಕಳೊಲಿವಂತೆ,
ಕಾರ್ತಿಕದ ಬಾನ್ನೀಲಿ ತಾಂ ಶಾಂತಿಯಾಲಿಂಗನದಿ
ಕನ್ನಡದ ನೆಲಮುಗಳನಪ್ಪಿ ಚುಂಬಿಸುವಂತೆ!
ನಮಿಸುತಿದೆ ತುಹಿನಗಿರಿ ಚಾಮುಂಡಿಯಂ;
ಗಂಗೆ ಓಲೈಸಿಹಳು ಕಾಣ್ ತಾಯಿ ತುಂಗೆಯಂ;
ನಿನ್ನ ಮಗಳಭ್ಯುದಯ ನಿನಗಭ್ಯುದಯಮಲ್ತೆ
ಬಾರಮ್ಮ ದೇವಿ,
ಓ ತಾಯೆ ಭಾರತಿಯೆ, ನಿನ್ನ ಮಗಳನು ಹರಸಿ

ಹಾಡು ಓಂ ಶಾಂತಿಯಂ !
ನಿನ್ನ ಋಷಿಜನ ಬರಲಿ,
ನಿನ್ನ ಕವಿಜನ ಬರಲಿ,
ನಿನ್ನ ಗುರುಜನ ಬರಲಿ,
ನಿನ್ನಖಿಲ ಶ್ರೀವಿಭೂತಿಗಳೆಲ್ಲರೈತರಲಿ,
ಕನ್ನಡಾಂಬೆಯ ಹರಸಿ ಹಾರೈಸಲಿ :

ಬರಿಯ ಚದರಮೈಲಿಗಳಲ್ತು ಕರ್ಣಾಟಕದ ದೇಶ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಂ ;
ನೆನೆ, ನೆನೆ, ಮನೋಮಯದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಕೋಶ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಂ.
ಮರೆಯದಿರು ಚದರಸಂವತ್ಸರದ ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಂ,
ಪ್ರಾಣಮಯ ಭಾವಪ್ರದೇಶ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಂ,
ಚಿದಾಕಾಶ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಂ !

ಓ ಏಳು, ನೃಪತುಂಗದೇವ,
ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದರಮನೆಯ ಸಿಂಹಾಸನವನಿಳಿದು ಬಾ
ಕರ್ಣಾಟಕದ ನಿನ್ನ ಈ ಹೆಸರ ತಾಯ್ನೆಲಕೆ.
ನೀನಂದು ಹಾಡಿದಾ ಕನ್ನಡದ ನಾಡು
ಒಂದುಗೂಡಿದೆ ಇಂದು ಇದೊ ಬಂದು ನೋಡು.
ಸಂವತ್ಸರ ಸಹಸ್ರ ಸೋಪಾನಪಂಕ್ತಿಗಳನಿಳಿದು ಬಿಜಯಗೈ
ಪುಣ್ಯ ದೀಪಾವಳಿಯ ದಿನದ ಈ ರಾಜ್ಯೋದಯ ಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ.
ಇಳಿದು ಬರುವಾ ದಾರಿಯೊಳೆ ನಿಂತಿಹರು ಸಾಲುಸಾಲಾಗಿ
ಕನ್ನಡದ ಕುಲದೀಪಧಾರಿಗಳು, ಅವರನೂ ಕರೆದು ತಾ.
ಅಲ್ಲಿ ದೊರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಕವಿ, ಅಲ್ಲಿ ಸೇನಾನಿ ;
ಇಲ್ಲಿ ಗಾಯಕ, ಅಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಿ ;
ಇಲ್ಲಿ ಗುರು, ಅಲ್ಲಿ ರಸಋಷಿ ಮತ್ತೆ ಅನುಭಾವಿ ;
ದಾರ್ಶನಿಕ, ದ್ರಷ್ಟಾರ, ಸರ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನಿ ;
ಒಬ್ಬರೆಯೆ ? ಇಬ್ಬರೆಯೆ ? ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ !
ಕಡುಗ, ಕುಡುಗೋಲು, ಲೆಕ್ಕಣಿ, ಮೇಟಿ !

ಹೆಸರಾಂತವರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಸರ ದೌರ್ಬಲ್ಯವನು ದಾಟಿ
ನಿಂತಾ ಮಹಾತ್ಮರೆಯೆ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ !
ಎಲ್ಲರನು ಕರೆದು ತಾ ಇಂದಿನುತ್ಸವಕ್ಕೆ.
ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಸೊಗಮಕ್ಕೆ, ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಜಯಮಕ್ಕೆ,
ನಿಮ್ಮ ಆಶೀರ್ವಾದ ನಮಗೆ ಶುಭಮಕ್ಕೆ !

ಓಂ ದ್ಯೌಃ ಶಾಂತಿರಂತರಿಕ್ಷಂ ಶಾಂತಿಃ ।
ಪೃಥಿವೀ ಶಾಂತಿರಾಪಃ ಶಾಂತಿರೋಷಧಯಃ ಶಾಂತಿಃ ।
ವನಸ್ಪತಯಃ ಶಾಂತಿರ್ವಿಶ್ವೇದೇವಾಃ ಶಾಂತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮ ಶಾಂತಿಃ ।
ಸರ್ವಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿರೇವ ಶಾಂತಿಃ ॥

೧-೧೧-೧೯೫೬

ಐಕ್ಯೈಕ ಕರ್ನಾಟಕ

ಕನಸು ನನಸಾಯಿತಿದೊ ಐಕ್ಯೈಕ ಕರ್ನಾಟಕ :
ಕಣ್ ನಟ್ಟು ಬಯಸಿ ಕಾಣ್ ದಿಕ್‌ತಟಧ್ವಜಪಟ !

ಕಾವೇರಿ ಸಿರಿಯುಡಿಯ, ಗೋದಾವರಿಯ ಮುಡಿಯ,
ಮೂಡುಮಲೆಯೆಡದ ಗಡಿಯ,
ಪಡುಗಡಲ ಬಲದ ತಡಿಯ ;
ವರ್ಣಶಿಲ್ಪದ ಕಲೆಯ ಚೆಲ್ವಿನ ಶಿಲೆಯ ಗುಡಿಯ,
ಕನ್ನಡದಿಂಪು ನುಡಿಯ ;
ಕನಸು ನನಸಾಯಿತಿದೊ ಐಕ್ಯೈಕ ಕರ್ನಾಟಕ :
ಕಣ್‌ನಟ್ಟು ಬಯಸಿ ಕಾಣ್ ದಿಕ್‌ತಟಧ್ವಜಪಟ !

ಶಿಶುರೂಪಿ, ಪಶುರೂಪಿ, ಜನರೂಪಿ, ಮನರೂಪಿ,
ನವ್ಯಶಾದ್ವಲ ರೂಪಿ,
ಕಲಕಲ ಪಕ್ಷಿರೂಪಿ ;
ನವಸರೋವರದಂತೆ, ನವಶಾಲಿವನದಂತೆ,
ನವಯೌವನದ ಮೊದಲ ನವವಧೂವರರಂತೆ ;
ನವಕವಿಯ ನವರಸ ನವೀನ ಕೃತಿಯಂತೆ,
ದಿವ್ಯವೀಣಾಗಾನ ಗತಿಯಂತೆ ;
ಮೂಡುತಿದೆ ನೋಡು ಅದೊ ಐಕ್ಯೈಕ ಕರ್ನಾಟಕ :
ಕಣ್‌ನಟ್ಟು ಬಯಸಿ ಕಾಣ್ ದಿಕ್‌ತಟಧ್ವಜಪಟ !

ಕನ್ನಡದ ಮಕ್ಕಳಿರ, ಬನ್ನಿರೈ ಓ ಬನ್ನಿ ;
ತನ್ನ ತನದನಿತನೂ ನಿವೇದಿಸಲು ತನ್ನಿ ;
ತಿರೆಕಿವುಡು ಸೀಳ್ವಂತೆ ನೀಳಿಂಚರದೊಳೆನ್ನಿ :
" ಭಾರತಾಂಬೆಯ ಕನ್ಯೆ ಕನ್ನಡಾಂಬೆಯೆ ಧನ್ಯೆ !
ಜಯತು ಜಯ್ !
ಜಯತು ಜಯ್ !
ಜಯತು ಜಯ್ ! ಜಯ್ ! ಜಯ್ ! "

೧೬-೧೦-೧೯೪೧

ಇಕ್ಷುಗಂಗೋತ್ರಿ

ಇದೊ ಗಂಗೋತ್ರಿ,
ಹೇ ಮಾನಸಯಾತ್ರಿ !
ಇದು ನಕ್ಷತ್ರೇಕ್ಷು
ಸೂಸಿದ ರಸಧಾರೆಗೆ ಸಂಭವಿಸಿಹ ಶೃಂಗಸರೋವರ ಚಕ್ಷು !
ಮಾನಸ ಅತಿಮಾನಸಕೇರುವೆಡೆ ;
ಅತಿಮಾನಸ ಮಾನಸಕಿಳಿಯುವೆಡೆ ;
ಅಧಿಮಾನಸ ಮೈದೋರುವೆಡೆ
ಏ ಈ ಗಂಗೋತ್ರಿ ;
ಭೂಮಂಡಲ ಶತ ಶತ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ,
ನರ ನರ ಹೃದಯದ ಕೋಟಿ ಅಭೀಪ್ಸೆ
ಹರಚರಣಕೆ ಏರುವ ಊರ್ಧ್ವಾಶೆ
ಈ ತೀರ್ಥ ಕ್ಷೇತ್ರಕೆ ಚಿರಯಾತ್ರಿ !
ಎಲ್ಲ ತತ್ತ್ವಗಳ ಮೂಲನಿಧಿ,
ಎಲ್ಲ ಚಿಂತನದ ವಾರಿನಿಧಿ,
ಎಲ್ಲ ನಂಬುಗೆಯ ಅಂಭೋಧಿ
ಈ ಮಧು ಗಂಗೋತ್ರಿ !

ಯಮುನಾ ಗಂಗಾ,
ಕೃಷ್ಣಾ, ತುಂಗಾ,
ಮಿಸಿಸಿಪಿ, ಅಮಜ಼ಾನ್,
ಥೇಂಮ್ಸ್, ಡಾನ್,
ಎಲ್ಲ ನದಿಗಳಿಗೂ ಇಲ್ಲಿಯೆ ಉಗಮ :
ಎಲ್ಲ ಸಮುದ್ರಗಳೆಲ್ಲ ಶಿಖರಗಳಿಗಿಲ್ಲಿಯೆ ಸಂಗಮ :

ಈ ಋತಚಿದ್ ಗಂಗೋತ್ರಿ !
ಇಲ್ಲಿಂದಲೆ ಸಂಭವಿಸುತ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಗಾಯತ್ರಿ,
ಮರ್ತ್ಯಚೇತಸದ ಹೃದಯ ಹೃದಯದೊಳೂ
ತಾನಾಗುವವರೆಗೂ ಚಿರಯಾತ್ರಿ !

ಇದೆ ಮಧುಗಂಗೋತ್ರಿ,
ಹೇ ಮಾನಸಯಾತ್ರಿ !
ಧ್ಯಾನಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಲ್ಲಿ ;
ಸಾಧಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಲ್ಲಿ :
ಆ ಲೋಕವನೀ ಲೋಕಕೆ
ಸೆಳೆವ ಭಗೀರಥನಾಗಿಲ್ಲಿ !
ಈ ಲೋಕವನಾ ಲೋಕಕೆ
ಸೇದುವ ಸೇತುವೆಯಾಗಿಲ್ಲಿ !
ಅದನಿದಕೂ ಇದನದಕೂ
ಬಂಧಿಸಿ ನೆಯ್ದೊಂದಾಗಿಪ
ಋಷಿಮಾನವ ರಸಚೇತನ
ವಿದ್ಯುದ್‌ವಾಹಕವಾಗಿಲ್ಲಿ !

೧೨–೨–೫೬

ಡಾ|| ಹೊ. ಶ್ರೀನಿವಾಸಯ್ಯನವರ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ
ACC. No.: C3125
No.: 0016 – 3125
DATE:
ಗಾಂಧೀ ಭವನ ಬೆಂಗಳೂರು - 1

	ಉತ್ತಮ	ಸಾದಾ
೨೯. ಜಲಗಾರ (ನಾಟಕ)	೧.೫೦	—
೩೦. ಹಾಳೂರು (ಕವಿತೆ)	೧.೦೦	—
೩೧. ಶೂದ್ರ ತಪಸ್ವಿ (ನಾಟಕ)	—	೨.೦೦
೩೨. ಕಲಾಸುಂದರಿ (ಕವನಗಳು)	—	೨.೫೦
೩೩. ರಸೋ ವೈ ಸಃ (ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ ಮತ್ತು ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ)	೮.೦೦	೫.೦೦
೩೪. ಪಾಂಚಜನ್ಯ	—	೩.೦೦
೩೫. ನಿರಂಕುಶಮತಿಗಳಾಗಿ	—	೨.೦೦
೩೬. ಕೃತ್ತಿಕೆ (ಸಾನೆಟ್ಟುಗಳು)	—	೩.೦೦
೩೭. ನನ್ನ ದೇವರು ಮತ್ತು ಇತರ ಕತೆಗಳು	—	೩.೦೦
೩೮. ಚಂದ್ರಹಾಸ (ನಾಟಕ)	೫.೦೦	೩.೦೦
೩೯. ಅನಿಕೇತನ (ಅನುಭಾವ ಕವನಗಳು)	—	೩.೦೦
೪೦. ಜೇನಾಗುವಾ (ಪ್ರೇಮ ಕವನಗಳು)	೬.೦೦	೩.೦೦
೪೧. ಕಿಂಕಿಣಿ (ವಚನ ಕವನಗಳು)	೮.೦೦	೪.೦೦
೪೨. ಷಷ್ಠಿ ನಮನ (ಭಾಷಣ, ಲೇಖನ, ಮುನ್ನುಡಿ)	೧೫.೦೦	೧೦.೦೦
೪೩. ಷೋಡಶಿ (ಪ್ರೇಮ ಕವನಗಳು)	—	೨.೫೦
೪೪. ಅನುತ್ತರಾ (ಪ್ರೇಮ ಕವನಗಳು)	೪.೦೦	೨.೦೦
೪೫. ಬಲಿದಾನ (ನಾಟಕ)	೧.೫೦	—
೪೬. ಮೊಡಣ್ಣನ ತಮ್ಮ (ಮಕ್ಕಳ ನಾಟಕ)	—	೦.೬೦
೪೭. ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ (ಪುಡಿ ಕವನಗಳು)	—	೧.೦೦
೪೮. ನನ್ನ ಮನೆ (ಶಿಶುಗೀತೆಗಳು)	—	೦.೭೫
೪೯. ಮರಿ ವಿಜ್ಞಾನಿ (ಶಿಶುಗೀತೆಗಳು)	—	೦.೭೫
೫೦. ಮೇಘಪುರ (ಶಿಶುಗೀತೆಗಳು)	—	೦.೭೫
೫೧. ಮಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮದುಮಗಳು (ಮಹಾಕಾದಂಬರಿ)	೨೫.೦೦	೨೦.೦೦
೫೨. ಶಿಶುಗೀತಾಂಜಲಿ (೪೮, ೪೯, ೫೦ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿಸಿದ್ದು)	—	೩.೦೦
೫೩. ಕುಟೀಚಕ (ಕವನಗಳು)	೪.೦೦	೨.೦೦
೫೪. ಪ್ರೇತ-ಕ್ಯೂ (ಕವನಗಳು)	೫.೦೦	೨.೫೦
೫೫. ಕದರಡಕೆ (ಕವನಗಳು)	೫.೦೦	೨.೫೦
೫೬. ಅಮಲನ ಕಥೆ	—	೦.೭೫
೫೭. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ (ಲೈಬ್ರರಿ)	೮.೦೦	—
೫೮. ಇತ್ಯಾದಿ	—	೩.೦೦
೫೯. ಮನುಜಮತ-ವಿಶ್ವಪಥ (ಭಾಷಣ, ಲೇಖನ)	೮.೦೦	೪.೦೦

ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ: ಕುವೆಂಪು ಕೃತಿಗಳು

	ಉತ್ತಮ	ಸಾದಾ
೧. ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ (ಮಹಾಕಾವ್ಯ) —		ಪ್ರಸಾರಾಂಗದಲ್ಲಿ
೨. ವಿಭೂತಿ ಪೂಜೆ (ವಿಮರ್ಶೆ) ...	—	೪.೫೦
೩. ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ (ನಾಟಕ) ...	—	೩.೦೦
೪. ಬೆರಳ್‌ಗೆ ಕೊರಳ್ (ನಾಟಕ) ...	—	೨.೫೦
೫. ಕಾವ್ಯವಿಹಾರ (ವಿಮರ್ಶೆ) ...	—	೩.೦೦
೬. ಚಂದ್ರಮಂಚಕೆ ಬಾ, ಚಕೋರಿ (ಪ್ರೇಮಗೀತೆಗಳು)	—	೩.೦೦
೭. ಪ್ರೇಮಕಾಶ್ಮೀರ (ಪ್ರೇಮ ಗೀತೆಗಳು) ...	—	೨.೫೦
೮. ಸಂನ್ಯಾಸಿ ಮತ್ತು ಇತರ ಕತೆಗಳು ...	೫.೫೦	೩.೦೦
೯. ಕಾನೂರು ಹೆಗ್ಗಡಿತಿ (ಮಹಾಕಾದಂಬರಿ) ...	೨೦.೫೦	೧೮.೦೦
೧೦. ಕೋಗಿಲೆ ಮತ್ತು ಸೋವಿಯಟ್ ರಷ್ಯ (ಕ್ರಾಂತಿ ಕವನಗಳು) ...	—	೨.೫೦
೧೧. ಪಕ್ಷಿಕಾಶಿ (ಪ್ರಕೃತಿ ಕವನಗಳು) ...	೬.೦೦	೩.೦೦
೧೨. ಅಗ್ನಿಹಂಸ (ದರ್ಶನ ಕವನಗಳು) ...	೬.೦೦	೩.೦೦
೧೩. ಬಿರುಗಾಳಿ (ನಾಟಕ) ...	—	೩.೦೦
೧೪. ಚಿತ್ರಾಂಗದಾ (ಕಾವ್ಯ) ...	೬.೦೦	೩.೦೦
೧೫. ಇಕ್ಷುಗಂಗೋತ್ರಿ (ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋದಯ ಕವನಗಳು)	—	೪.೦೦
೧೬. ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚಾರ (ವಿಮರ್ಶೆಯ ಭಾಷಣಗಳು) ...	—	೩.೦೦
೧೭. ನವಿಲು (ಪ್ರಕೃತಿ ಕವನಗಳು) ...	—	೩.೦೦
೧೮. ಕಥನ ಕವನಗಳು ...	—	೩.೦೦
೧೯. ಕೊಳಲು (ಕವನಗಳು) ...	—	೩.೦೦
೨೦. ಯಮುನ ಸೋಲು (ನಾಟಕ) ...	೧.೫೦	—
೨೧. ನನ್ನ ಗೋಪಾಲ (ಮಕ್ಕಳ ನಾಟಕ) ...	೧.೦೦	—
೨೨. ತಪೋನಂದನ (ವಿಮರ್ಶೆ) ...	—	೩.೦೦
೨೩. ದ್ರೌಪದಿಯ ಶ್ರೀಮುಡಿ (ವಿಮರ್ಶೆ) ...	—	೩.೦೦
೨೪. ಮಲೆನಾಡಿನ ಚಿತ್ರಗಳು ...	—	೪.೦೦
೨೫. ವಾಲ್ಮೀಕಿಯ ಭಾಗ್ಯ (ನಾಟಕ) ...	೧.೫೦	—
೨೬. ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ ...	೦.೯೦	೦.೫೦
೨೭. ಶ್ಮಶಾನ ಕುರುಕ್ಷೇತ್ರಂ (ನಾಟಕ) ...	೨.೦೦	—
೨೮. ಮಹಾರಾತ್ರಿ (ನಾಟಕ) ...	೧.೫೦	—

[ಹಿಂದಿನ ಪುಟ ನೋಡಿ